Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Grave, Immanuel Christian.; af Immanuel Christian Grave ; til Trykken befordrede af det Kongelige Selskab for Norges Vel ; Redaction og Correctur besørget af Pastor Wulfsberg.
Titel | Title:	Nationale Fortællinger for den Norske Bondestand
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Christiania : trykt hos N. Wulfsberg, 1811
Fysiske størrelse | Physical extent:	216 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130014619659

57. – 142.

Nationale Fortællinger

for

den Norske Bondestand,

af

Immanuel Christian Grave,
Provst og Sognepræst til Seude i Telemarken.

Til Trykken befordrede

af

Det Kongelige Selskab for Norges Vel.

Redaction og Correctur besørget af Pastor Wulfsberg.

Christiania, 1811.
Trykt hos N. Wulfsberg.

B.R.H.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortale.

Hæderlige Bondestand!

Vigtigt er dit Kald, og ærværdig din Stand, og hæderlig Enhver af denne Stand, som røgter sit Kald og opfylder sine Pligter med Forstand og Retskaffenhed. Men tungt er ofte dit Arbejde, og besværlige dine Pligter. Højligen trænger Du til Opmuntring og Vederqvægelse, og fuldkommen Ret har Du til at søge og nyde den.

Imidlertid veed Du, det ikke er ligegyldigt, paa hvilken Maade Du søger at opmuntre og vederqvæge Dig; at dette kan skee ligesaavel paa en skadelig og uværdig, som paa en gavnlig og værdig Maade.

Ej fandt man nogensinde den hæderlige Bonde, ej heller hans Søn eller Karl, at tye hen til Værtshuse, for at

bortdrive de ledige Timer med Sviir og tankeløs Snak. Der troede han ikke at finde hverken Glæde eller Vederqvægelse. Hans rene Forstand har lært ham, at Steder og Selskaber og Nydelser af den Art vel kan berusе og skabe en vild Glæde og kaad Lystighed for en kort Tid, men at den sure Svie og bitre Kummer, at Skam og Fortrydelse kommer tidlig eller sildig bagefter; da han, istedenfor at styrke sig i saadanne Selskaber, vilde svække og nedbryde de Kræfter, hvormed han siden skulde arbejde, ødelægge sin Formue og sine Penge, stille sig til Spot for Mennesker, bedrøve sin Hustroe, forarge sine Børn, og berøve sig Hjertets Rolighed og Samvittighedens Fred.

Nej, sin Glæde, sin Opmuntring og Vederqvægelse søger og finder han i den huuslige Kreds, i Omgang med sin Familie, sine Venner og Naboer; han søger og finder den ved Læsning i gode og nyttige Bøger, der baade kan more og fornøje ham, oplyse hans Forstand, forædle hans Hjerte, og oplive hans Sind og Mod til nye Arbejder og gavnlige Gjerninger. Dem læser han for sig og sine Huusfolk, eller lader Nogen af dem læse, og taler med dem om det Gode, som Bogen maatte

indeholde, og hvorledes det kan og bør bruges og anvendes. Men han vogter sig ligesaa omhyggeligen for at tage en slet Bog i Hænder, eller endog for at have den i sit Huus. Alle Bøger, som handle om taabelige og overtroiske Ting, eller som indeholde urimelige Fortællinger, og endnu mere saadanne Bøger, som indeholde letsindig Spot over det, der er ham helligt og dyrebart, tillader han ikke at findes eller bruges i hans Huus.

En god Bog derimod, som kan nyttigen undervise ham og udvide hans Kundskaber, danne hans Forstand og Hjerte, eller vejlede ham til Forbedring i hans Haandtering og Arbejde, og alt hvad der angaaer hans Oekonomie, den er for ham en kostelig Gave, den er hans Opmuntring og Vederqvægelse.

En saadan Bog gives Dig, hæderlige Bondestand! her i Hænder, en Bog, der kaldes Fortællinger for den Norske Bondestand, skreven af en af din Stands Venner og værdige Lærere, af Hr. Provst Grave, Sognepræst til Seude i Nedre-Telemarken. Du vil deri finde, at Forfatteren har ønsket og bestræbt sig for, baade at fornøje Dig

og tillige at gavne og belære Dig; at han har indklædt sine Fortællinger i den Tone og det Sprog, som er Dig bekjendt, og har taget i Betragtning, hvad der bedst kunde passe sig paa den Norske Bondes Tarv og Stilling.

Jeg behøver ikke videre at anbefale Dig denne Bog til fornuftig Morskab og Tidsfordriv; thi jeg er vis paa, Du ikke har begyndt eengang at læse et Stykke deraf, uden at Du jo en anden Gang tager den begjærlig i Haand for at læse Mere. Finder Du Smag i dens Læsning, da ønsker Du vist at faae flere Bøger af det Slags, eller af andet lærerigt og morende Indhold. Derfor vil der vel og blive sørget af Mænd, som have Kundskaber og Evne til at skrive, og som elske din Stand, og sætte deres Glæde i at kunne bidrage baade til din fornuftige Fornøjelse, til din Aands Dannelse, og din større Gavnlighed og Hæderlighed.

Modtag den da i den velmeente Hensigt, den er skreven, og nyd ret mange Glæder og sand Nytte deraf for Dig og dit Huus!!!

Opsloe Bispegaard den 13de Juni 1811.

Bech.

Register.

	Side
Den forlorne Søn	5
De troe Tjenestefolk belønnede	16
Bonde bør være Bonde	29
Den glade og uventede Hjemkomst	37
Falskhed slaaer sin egen Herre paa Halsen	45
Ejner og Sigri	51
Gode og onde Mennesker overalt i Verden	58
Fævogterne	68
Den oplyste Bonde	75
De forligte Bønder	84
Testamentet	88
Den gamle Gunnild	94
Den troe Livvagtskarl	102
Den overmodige Bonde	110
Bonden fornøjet med sine Kaar	117
Snigmordet	123
Rømningsmanden	128
Drankeren	135
Den blinde Mand med Hunden	143
Den barmhjertige Bonde	149
Visemageren	156
Den velgjørende Bonde	162
Den Misundelige	167
Børne-Ombytningen	175
Frugthaven	182
Skovvarmen	188
Lægdslemmets Frelse	194
Guldbrolluppet	198
Bondestanden — den lykkeligste Stand	204
Kornpugeren	211

(Indsættes efter Fortalen.)

Rettelser.

Pag. 7, L. 3. Gypling, læs: Jypling.
— 29, L. 2. Knnd, l. Knud.
— 35, L. 4 nedenfra, knuft, l. knuuft.
— 47, L. 4. ſkulle, l. ſkulde.
— 76, L. 9 og 10. Uagtſomhed Omgang, l. Uagtſomhed i Omgang.
— 85, L. 4 og 5. fornebret, l. fornebrede.
— 127, L. 10. Ingen, l. Nogen.
— 144, L. 18. viſte ſig hvem, l. viſte hvem.
— 166, L. 18. Gjæſtene, l. Gjæſterne.

Den forlorne Søn.

Thor Hougedal, en velstaaende Bonde fra Tellemarken, havde to Sønner af ulige Gemyts-Beskaffenhed. Halvor, den yngste, var stiv og ubøjelig fra Barndommen, og hverken ved Godt eller Ondt var at bringe til Skikkelighed. Han ytrede stor Lyst til at plage Dyr. Ingen Svale havde sit Rede sikkert for ham, og de nylig udklækkede Unger maatte prøve hans Plagelyst. Da han blev noget ældre, gik det ud over de unge Foler, som ofte bleve sprængte. Kalve og Faarene gik heller ikke frie for Pidsken. Faderen, som var en medlidende Mand, spaaede af dette Tyrannie mod Dyrene intet Godt for hans Medmennesker. Skolen var ham et Slaverie, og Læsning det sureste Arbejde. Naar Faderen sendte ham til Skolen, laa han hele Dagen i Buskene, og indbildte sin Fader, at han var der;

og naar saa var, mishandlede han de andre Skolebørn, og lærte dem Uskikkelighed. Hug og Slag hjalp her saa lidet, at han derved blev mere halstarrig.

Tiden kom, at han skulde gaae for Præsten, men uden at ville oplyses og forbedres, var han den anden Ungdom til Forargelse; og eengang hændte det, at Faderen sendte nogle Nyper med ham for at foræres til Præsten, men han solgte dem undervejs og drak Pengene op. Da han var antagen til Confirmation, troede han, at han var voxen og kunde raade sig selv, og da han ingen Lyst havde til at arbejde, men heller til at drive Tuskhandel, begyndte han med Tælleknive og endte med Heste. Ofte bedrog han, og ligesaa tit blev han bedragen.

En af Naboerne betroede ham en Hest, og med den rejste han til Kongsbergs Marked: der gav han sig i Lag med andre Hestebyttere; hvad han ikke kunde bande og lyve, lærte han nu. Hans første Prøvestykke var at prakke denne Hest, som baade var stad og sprængt, paa en Oplænding. Nu kjøbte han en ung Fole for Pengene, men omsider byttede den bort med en Halling, og fik igjen en større og ældre Hest; men da han begav sig paa Hjemvejen med den, og troede han havde taget Hallingen et dygtigt Tag, fik den Herulven og creperede Dagen efter. Nu foer han tilbage for at hente sin Mand, men

denne var en mere dørtrappen og udlært Karl, end han selv. Han fixerede ham, som en ung Gypling, og sagde: at den, som ikke vilde have Øjne oppe, maatte have Pungen. Dette ærgrede ham saa meget, at han gav den gamle Hestebytter et Slag med den jernbeslagne Tyrmej i Panden. Til Uheld faldt ikke denne Karl for det første Slag; thi tit havde han været hilset paa denne Maade. Med lige Vaaben anfaldt han nu Halvor, slog ham guul og grøn, og gav ham et vældigt Puf for Brystet, hvoraf han spyttede Blod.

Uden Hest og Penge, med et forslaaet Legeme, rejste han hjem. Faderen, uden hvis Villie og Vidende denne Handel og Rejse var foretagen, saae ham komme hjem i denne ynkelige Tilstand, men fik ikke vide, hvordan var tilgaaet, af ham selv, men vel af andre Markedsfolk, som derom kunde fortælle. — Gid Du aldrig var min Søn, sagde Faderen, for den store Hjerteſorg Du forvolder mig. Du kommer vist til at lægge mig i Graven før Tiden. Du har aldrig glædet, men altid bedrøvet mig. Jeg har altid ønsket, at mine Børn ingen Lyst fik til Hestehandel, formedelst de mange Forbandelser og Bedragerier, som dermed følger: nu seer Du de første Frugter, som Du deraf har høstet. Lov mig, min Søn! ikke at befatte Dig mere dermed, gjerne vil jeg da tilgive Dig dette; ja

jeg vil endog betale den Hest, som Du staaer skyldig for. Arbejd som en brav Karl, og dyrk vor Jord; herved er Velsignelse og en god Samvittighed.

Tag Exempel af Gunder Tvetrud, som uden Gjeld kom til den skjønne Gaard, og nu har maattet sælge den, og lever et kummerligt Liv paa en Huusmandsplads. Jeg derimod, som Du veed kom til Gaarden med Gjeld, og maatte udløse alle mine Søskende, ejer ikke alene Gaarden, men og nogle faa Penge. Gud har velsignet mine Hænders Arbejde. Hvormeget Korn har jeg ikke avlet paa den store Myr, som jeg har udgravet: hvilket dejligt Engeland er ikke bleven af den stenede Holt, som Ingen troede skulde blive brugbar! Din Moder har trolig arbejdet med mig. Ved hendes Vogt og flittige Tilsyn med Creaturene har de trives vel, og vi har indløst mangen god Skilling af den Drot og det Qvæg, vi har solgt i Byen.

Det syntes, at han gav Faderens Ord Magt; han lovede ogsaa, ikke mere at befatte sig med denne Handel, ja begyndte endog at vise sig arbejdsom og ædruelig. Dette fornøjede Faderen saameget, at han lovede at dele Gaarden imellem ham og den ældre Broder, om han blev ved i Skikkelighed: men dette vilde han skulde skee med Oles gode Villie og Samtykke, og da han kjendte dennes gode Hjerte og Uegennyttighed,

tvivlede han ikke paa, han jo dertil var villig. Han tiltalte ham da med disse Ord, da de begge laa paa Marken for at hvile til Øgten: Du veed, min Søn! at da jeg antog Gaarden, kunde jeg ikke avle mere end 30 Tønder Korn, og ikke holde mere end een Hest og otte Køer, men nu, da Gud har givet mig Lykke til mit Arbejde, kan jeg avle og føde dobbelt. Du indseer og, at her er Meget, som kan forbedres, og at en flittig Mand, som kom efter mig, kunde bringe det til een Gang saameget, især naar Gaarden fik to Opsiddere. Gjerne vilde jeg see Eder begge forsørgede efter min Død. I ere begge mine Børn, dog med den Forskjel, at Du har altid glædet mig ved din Lydighed og Vindskibelighed, din Broder derimod har givet mig Aarsag til megen Græmmelse. Dette uagtet, har jeg fattet det Forsæt, at ville dele Gaarden imellem Eder, om Du dertil vil give dit Samtykke. Hvo veed, om ej din Broder, ved at see denne faderlige Omsorg fra min Side, og din Beredvillighed i at befordre hans Lykke, kunde bringes til Skjønsomhed og Eftertanke, især da jeg har mærket hos ham paa nogen Tid en stor Forandring til det Bedre.

Ole svarede med Taarer; ikke med saadanne, som Tabet af en halv Gaard vilde have udperset hos saa mange Andre, der skulde være lige glade, om deres Sødskende gik om at bette, naar

de selv fik den hele Gaard i Besiddelse. Nej, det var Glædestaarer, han udgød. Den Lyst at glæde sin Fader, og at hjælpe en Broder til Brød, vandt Sejer over Egenfordeel.

Du græder, min Søn! sagde Faderen, — det var alene et Forslag. Jeg vil ikke sætte Nag imellem mine Børn. Jeg skal søge at skaffe din Broder et andet Levebrød, som let kan skee ved et Giftermaal, om han fører sig vel op.

Nej, Fader! sagde Ole, og med milde Taarer i Øjnene trykkede ham stærkt i Haanden. Deel Gaarden! — det vil glæde mig mere, end om den heel og holden faldt i min Lod, — men paa de Vilkaar, at min Fader i Alderdommen skal boe hos mig. Lægger Gud Dig paa Sygelejet, skal Ingen løfte Dig uden jeg. En Koe, som mælker, skal altid skaffe Dig frisk Mælk. Du skal ikke mangle en god Drik Godtøl til din Vedergvægelse, og Skabet skal aldrig være lukket for Dig, naar Du behøver en Dram, og Hesten skal staae færdig for Dig, naar Du vil til Kirken.

Hvormeget disse Ord glædede Faderen, er ubeskriveligt. Halvor kunde heller ikke uden glædes ved Faderens og Broderens Beslutning til hans Bedste; men det varede ikke længe, før han gjorde sig uværdig til dette Gode. Hans Lyst stod altid til Værtshuse, hvor man saae udenfor Døren hans Hest staae sulten og forfrossen Dag og Nat. Ofte maatte Faderens

Kornbinge holde fore, naar han blev skyldig til Værtshuusmanden, og af Disse blev Faderen daglig bestormet for hans Gjeld. Den idelige Drik svækkede hans Legeme, saa han blev rystende, og Grædmelse over tiltagende Gjeld gjorde, at han paanyt greb til Flasken.

For at undgaae Krav og af Fortvivlelse forføjede han sig ud af Bygden. Paa Vejen kom han ind i et Værtshuus, hvor der i Højsædet sad en bredarlet Karl med store Knebelsbarter. De bleve strax kjendte og fortrolige, begyndte at drikke og bande tilsammen. En Dram, som den Fremmede spenderede paa Halvor, vandt hans ganske Hjerte. Skal vi ikke drikke Kongens Skaal? sagde Hververen. Bedre Mands Skaal kan vi ikke drikke, svarede den Anden. Du kan heller ikke tjene bedre Mand, sagde Hververen, og kastede en Daler i Glasset, slog derpaa Brændeviin, og drak ham til med Halvparten. Nu var Kjøbet sluttet, og store Løfter om en herlig Fremtid gjorte. Hververen var saa kjærlig, at han spændte sin egen Sabel om Livet paa den Anden, og drak saalænge med ham, at han blev liggende i Bænken.

Da Rusen var udsovet, begyndte Angeren at komme: han vilde rive sig løs, men den Anden forstod ikke Spøg. Følg med, sagde han i en bister Tone, eller jeg lægger Dig Haandkløver

paa Haand og Fod, og fører Dig til Regimentet. Han græd jammerlig, men disse Taarer vare spildte. Fy for Pokker, sagde Hververen, er det for en Soldat at staae og hyle, som en gammel Kjærling? Naar Du nogle Gange har prøvet en Confect, som vi Gevorbne kalde Strambur, og dandset den lange Dands, vil denne Blødhed snart forgaae.

Han var ikke saa snart kommen til Regimentet, før han blev maalt, fik Mondur og blev overgiven til Corporal Fuktelmans Opdragelse. Denne bragte det inden kort Tid med Skrig og Prygl saavidt med ham, at han kunde stilles iblandt de andre gevorbne Venner. Snart kjed af denne Tvang og slette Levemaade, besluttede han at rømme, men blev strax røbet, da han endnu var uerfaren i denne Konst. Forhør blev holdt een Dag, Krigsret den anden, og den tredie Dag paa Torvet. En gammel Major med brølende Stemme førte Executionen, og skreg: hug til! — Ak gid jeg gik ved min Faders Plov, tænkte Synderen.

Da dette var hans første Prøvestykke i Rømmekonsten, kunde det ikke faae bedre Udfald, men nu tænkte han paa at gaae mere forsigtig tilverks; han stjal Værtens bedste Klæder, gik i denne Dragt ud paa Isen, og var inden en halv Time paa Svensk Grund. Glad ilede han til nærmeste Værtshuus, solgte nogle

af Klæderne for halv Værd, og inden kort Tid var Intet mere at sælge. For ej at sulte ihjel, lod han sig hverve til et Regiment i Gothenborg, men ved denne Forandring blev ikke meget vunden. Han fik her Spö istedenfor Spidsrod, bandede den Svenske Tjeneste og sin egen Daarlighed, da han var kommen af Asken i Ilden.

Til Lykke for denne Elendige blev en General-Pardon bekjendtgjort, hvorved alle Deserteurer kunde, uden Frygt for Straf, vende tilbage til deres Regimenter. Af denne kongelige Naade tænkte han at betjene sig; men hvorledes skulde han komme bort? Han med Flere fandt dog Udveje, gik over Grændserne og fremstillede sig for Regimentet, men hans slette og sygelige Udseende, forvoldt af Liderlighed og idelige Straffe, gjorde ham udygtig til Tjenesten. Man gav ham da et Pas og lod ham løbe.

Nu tænkte han, lig den forlorne Søn, at vende hjem til sin Faders Huus, men Skam over hans Nøgenhed og uordentlige Levnet gjorde ham en Stund vaklende i denne Beslutning; dog Nøden vandt Sejer. Han begav sig da paa Vejen. Det var just Juleaften han kom til Gaarden. Et Stykke derfra øjnede han Kornhaandet paa Stangen til Fuglene. Skam og Glæde omverlede med hinanden. De smaa Broderbørn øjnede ham først. Bedstefader! sagde

de, her kommer en usel pjaltet Mand, der fryser, saa Tænderne hakke i Hovedet paa ham. — Det er vel en fattig Betler, som beder om Huus i Nat; lad ham komme ind, det er vor Pligt at give ham en glad Juleaften med os, da Gud har givet os saameget, at vi har baade Noget til os selv og til de Fattige.

Han kom ind, og saae Alting beredt til en glad Juleaften: et lysende Baal paa Skorstenen, den søde Grød i en stor Gryde, der putrede paa Gløderne, et langt Bord med reen Dug, og et stort Smørstykke, omringet af fine Lefser og Kager, paa Bordet. Man havde allerede sprættet Juletønden, og Skaalerne havde begyndt at gaae. Her lever man bedre, end ved de Gevorbne, tænkte han ved sig selv.

"Hvem er den fremmede Mand?" sagde den Gamle. — Jeg er en stakkels aftakket Soldat, som beder om Huus og lidt Mad til Aftenen. — "Har Du Pas?" — Ja her er mit Afskedspas. — "Halvor Thorsen! sagde den Gamle. Jeg har og havt en ulykkelig Søn, som hedte Halvor Thorsen." — Denne ulykkelige Søn er jeg; det er mig, som saa tit har bedrøvet min Fader, det er mig, som er straffet for min Daarlighed, og paa mine Knæe beder om Tilgivelse.

Nu gik det med den Gamle ligesom med Jakob: hans Aand blev levende i ham. Skal jeg da see Dig igjen, min Søn! som jeg aldrig

har troet mere at faae see. Saa har da Gud hørt mine Bønner. Hvor usel jeg end seer Dig, anseer jeg dog denne Dag, som den glædeligste i mit Liv. Velkommen! Hjerte og Huus staaer Dig aaben. Broderen og hele Huset toge Deel i denne Glæde.

Anstalter bleve strax gjorte til Reengjørelse, og nye Klæder bleve hentede fra Loftet fra Haand til Fod. Bollen med brusende Juleøl gik om paa en lykkelig Hjemkomst. Ingen tænkte mere paa forrige Forvildelser. Den Gamle tog ham med sig i Højsædet: man aad og drak, og saadant Gjæstebud havde han ikke bivaanet, siden han var hjemme.

Øllet virkede saa meget paa den Gamle ved denne heftige Sindslidelse, at han blev mere munter end sædvanlig, men var langt fra ikke drukken. Mætte og glade istemmede de deres Lovsang, og gave Gud Æren.

Præsten besøgte dem i Julen, tog Deel i Glæden, og gav den Hjemkomne gode Formaninger. Han lovede baade Præsten og Faderen at ville oprette med et stille og Christeligt Liv sin forrige Vildfarelse. Han holdt og sit Løfte, forrettede paa Gaarden hvad han kunde, var aldrig ledig, og attraaede heller ikke uden nødtørftigt Ophold.

Faderen, som blev mere og mere affældig, og mærkede, at han ej længe kunde leve, paalagde

Broderen, som nu havde faaet hele Gaarden, at forsørge den Anden til hans Død. Dette gik han og villig ind, og opfyldte mere end han havde lovet, thi han tilstod Broderen de samme Vilkaar, som dem, Faderen havde forbeholdt sig ved Gaardens Aftrædelse.

De troe Tjenestefolk belønnede.

Begge Forældre vare bortdøde fra tvende Børn, Ole og Bergit, og havde efterladt dem i en hjælpeløs Tilstand. Gud opvakte en formuende og medlidende Bondes Hjerte til at antage sig Drengen, og at opføde ham i sit eget Huus. Denne Mand hedte Hans Opgaarden. En anden Bonde var villig at vise samme Barmhjertighed mod Pigen. Da de nu skulde skilles ad, blev der en Jammer og Graad; de klyngede sig til hinanden, bade, at de maatte blive sammen, og vilde heller overlades hjælpeløse, naar de ikke kunde være tilhobe. Dette følsomme Optog virkede saa stærkt paa Hanses Hjerte, at han besluttede at tage dem begge. Han sagde da til sin Kone, der var ikke mere haard, end han: Du seer, hvor nødig disse stakkels Børn vil fra hinanden. Gud har givet os saameget Godt, at vi ikke seer stort Savn, om vi tage dem begge. Om

nogle Aar kan de gjøre Gavn, og vil de ligne deres afdøde Forældre, faae vi vist Glæde af dem.

Børnene bleve uden for sig selv af Glæde, omfavnede snart disse gode Folkes Knæe, snart hinanden indbyrdes, græd og velsignede deres Velgjørere. Alle Nærværende maatte fælde Taarer ved dette Syn.

Hans havde og tvende Børn, næsten af lige Alder med dem; disse bleve hjertensglade, at de skulde faae saa godt Legeselskab. Datteren Svanov tog Bergit med sig i Fæhuset, og nævnede hende alle Køerne ved Navn, dernæst Lammene og Gedeungerne, men bad hende tage sig vare for Tyren. Sønnen Harald tog Ole med sig i Stalden, og viste ham Borken og Blakken. Naar vi blive vorne, sagde han, skal Du kjøre med Blakken, men jeg vil kjøre med Borken.

Margit Opgaarden var bekjendt for en brav og huuslig Kone. Hun begyndte lidt efter lidt at vænne begge Pigerne til at karde Uld, spinde og binde. Hun taalte ikke, at de vare ledige, uden i Legetimen, men satte dem Lage, og den, som skilte sig bedst ved Arbejdet, blev rost, enten det saa var hendes eget, eller det fremmede Barn. Hans vænnede og Drengene til at bruge Tællekniven, til at gjøre Kjælker, vride Vier og til andre Huussysler; thi han kunde ikke taale, at Nogen sad ledig for Skorstenen, uden at have

Noget imellem Hænderne. Baade Mand og Kone mærkede med Glæde, at den ene af Børnene opvakte Arbejdslyst hos den anden, og de vare glade ved at have udøvet denne Barmhjertighed.

Naar Hans kom hjem fra Byen, kom de alle omkring ham, og han uddeelte lige Gaver til dem alle. Han bragte og Bøger med sig, hvori de lovede at læse flittig. Faderen mærkede strax, at hans egne Børn havde ej saa godt Nemme, som de fremmede; men dette fortrød ham ikke.

Sommeren kom; nu skulde de vogte Qvæget. Drengene skulde vogte en Dag, og Pigerne en anden. Da var det en Lyst at see dem, hver med sin Luur i Haanden, hvoraf de endnu ikke kunde faae Toner, men snart lærte de Konsten. De unge Lam, som ikke kunde følge Moderen, bare de paa deres Arme. Vaade og frosne kom de ofte hjem, men vare lige muntre. Da fortalte de, at Skjønbot var bleven borte for dem, og vilde ikke følge Buskaben; at et af Lammene var kommen i en Myr, og at de havde havt stor Møje med at faae det reddet. Aldrig vil de glemme et Besøg, de havde af Bamse. Ved at see denne ubudne Gjæst, vilde de tage Flugten, men nu erindrede de sig et Raad, som gamle Gunnild havde givet dem: naar dette Dyr kom imellem Fæet, da skulde de tiltale det med venlige Ord og sige: kjære Bamse! Gud velsigne Dig, gjør os ingen Skade. Disse Ord udstammede de med

Skræk og en tvungen Mildhed, og see, Bamse gik midt igjennem Buskaben, og gjorde ingen Skade.

Glade kom de hjem, og takkede gamle Gunnild for det gode Raad, hun havde lært dem. Stolt af dette fortalte hun dem nu mange Tildragelser, som havde mødt hende paa Sæteren. Ofte havde hun seet Huldren, klædt som et fornemt Fruentimmer, men den kunde ikke skjule sin Hale; Bjergtroldenes Køer vare ofte komne hende imøde, og disse vare saa fede og trivelige, men de forsvandt ligesaa hastig for hendes Øjne. Nissen, Nøkken og Hougtussen bleve heller ikke glemte.

Hans blev ganske forbitret, og trampede med Foden, da han hørte dette Vaas. Kommer gamle Gunnild i Huset mere, skal jeg kaste hende paa Døren. Det gamle, vankundige og overtroiske Menneske, som ikke kan læse i Bog, vil binde os saadanne Løgne paa Ærmene. Vil I troe hende mere end mig? Har jeg ikke ofte sagt Eder, at hverken jeg eller Mo'r har i vort Liv seet noget af Saadant, men at slige Historier ere Opfindelser af gamle overtroiske Kjærlinger, som finde deres Regning ved at fortælle dem. Spørg Præsten, og han skal sige Eder det samme. Vil I saa troe gamle Gunnild mere end Præsten og Eders Forældre, da vare I værd at gaae omkring

med gamle Gunnild og tigge. Siden den Tid hørte man dem ikke mere at tale efter den Gamles Snak. Hun tabte og ganske sin Troværdighed hos dem, da det hændte, at Bjørnen en anden Gang nedslog en Koe, uagtet de tiltalte ham med samme Ord, som før.

Det var de Gamle en bestandig Glæde, at see disse fremmede Børn lydige og lærvillige, og at der var saa god Forstaaelse imellem deres egne Børn og dem. Aldrig hørte man noget Tegn til Misundelse eller Foragt; nej, de ansaae hinanden som kjødelige Søskende. Da de bleve noget ældre, fik Drengene deres smaae Ljaer og Pigerne deres River. Altid saae man, at Svanov fulgte Ole, og Bergit Harald i Høslaatten, for at brede Høet: ligeledes, at de tyede til hinanden i Skuren, og hjalp at binde Kornbaandene. De gik og altid tilsammen, naar de plukkede Jordbær og Blaabær. Dette undgik ikke Faderens Opmærksomhed, men han ansaae det for Børnetilbøjelighed og Føjelighed, som En fandt meer hos den Ene, end hos den Anden.

Ligesom nu de fremmede Børn toge til i Alder, saa toge de og til i Troskab og Paapasselighed i alt det, som blev dem betroet. Trygt kunde man vende dem Ryggen i deres Arbejde. Aldrig hælede de med andre Tjenere, eller taalte nogen Utroskab af Gaardens Huusmænd; derfor maatte de ofte høre Spottegloser: "at de gik

med den Indbildning i Hovedet, at de skulde faae Harald og Svanov;" men de lode Folk snakke, og holdte sig til deres Børnelærdom, der befalede dem, at vise samme Troskab mod Huusbonde og Madmoder, som mod naturlige Forældre, og lærte, at denne Troskab var Gud behagelig, og at den skal belønnes.

Svanov saae godt ud, og da man vidste Forældrene vare formuende, slog det ikke Fejl, at der var nok, som havde Øje paa hende. Nu kom Natteløbernes Tid, der bestormede Fæhuset, og begik mange Uordentligheder. Faderen, der var en stor Fiende af denne Natteløben, sprang ud, og raabte til disse Ryggesløse: hvad deres Ærinde var paa denne Tid af Natten? — Vi har et Ord at tale med Svanov, svarede de. — Ere I brave Folk, og ikke Tyve og Skjelmer, da komme I for at tale med Svanov om Dagen, og ikke om Natten. — Er Du fornemmere end andre Bønder, at man ej maa frie til din Datter efter Bygdens gamle Skik; Du er jo hverken Præst eller Foged. — Hvem jeg er, svarede Hans, Præst eller Bonde, saa taaler jeg ikke, at Nogen gjør Vold i mit Huus om Natten. Har Nogen gode Tanker til Svanov, og er et skikkeligt Menneske, han tale med hende lys Dag, og da vil jeg see, om han er hende værd, eller ikke. Siden den Tid maatte Svanov og Bergit ikke længere ligge i Fæhuset, men i Stuen, hvor Forældrene

selv laa. Her turde de vel ikke trænge sig ind, men gjorde dog mange Spilop, for at bryde de Gamle.

En Dag hørte de en skrækkelig Allarm og Skrig i Gaarden, og da de saae ud, var det den rige Jon Gravdals Søn, der slog dygtig paa Hesten, og øvede den til at stejle. Han kom endelig skinglende ind, kastede sig paa en Stol, og begyndte at prale af sin Rigdom. Han spurgte efter Svanov, med hvilken han sagde sig at have Noget at tale, og kastede i det samme op to Silketørklæder og et Par Sølvringe. Saadanne Gaver kan Ingen uden Gravdal-Gutten spendere, sagde han. Gaverne ere al Ære værd, sagde den Gamle, men dit Ærinde er alt for vigtigt, at det kan afgjøres under en Ruus. Hvad Ruus? svarede han, er det ej mine egne Penge, jeg drikker for, har jeg nogen Tid drukket op for Dig? Jeg har Raad til at drikke en Ruus, og være lige brav Karl. Min Fa'r drikker, min Bedstefa'r drak, og jeg skal drikke. Alle disse Forsikringer skeede ikke uden under mange Eder og Forbandelser. Under denne Samtale havde Svanov løbet i Skjul, thi hun var ikke meget vant til at see fulde Mennesker. Hvor er Svanov? skreg den Fulde. Hun er ikke hjemme, blev Svaret. Hun stikker sig vel ikke bort for saa gjæv en Karl, som jeg er!

Hans vilde ikke bryde ganske overtvært med denne, da han var den rigeste Mands Søn i

Bygden, men troede, at han med Aarene kunde sætte sig. Han gav ham da gode Ord, og skjenkede ham en Skaal Øl, som den Anden smagte paa, men klagede over, at det var for tyndt, og rejste ud af Døren. Hvad synes du om denne Frier? Svanov! sagde Faderen. — Gud bevare mig for saadan Mand! med ham kunde jeg ikke leve een Dag lykkelig. — Men han kan jo forbedres. — Hertil er lidet Haab; han er jo fra Barns Been opvant til Fylderie: lad os derfor sende Gaverne tilbage. — Faderen lagde Mærke til disse Ord, og talede ikke mere til hende om Gunder Gravdal.

Det forekom ikke Hans mindre fremmed, at han aldrig mærkede, at Harald havde Øje paa nogen Pige i Bygden, men at han altid holdt sig hjemme, paa den Tid andre Drenge holdte deres Natteløb, og naar han foreslog ham en eller anden Pige, hvormed han kunde være tjent, svarede han altid, at det ikke hastede. Omsider fik han ved Andre Nys om, at begge hans Børn havde lovet sig bort, og til hvem? . . . . . til Ole og Bergit. Det slaaer ikke Fejl, at han jo gjerne havde ønsket, at Datteren havde faaet en Mand, som kunde sat hende til Gaard, og Sønnen en Pige, der kunde bragt ham nogen skikkelig Medgift.

Han kaldte begge sine Børn for sig, og spurgte, om Rygtet var sandt, at de havde forlovet sig med Ole og Bergit. De sloge begge

Øjnene ned, og udstammede nogle Ord. — Bliv ved Sandheden, sagde han, Sagen vil dog opklares omsider. — De maatte nu tilstaae deres Forbindelser, og begyndte hver at rose deres Elskede, som de bedste Mennesker og flittigste Arbejdere i Sognet. — Jeg giver Eders Ord Magt, svarede Hans, de fortjene Alles Ros. Men hvorledes skal det gaae Dig, Svanov! da Ole har ingen Gaard at sætte Dig paa, ikke engang en Huusmandsplads? — Dette tænkte jeg ikke paa, svarede hun, da jeg gav ham mit Løfte, og nødig vilde jeg kalde mine Ord tilbage. — Jeg faaer da vel sørge for, at skaffe ham Noget at bruge. Forældre maa vel finde Udveje, naar Børnene ingen veed. — Nu kappedes de begge om at velsigne Faderen. — Naar Børn faae deres egen Villie, sagde den Gamle, græde de ikke. Men hvor er Ole og Bergit? Lad dem begge komme frem. — Disse havde udenfor hørt Samtalen, og løb i Skjul. — Kan de da ikke komme? jeg vil tale med dem. — Begge kom ganske nedslagne, og bade den Gamle ikke at være vred paa dem. — Jeg er ikke vred paa Nogen, men jeg havde ikke ventet, at I skulde have foretaget denne Sag, uden at melde mig et Ord derom. Har Du Noget at sætte min Datter til, hvorved Du kan forsørge hende? — Jeg har ikke uden disse mine to Hænder, og god Lyst til at arbejde, saalænge Gud forunder mig Helsen, svarede Ole.

Hanses egne Børn bleve og fremkaldte, og de stode alle fire med nedslagne Øjne. Jeg vil ønske, sagde han, at I har taget Gud i Raad med Eder, da I ikke har taget mig; imidlertid vil jeg ikke oprive det Baand, som I paa Eders egen Haand har knyttet. Jeg har altid været fornøjet med Oles og Bergits Flittighed og Troskab; maaskee Gud vil, at den paa denne Maade skal belønnes. Men er Du villig, Harald! at jeg lader skyldsætte de tvende Pladse, som ligge under Gaarden, og overlader dem tilligemed Sæterskoven i Fjeldet til Ole og Bergit? Paa anden Maade kan jeg ikke hjælpe dem, da jeg ikke har Penge nok til at kjøbe dem Gaard for. Harald havde gjerne afstaaet den halve Gaard, naar han kun maatte beholde Bergit. Glade gik alle fire fra Faderen.

Denne Glæde blev snart forvandlet til Bedrøvelse. Det var paa den Tid, de Norske Tropper skulde til Holsten. Harald og Ole vare begge Soldater, der maatte følge Compagniet. Pigerne vare udenfor sig selv af Sorg. Faderen forestillede dem, at det var enhver Undersaats Pligt at forsvare Land og Riger. Hvor nødig jeg end vil miste dem, og hvor tungt det vil blive mig at gaae alene med en stor Gaard, bør dog Alting gives til Priis for Fædrenelandet.

Tiden kom, at de skulde afsted; her hjalp ingen Taarer, men den Gamle søgte at sætte Mod

i dem, og fortalte, at han selv maatte prøve samme Skjæbne i forrige Krig, da han var med ved Frederikshald og Marstrand. Alle mine Camerader faldt omkring mig; dog blev jeg af Gud bevaret, og kom lykkelig hjem. Saaledes kan og Gud bevare Harald og Ole.

Med Graad og Klage bleve de fulgte af Gaarden, og Løfte om evig Troskab blev fornyet. Pigerne ledsagede dem lige til Strandbredden, og der bleve de staaende, saalænge de kunde øjne dem. Faderen gjorde sig mere haard, end han virkelig var, og bød dem gaae til sit Arbejde, hvorved de bedst kunde slaae Grillerne af Hovedet.

I Oles Fraværelse blev der gjort Svanov gode Tilbud, men hverken Fader eller Datter vilde høre om nogen ny Forbindelse. De to Piger lode ikke Sorgen gjøre sig modløse til Arbejde; meget mere, de vænnede sig til saadant Arbejde, som ikke egentlig tilkom deres Kjøn. Bergit kjørte en Hest saa godt, som nogen Karl, og lærte sig at rygte den; derved blev Savnet af Drengene ikke saa kjendeligt.

Vi lade nu Harald og Ole følge Regimentet og gjøre deres Tog. Vi lade og Svanov og Bergit begræde deres Skjæbne. — Da Sværdet allerede var trukken af Skeden, og Krigen vis og uundgaaelig, gjorde Gud uformodentlig en Ende derpaa, og Krigsfolket fik Ordre at begive sig paa Hjemvejen.

Ved dette Budskab bleve Svanov og Bergit, ja mange Tusinde med dem, glædede. Dage og Timer bleve nu talte, og deres Komme skeede før den blev formodet.

Det var Høsten, og begge stode i Ageren og skar Korn. Da de aldrig vare tilsammen, uden at erindre disse kjære Venner, saa skeede det og nu. I samme Øjeblik øjnede den Ene noget Rødt i en Baad et Stykke fra Landet. Seer Du dette Røde i denne Baad? — Den Anden syntes og at see det. — Det er visselig rødklædte Folk; ak gid det var Harald og Ole! — Jeg vedder, det er Soldater, sagde den Anden. Jo nærmere de kom til Landet, jo vissere vare de paa Sagen. I det samme bleve nogle Geværer afskudte. Det er dem, det er dem! raabte de begge med een Mund, forlode Ageren og løb til Stranden. Her blev Glæde over Glæde, og kjærlige Haandtryk, som kom fra Hjertet. Med aabne Arme tog Faderen imod disse kjære Gjæster. Graad gjorde hans Ord uforstaaelige, men hans Hjerte var fuldt af Lov og Tak til den gode Gud, som havde ført dem begge uskadte hjem.

Den bedste Mælk og Spegefleск blev sat paa Bordet, men Maden vilde ikke ret glide, da de vare alt for meget bevægede ved denne glade Samling. Forføjer Eder nu til Hvile, som I højlig trænge til. I Morgen skal vi tale om noget Andet.

Begge Forældrene besluttede nu, for at gjøre Glæden fuldkommen, at begge Par paa een Dag skulde holde Bryllup. Da de vare Fiender af Drik og Støjen, vilde de intet Skjenkebryllup holde, men at Nogle af de nærmeste Slægtninge og Naboer skulde beværtes med et godt Maaltid, og med Øl og Brændeviin til Nødtørft. De forbøde dem ikke at dandse til om Morgenen, men da var Alting til Ende; thi da Ingen gav i Skaalen, kunde de ikke gjøre Paastand paa længere Lag.

Nu bleve Vaanings- og Udhuse opsatte for Ole og Svanov, og da baade Faderen og Sønnerne kunde tømre, skeede det med ringe Bekostning. De begyndte med liden Buskab, men den formeredes herlig, og Faarene samt Gederne fik tit Tvillinger.

Omsider velsignede Gud de unge Koner med Børn, og Forældrene bleve opkaldte. De Gamle syntes at have hjemme saavel hos den Ene, som hos den Anden. Hvor de kom, fandt de glade og lykkelige Børn, og dette er vis Belønning for lydige Børn og troe Tjenestefolk.

Bonde bør være Bonde.

Gunder Aas og Knud Lundstad vare Naboer, og ejede Gaarde af lige Godhed og Herlighed; men ganske ulige vare de ihenseende til Tænke- og Levemaade. Gunder var af de Fornemme, der vilde efterabe de Store i Sprog og Sæder, og da han blandede mange fordærvede Franske Ord i sin Tale, gav det Øvrigheden og Hovmændene Anledning til at have deres Løjer med ham, og bruge hans Ord til Mundheld. Han vilde heller ikke leve som en anden almindelig Bonde, men drak Kaffe og Thee, brugte meget Fransk Brændeviin i Huset, som han slog i Kaffeen og Theen, hvilken Blanding kaldes Tærte. *) Han gjødede fede Kalve, ikke for at sælge dem i Byen, men for selv at fortære dem. Hans Huusgeraad var heller ikke af det almindelige Slags; thi han kjøbte ofte paa Auctioner saadanne Meubler, som ikke passede sig med hans Huus og Stand. Med alt dette var han mindre gavmild, end andre ordinaire Bønder. Præsten fik mindre Offer af ham end af disse, og ofte blev han reent borte. Naar Collecter gik omkring, eller anden Hjælp fordredes for Nødlidende, spiste

*) Denne farlige Drik har eengang forvoldt, at en Brud, som havde taget Meget til sig deraf, og siden blev opbidset i Dandsen, døde paa Stedet af et Slag. —

han dem af med en ringe Ting, og naar noget Nyttigt skulde sættes i Verk i Bygden til det almindelige Bedste, gjorde han ikke aleneste Modstand, men gjorde og de Andre affpænstige. Den arme Lægdslem maatte aldrig komme ind i Stuen, men laa i et elendigt Hul udenfor.

Hans fornemme Levemaade gjorde, at hans Vilkaar daglig forringedes. Han tog mange unødvendige Ting op i Byen, og der kom store Regninger paa ham, som han ikke kunde betale, uden at forhugge Skoven. Tid efter anden tabte Gaarden meget af sin Priis, saa han ikke var istand til af den at udrede Skatter og betale Bygjeld. Nu vilde han prøve sin Lykke i Lotteriet, men hans Sedler kom altid ud med Nit. —

Knuds Søn Sigurd havde fattet Godhed for hans Datter, og kunde vel lide hende, skjønt hans Fader var ikke meget for dette Partie, da han frygtede for at Pigen var for vel vant, og ikke kunde finde sig i simpelt Bondelevnet; men Gunder blev ganske fortrøden over dette Tilbud. Hvad indbilder denne Træbjørn sig? sagde han, at ville begjære min Datter! Nej, den som skal vente hende, maa have andre Øjne at see med. Uagtet Sigurd følte alt det Fornærmelige, som var i disse Ord, slog han dog ikke Pigen af sit Sind, men skjulte det for sin Fader, for at han ikke skulde gjøre ganske Ende paa Partiet; thi Knud holdt sig lige saa god som Gunder, og

troede ikke at burde nøde sin Søn paa Nogen, der foragtede ham.

Knud var en langt anden Mand; han var Bonde, og vilde være Bonde. Man saae hverken Kaffe- eller Thee-Kander eller Punsch-Boller i hans Huus. Et Slaguhr var det Eneste, hvorved han udmærkede sig iblandt de Ringere; men dette uagtet smilede Velstand de Fremmede imøde, naar de kom ind. Sex store Kobberkjedler, indvendig skurede, gav Lys i Stuen. Et langt Bord og Kubbestolene vare hvide som Snee. Skaaler og Fade, polerede af idelig Skuring, udgjorde Stuens Prydelse. Hans Stolpebod var rigelig forsynet med alle Fødevarer. En stor Lyst var det at komme ind i hans Mælkebod; der var luftigt, og Gulvet bestrøet med Enerqviste. Ringene vare ligesaa hvide som Mælken, saa Enhver kunde faae Lyst til at smage den.

En fremmed Mand var altid velkommen: med velmeent Haandtryk blev han hilset. Kaffe og Thee maatte han ikke vente, men dejligt Smør og Mælk, fine Lefser og en god Drik Øl, som brusede i Kanden, blev frembaaren af et godt Hjerte.

Han var en stor Hader af Lediggang; derfor saae man altid Skorstenen omringet af Rokke, Væve i Gang, og Mandfolkene at forfærdige Redskaber og Slæder. Uden og inden herskede stor Orden, og Alting var paa sit visse Sted.

Hans Kone var en ypperlig Budeje; derfor saae man trivelige Creature hoppe i Gaarden, og det skulde fortryde Knud, om han ej var ligesaa god en Hesterøgter. Naar han slap Ploven, vare Hestene i ligesaa god Stand, som naar han begyndte.

Meget bange var han for at hugge Skoven til Upligt; derfor sagde han altid, at en sparet Skov var det samme som en staaende Capital, der aarlig kastede Renter af sig; derimod var Agerdyrkning hans Hovedsag, thi ved Myrers Udtappelse og Gravning, ved Rodhugning og Gjødselens Formerelse havde han gjort Gaarden dobbelt god. Især var Potatos-Dyrkningen ham meget fordeelagtig. Han havde laant af Præsten Trøjels Afhandling, der var hans Vejviser, og efter den avlede han paa et lidet Stykke Jord Mere, end Naboen paa et større, da denne fulgte den gamle Slendrian. Tit sagde han, at han var bleven til Mand ved denne Avl, og at han nu ikke trængte mere til at kjøbe Korn i Byen.

Ligesom Knud gik frem, saa gik Gunder tilbage i Velstand. Den Sidste maatte laane Penge paa mange Steder, og tilsidst saae sig nødsaget at pantsætte den halve Gaard til Knud. Det skar ham i Hjertet, at han skulde være dennes Skyldner, men Penge vare ikke paa andre Steder at faae. Nu tabte han Noget af det høje

Mod; det gik heller ikke saa overflødigt til med Kaffe og anden Tractement. Da han nu mærkede, at der ikke blev gjort Datteren saa anseelige Tilbud, som han havde troet, saae han gjerne, at Sigurd vilde begynde paanyt, paadet den pantsatte halve Gaard kunde blive ved Slægten. Dette var vel en Sag at gjøre sig Umage for, om det end skulde koste ham Ydmygelse. For at udføre dette, bad han Knud og hans Børn til sig i et Julegilde, hvor Intet vankede uden Øl, Brændeviin og almindelig Bondekost. Da nogle Skaaler vare drukne, og de begyndte at blive opromte, gav han sig til at tale om den gode Forstaaelse, der altid havde herskt iblandt dem som Naboer, og at ingen Strid havde været hverken om Skov eller Mark. — Jeg har altid været glad derover, svarede Knud, og anseet Fred og Rolighed som det bedste af alle Livets gode Ting. — Nu veed jeg ikke, gjentog Gunder, bedre Middel, til at stadfæste denne Enighed, og til at knytte Baandet imellem os endnu fastere, end at Sigurd fik Asley. Jeg veed, han har baaret Godhed for hende. — De to Forelskede sloge Øjnene ned, og Pigen løb ud. Bliv her kun, sagde Gunder; det er en ærlig Sag, vi tale om. Det er sandt, jeg er kommen noget tilagters, men jeg ejer dog den halve Gaard, hvorpaa en Mand med god Huusholdning

kan leve vel, og jeg er vis paa, at din Søn, som er en god Jordbruger, gjorde den endnu bedre. Ved at eje den, og tillige at faae Gaarden efter Dig, vil han blive den gjæveste Mand i Bygden. — Det kan være godt nok, sagde Knud, men jeg kan ikke begribe, hvorledes Sigurd er bleven saa gjæv paa en Stund, at Du foreslaaer ham Aslev til Kone; dette var Noget, som jeg skulde have forsvoret. — Lad os ikke oprippe Gammelt, svarede den Anden, vi ere ikke komne her, uden for at fornøje os. — Har min Søn Lyst til din Datter, sagde Knud, skal jeg ikke sætte mig derimod; det har aldrig været min Agt, at tvinge mine Børn i denne Sag.

Nu blev Aslev trukken ind, og spurgt, om hun kunde lide Sigurd. Hun tav stille. — Vil Du ikke have min Søn, sagde Knud, skal jeg ikke nøde ham paa Dig. — Hvad Snak! sagde Gunder, jo vist vil hun have ham; Sigurd er ikke Karl at foragte.— Knud loe nu ved sig selv, og erindrede Træbjørnen.

Brølluppet blev strax berammet, og Glæden spillede i Øjnene paa de Unge. Knud vilde ikke at Gjæsterne skulde beværtes uden paa almindelig Bondemaneer, og hverken Kaffe eller Kryderie tages fra Byen; men da de begge vare enige om, at Præsten og hans Huus skulde indbydes, blev eenstemmig besluttet, at der skulde

kjøbes et Pund Kaffe, noget Fransk Brændeviin og Sukker.

Indbydelsen skulde nu gaae for sig efter Bygdens gamle Skik. Den tilkommende Brudgom sadlede sin Hest, og skulde ride, skjønt det var Vinteren. Sadlen var fuld af Jernrangler og nedhængende Duske.

Faderen, som var en Hader af Drukkenskab, og vidste, hvorledes den gamle Skik var, at den Indbydende blev saaledes undervejs overvældet med Brændeviin, at Hesten ofte kom hjem uden Rytter, lovede Sønnen en anseelig Brudegave, om han kom hjem uden at være beskjenket. Sønnen gav derpaa sit Løfte, og holdt det. Den Gamle sagde altid: at det var stor Skam for Mennesket, at see en fuld Mand paa en ædru Hest.

Brøllupsdagen kom, og blev holdt med alle sine Ceremonier. De red til Kirken, og Følget blev ført af den gamle Knud, for at afværge al sædvanlig Uorden. Aldrig havde man seet en mere sædelig Brudefærd komme til Kirken. Ingen hørte man var reden af Hesten, ingen Arm eller Been knust paa Vejen. Ligesaa anstændig gik og Brølluppet for sig. Nogle Slagsbrødre yppede vel Klammerie, men de bleve strax stillede tilfreds ved andre Fornuftigere. Ølet var

heller ikke saa hedgaaet eller paasat med Post,*) som sædvanligt. Dette uagtet vare alle glade, og gik fornøjede hjem, og i lang Tid blev talt om det sædelige Brøllup hos Knud Lundstad.

Ugen derefter lod Knud indbyde alle Fattige og Skrøbelige i Nærheden, som han og vilde unde et glad Lag. Da dette var noget Usædvanligt, spottede Adskillige dermed, og sagde: af Disse skal han nok faae en herlig Brudeskjenk; men Knud, som tænkte langt anderledes end Hine, var af den Mening, at man og maatte gjøre Godt, uden at vente Vederlag. En sand Fornøjelse var det og, at see disse Fattige og Skrøbelige med glade Ansigter om Bordet at glemme al deres Nød og Mangel, og at nyde af Guds Gaver. Efter Maaltidet lod Fiolen sig høre. De Fleste havde ikke dandset paa mange Aar, men nu kastede de Stav og Krykke, og gave sig til at hoppe, saa godt de kunde; og de, som ikke dristede sig i Laget, sloge dog Tacten med Krykkerne. Glade gik de hjem, og gjorde mange gode Ønsker og Velsignelser over de Nygifte.

*) Den urt Post, (Pors, Myrica Gale) sættes paa Øllet, for at gjøre det desmere rusende og stærkt; men denne Tilsætning er farlig for Sundheden.

Den glade og uventede Hjemkomst.

Et Par Ægtefolk Trond og Ingeborg boede paa en liden skarp Gaard, havde en talrig Børneflok, og ikke uden med stor Kummer sloge sig igjennem Verden. Deres Fattigdom blev meget lindret ved den gode Enighed, som herskede imellem dem. Hvad den Ene vilde, vilde og den Anden, og Intet vilde de uden det, som var godt. Intet holdt de hemmeligt for hverandre, uden det, som kunde bedrøve den Anden.

En stor Vindskibelighed var nødvendig for disse gode Folk, om de skulde udrede Gaardens Skatter og Udgifter; derfor stræbte Manden trolig i sin Vej, og Konen ikke mindre i sin. Tidlig blev Børnene vante til Arbejde, og de vare ikke store, før de kunde gjøre Gavn. Naar Manden kom træt hjem om Aftenen, blev han modtagen af en kjærlig Kone, og en venlig Børneflok hoppede med Glæde omkring ham. Dette, sagde han tit, var ham den bedste Vederqvægelse efter hans Slæb og Arbejde.

Uagtet deres utrættelige Stræben, kunde de dog ikke hindre, at de kom i Gjeld, især da haarde Aar indtraf, og de lede stor Skade paa Creaturene. De havde det Uheld, at deres bedste Koe, som skulde bære til Juul, og hvoraf de skulde have Vintermælk, blev nedslagen af

Bjørnen. Denne Ulykke, som Trond først fik vide, gik ham meget til Hjerte, især da han vidste, det vilde forvolde hans stakkels Kone og Børn stor Græmmelse. Da han nu gik og pønsede paa, hvorledes han skulde aabenbare dem denne Ulykke paa den taaleligste Maade, hørte man Creaturene i Gaarden brøle og Julingen (Gjeteren) at græde og skrige.

Nu har Bjørnen gjort Ulykke, sagde Konen. — Ak, gid det ikke var Svaneros, raabte Børnene. — Hvem er nedlagt? raabte Konen. — Svaneros, Svaneros, blev Svaret, og tillige en Buk, som tilhørte Huusmands-Enken. Her blev da en almindelig Klage, saa det var ynkeligt at høre. Trond tysede paa dem, og bød dem holde inde med denne Jammersang. Troer I ikke, at Gud, som er saa rig og god, kan velsigne og give, ligesaavel som han kan tage? Har vi ikke fra Barnsbeen havt saa mange Prøver derpaa? Vi har jo altid havt vor nødtørftige Udkomme, om ej til Overflødighed; aldrig været hungrige, uden han har mættet os. Den, som sætter sit Haab paa Gud, og arbejder, skal ej mangle. Da nu Huusmands-Konen, som havde mistet sin Buk, der skulde været hendes Vinterslagt, græd meget, tog han en Rigsort op af Pungen og gav hende. — Dette Tab forvandt de dog nogenledes, da en anden Koe, som de ikke ventede saa tidlig, kom med en Kalv.

Et betydeligere Onde nærmede sig nu, som gjorde dybere Saar i Hjertet. Den gode Mands Helbred tog daglig af. Han begyndte at skrante, og tungt Arbejde blev ham utaaleligt. Skjønt han tydelig mærkede, at denne Svaghed vilde ende hans Dage, lod han sig ikke forstaae dermed for Konen; han overlod sig i Guds Haand, beskikkede sit Huus, og opmuntrede sig selv med Betragtninger over en glad Evighed.

Hvor smerteligt var det ikke for hans Huustroe at see ham saaledes affalde. Intet manglede paa kjærlig Pleje; men den Graad, hvormed denne var ledsaget, saarede hans Hjerte. Dagen for hans Død, da de stode alle omkring Sengen, tiltalede han dem saaledes: I see, at denne Sygdom vil ende mine Dage. Jeg vil selv Intet tabe ved denne Opløsning, thi jeg venter at gaae ind til noget Bedre. Jeg seer vel, at min Hengang vil blive et stort Tab for Eder alle, men Gud skal ikke forlade Eder, naar I ikke forlade ham. Jeg dør med fuld Forsikring, sagde han til sin Kone, at Du opfylder alle en trofast Moders Pligter, — og at I blive lydige Børn, der understøtte hende med Eders Hjælp, naar I blive saa store. For Resten lad Gud raade for Eders Lykke og Skjæbne!

Let kan man forestille sig, hvor krænkende denne Afsked var dem; endog de mindste Børn vare trøstesløse. Selv laa han stille, rolig,

gudhengiven, ligesom han havde været sit ganske Liv. — Han døde. —

Hvert Ord han havde talt, opsamlede de til deres Trøst, thi de troede vist, at Gud, for denne retskafne Faders Skyld, ikke skulde slaae Haanden af dem.

Ligbegængelsen blev anstændig og passende med Husets Vilkaar; thi da den Afdøde havde selv været en Hader af Drukkenskab, syntes Enken ikke der burde skjenkes uden til Nødtørft: ja Drankerne selv, som vare i Laget, bleve saa rørte over disse Faderløses Taarer, at de ikke toge mere til sig, end til Skikkelighed. Hun tog med sig til Graven saa mange af Børnene, som deres Alder tillod, da hun troede, at Erindringen om deres Fader derved bedst kunde bevares hos dem. Disse Smaa, som vare uden for sig selv af Sorg, vilde med al Magt kaste sig ned i Faderens Grav.

Alle Gjæsterne toge saa stor Deel i Husets Sorg, at de lovede, at være Enken til al mulig Hjælp og Lettelse; og dette var ikke tomme Løfter. En hjalp hende med Plovheste; en Anden kjørte af Skoven for hende; den Tredie skaffede hende Sædekorn, og enhver Velgjerning ansaae hun som en Frugt af den Afdødes Velsignelser og Bønner.

Strax efter var hun nødsaget at gjøre en Reise til Byen, og tog med sig den næst ældste

Søn Even. Her kom hun ind til en Kjøbmand. Denne hovede Drengen vel, thi han saae munter og uforfærdet ud, og da Moderen beklagede, at hun havde mange Børn, og vidste ikke, hvad hun skulde sætte dem til, tilbød Kjøbmanden hende, at tage ham paa sit Skib. I denne nye Post skikkede han sig saa vel, at han snart blev en god Sømand. Til Uheld, eller snarere til Lykke for ham, blev Skibet opbragt, og da Skibsfolkene vare uden Hyre, toge nogle (og iblandt dem Even) med en Hollænder, som gik paa lange Rejser. Even, som var en dygtig Matros, forfremmedes snart til Baadsmand. Skibet var ikke kommen langt, før det blev tagen af et Engelsk Krigsskib, og da det var Even ligemeget, enten han tjente den Ene eller den Anden, naar hans Fædreland ej trængte til ham, tog han her Tjeneste. Med denne foer han nogle Aar, og lagde gode Penge op, skjønt han havde ondt for at unddrage sig fra at tage Deel i hans Cameraders ødsle og ryggesløse Levemaade. Endelig kom Skibet i Fegtning med et Fransk Krigsskib, som skulde paapasse en Deel andre Skibe, der vare ladede med rige Kjøbmandsvarer. Fegtningen var meget blodig, og Mange faldt paa begge Sider. Even blev saaret paa Armen af en Splint, saa han siden førte en stiv Arm. Engelskmanden fik tilsidst Overhaand, og tog baade Orlogsskibet og de andre rigladede Skibe,

og bragte dem til England. Dette var en betydelig Prise, som endog strakte sig til Matroserne, thi nogle af dem fik henved tusind Daler i Prisepenge. Han skrev nu til sin Moder, og sendte hende en god Understøtning, men dette blev borte undervejs, saa hun ikke vidste, enten han var levende eller død.

Da han formedelst Skaden i Armen ej længere kunde fare, begyndte han med en liden Handel: herudi var han ligeledes lykkelig, og giftede sig med et Engelsk Fruentimmer, med hvilken han og fik Penge, men som strax derefter døde. Dette Dødsfald gjorde ham saa kjed af England, at hans faste Beslutning blev, at rejse hjem til Norge, og at opsøge sin Familie.

I hans Fraværelse var ikke Moderens Tilstand forværret; hendes utrættelige Arbejdsomhed, og de ældste Børns Hjælp til Husets Bedste, havde gjort hendes Kaar nogenledes taalelige. Men nu indfaldt et haardt Aar. Kornet, saae hun, vilde ikke række længere end til Kyndelsmisse: hun saae sig da nødsaget til at gribe til Fyrrebarken for at drøje det; — men nu skal vi høre, hvorledes hun blev befriet for denne svækkende og usmagelige Kost.

En Aften, da hun og Børnene sad omkring Skorstenen med deres Arbejde, hørtes Lyd af en Fremmeds Ankomst i Gaarden. Den ældste Datter sprang ud, og sagde, at en fremmed

Bymand holdt udenfor. Han gik frisk ind, thi Vejen var ham ikke ubekjendt. Kan jeg faae Natteleje her paa Gaarden? sagde han. — Gud hjælpe os for Huus I faaer her, svarede hun. Vi ere fattige Folk, som har Intet at lægge Eder paa. — Kan jeg ikke faae Leje hos Eder, vil jeg dog hvile hos Eder en Stund; imidlertid skaffer I min Hest lidt at puste i. Hertil blev Anstalter strax gjorte. Hun tog og en reen Træskaal med Mælk og bød den Fremmede, og beklagede sig, at hun havde intet Øl at byde ham.

Nu gav han sig i Samtale med Moderen. — Er I Enke, Mo'r? spurgte han. — Ja desværre, svarede hun, og drog et dybt Suk, glemte heller ikke at give den Afdøde sin Berømmelse. — Ere alle disse Børn Eders? — Ja de ere alle mine. — Har I da ingen borte? — Jo, jeg har en Søn, som er paa de lange Rejser, men Gud veed, enten han lever eller er død. Det var i Sandhed en brav Gut. — I vilde vel være meget glad, om I fik see denne Søn igjen? — Dette skulde være mit største Ønske. — End om jeg kunde skaffe Eder gode Tidender fra denne Søn? — Ak, saa blev jeg saa glad, at jeg ikke kunde holde det ud. — Jomænd, jeg kan hilse Eder fra denne Søn, og her er han for Eders Øjne. Idetsamme sprang han hen til sin Moder, og trykkede hende til sit Bryst. Moderen besvimede ved denne uventede Komme, og de

Andre vare ligesom udenfor sig selv. Ak, min kjære Søn, min kjære Søn! var alt det Moderen kunde fremføre. Hun satte sig paa Bænken, for at drage Aande, og syntes at kjende ham igjen, men de Andre turde ikke af Undseelse nærme sig til denne fornemme Broder. — Kommer allesammen, og lader mig omfavne Eder! — Gud være lovet, sagde Moderen, som har hørt mine Bønner; nu seer jeg min salige Mands Ord opfyldte: at Gud ikke forlader dem, som ej forlade ham. — Gud være og lovet, sagde Sønnen, som saaledes har velsignet mig, at jeg kan redde Eder af Nøden, og hjælpe Eder alle paafode.

Nu begyndte han at fortælle sine Hændelser, og hvorledes Gud havde velsignet ham. De stode ganske henrykte, men Moderen maatte man bringe til Sengs, da hun ikke kunde udholde Glæden.

Glad var han, at han kom hjem, før Barkekosten skulde gaae for sig, og kunde forsyne Huset med alle fornødne Madvarer. Alle Sødskende nøde godt af hans Rigdom: han betalte Gjelden, som var paa Gaarden, saa den ældste Broder kom til at sidde skyldfri. De andre Brødre fik Penge at kjøbe sig Jordveje for, og hver af Søstrene fik en Capital til Udstyr, og det varede ikke længe før de bleve gifte. Han vilde selv boe midt iblandt dem, og derfor kjøbte sig en af

de bedste Gaarde i Sognet, da han ansaae Bondestanden som den lykkeligste Stand i Verden. Moderen tog han til sig, og forskaffede hende en rolig og glad Alderdom; og hun med hendes Børn velsignede ham som deres Velgjører.

Falskhed slaaer sin egen Herre paa Halsen.

Bjørn Bratteberg var en Mand, som greb om sig paa alle Kanter, og naar han kunde tilfredsstille sin Begjærlighed, var det ham ligemeget, enten det skeede paa en lovlig eller ulovlig Maade; ja, naar han kunde tilvende sig en Andens Ejendom, var dette Rov ham kjærere, end hvad han kom til medrette. Hans daglige Mundheld var: Hver Mand er Tyv i sin Næring. Han var derfor en farlig Naboe; hug ind i Andres Skove, gjetede ind i deres Fædrifter, og naar man ikke daglig havde Øje med ham, beraabte han sig paa Hævd og gammel Adkomst. Man maatte da ligge i en bestandig Krig med ham, om man skulde beholde sit ubeskaaren, og bruge samme Forsigtighed, som mod en Fiende,

mod hvilken man Nat og Dag maatte staae paa Post. Enken Signe Ulleren skal ikke rose sig af Legen. Hun havde et skjønt Fiskevand i Marken, og da hun tillod ham nogle Aar efter hinanden at fiske deri, tilegnede han sig siden Ret dertil, og ved Kroglove og falske Vidner bragte det saavidt, at han blev Lodsejer deraf.

Undertiden maatte han vel punge ud, naar han drev Lysten at gribe om sig alt for vidt, ja han maatte nogle Gange betale store Bøder; men dette skrækkede ham ikke, thi han vandt dog mere end han tabte, og saae Fordelen at blive paa hans Side. —

En af hans Snedigheder kom ham dog dyrt til at staae. Han havde en stakkels eenfoldig Naboe, der havde en Udmark, paa hvilken Bjørn altid gjetede ind, og gjorde det saa grovt, at Naboen saae sig nødsaget, for at undgaae idelig Kiv, at bytte denne Mark bort for et ringere Stykke Jord, da den Første foregav, at de begge vilde vinde i Henseende til bequemmelig Beliggenhed. Dette ansaae han som et Mesterstykke i Bedragerkonsten, og som et Landskab, det en Fyrste ved siin Politik havde vundet fra den anden. Han anvendte og store Bekostninger derpaa, og opsatte et Vaar-Fæhuus med mere.

Til hans store Uheld indfaldt om Vaaren en skrækkelig Oversvømmelse, da en Aae tog et andet Løb, og derved blev denne Udmark saaledes

beskadet, at man saae ikke uden Sand og Steenrøser, hvilken Skade aldrig var at overvinde. Hvor skar dette ham ikke i Hjertet! men strax lod han sig forlyde med, at Byttet skulle omgjøres, da det ikke endnu var brevgjort paa Tinget. Da han kom til Øvrigheden med denne Paastand, skammede de ham ud i alle Tingfolkenes Nærværelse. Alle undte ham dette godt, og loe ham ud. Han gik da skamfuld fra Tinget.

Bjørn blev strax efter Enkemand, men dette Tab gik ham ikke synderlig til Hjerte, da han haabede ved et nyt Giftermaal at forøge sin Velstand. Det var ham ikke saa meget om Penge at gjøre, som mere om Gaarde; thi det var paa en Tid, at Jordegodset var i stor Priis, og han satte en Højhed deri, at man kunde sige: at Ingen ejede flere Gaarde end Bjørn Bratteberg. Piger var der vel i Sognet, som ejede Penge, men Ingen kunde vente Gaard, uden en Enkes Datter, der formodentlig skulde faae Gaarden efter Moderen. Denne Enke havde vel en Søn, men han havde været borte i mange Aar, og Tidende var kommen, at han skulde være død. Følgelig troede Bjørn, at for ham var han sikker.

Denne Pige saae ikke meget godt ud, desuden var hun halt, og derfor havde hun ikke mange Friere, uden Tjenestekarlen, til hvilken Moderen halvt havde lovet hende bort.

Denne Karl maatte stikkes ud, og dette var Bjørn en let Sag. Han kom med store Gaver, begjærede Datteren, og bravtede af sin store Rigdom. Moderen gav strax sit Samtykke, da den store Rigdom var hende nok til at ynde Partiet. Pigen derimod var ikke saa villig i Begyndelsen, før nogle Silketørklæder og endeel Sølvstads forblindede hende saaledes, at hun gav efter for sin Betænkelighed.

Bjørn, hjerteglad over at kunne lægge denne Gaard til de andre, han ejede, hastede med Brølluppet. Han vilde og, at det skulde holdes med al Højtidelighed: han lod brygge mange Tønder Malt, lod Fransk Brændeviin og andre Sager hente fra Byen; thi han troede, at naar han gav dygtig at drikke, skulde de være saa meget villigere til at give i Skaalen.

Aldrig havde saa gjævt et Brøllup været holdt i Sognet. Øl og Brændeviin flød paa Gulvet, som Vand, og før de skulde til Kirken, vare Mange saaledes tilpakkede, at de ikke kunde komme med.

Efter fuldendt Brudevielse kom de endelig hjem. Neppe havde de sat sig til Bords, før man meldte, at en fremmed Mand, som Ingen kjendte, holdt paa en Hest udenfor Døren. Lad ham komme ind, sagde Bjørn, han skal være velkommen: han skal finde baade Mad og Drikke

for sig: han tør og drikke Skaalen med et Par Daler.

Ingen kjendte den fremmede Mand, ikke engang Moderen, thi paa den lange Tid var han bleven meget ukjendelig. Ak! hvor lig er ikke denne fremmede Mand min Søn Kittil, sagde hun.

Det glæder mig, sagde Kittil, at jeg i Dag finder saa godt Lag for mig, og at see min Søster gift med saa brav og formuende Mand, som Bjørn Bratteberg er. — Hvad! Søster! sagde Bjørn, hvorledes skal jeg forstaae det. — Ak! det er min Søn, sagde den Gamle. Gud velsigne Dig — lever Du endnu, da man saa vist har sagt Dig død. Ak! hvor jeg er glad — kom og tag Deel i vor Glæde! —

Hvad! sagde Bjørn, vil denne fremmede Landstryger indbilde os, at han er Søn i Huset. Han seer ud til at være udlært paa mange Konster, og vil nok spille Gjæk med os? — Jo, jeg er Søn i Huset, og skal blive det. — Moderen stadfæstede det samme, og alle Gjæsterne. Alle, foruden Bjørn, kunde tydelig see, at det var ham.

Er Du da min Svoger, sagde Bjørn, saa vær velkommen, og tag Deel i Laget. Jeg formoder, Du vil ikke blive længe hjemme, men begive Dig igjen paa Rejser, da Du nu ikke mere

kan leve paa Bondeviis. — Nej, i al Sandhed rejser jeg ikke længer end hid: jeg har nok rejst i min Tid, og nu vil jeg slaae mig til Rolighed: her vil jeg blive, og her har jeg Ret til at blive. — Du vil vel ikke tilegne Dig Gaarden? — Hvem anden end jeg, som født Odelsmand? og det glæder mig ikke lidet, at min Søster kommer og til saa mange skjønne Gaarde. — Nu begyndte Bjørn igjen at slaae om sig med Landstrygere og Fantepak. — Jeg er ingen Landstryger, sagde Kittil, men en Person, som har rejst om i min lovlige Handel, og see her (i det han tog op en Tegnebog med mange Bancosedler og en Pung fuld af Guld), at jeg ingen liderlig Omløber har været, og kunde gjerne leve, om jeg ingen Gaard havde Ret til.

Bjørn kunde nu ikke længer holde gode Miner: Alle saae, hvor det græmmede ham: han ønskede nu, at Kittil og Søsteren laa paa Havsens Bund. Alle undte Bjørn dette vel, da han ingen Venner havde, og en stor Latter udbrød iblandt dem. De drak af Hjertens Grund paa en lykkelig Hjemkomst. Brølluppet blev endt, og Bjørn maatte tage Bruden med sig. Man kan let tænke, han gjorde hende Livet suurt, da han saaledes blev bedragen i sin Forventelse. Mange Gange ønskede hun, at hun havde taget Tjenestekarlen; men det varede ikke længe, før Døden ophævede dette Ægteskab. Der herskede

i Sognet en smitsom Sygdom, hvoraf Bjørn blev angreben. Her hjalp hverken List eller Konst; han mærkede, at alt Haab om Liv var ude. Han lod da efter gammel Skik hente Præsten til sig, og meente, at Sacramentet og nogle Suk skulde udslette al den Skyld, der laa paa hans Samvittighed for hans Bedragerier. Præsten syede ikke Puder under hans Arme, men forestillede ham, at det nok var Frygt for Døden, og ikke sand Fortrydelse, som gjorde ham beængstet. Hans Samvittighed syntes at vaagne noget herved; derfor foreslog Præsten ham, at, siden det ej var gjørligt at erstatte Enhver det, som han ved Bedragerier havde tilvendt sig, at han med en skikkelig Gave vilde betænke de Fattige, og tilstaae Noget til at holde fattige Børn i Skole med, da der var saamange i Bygden af det Slags, som manglede baade Føde og Klæder; men hertil rystede han med Hovedet, og gik ud af Verden.

Ejner og Sigri.

Ejner var en af Bygdens raskeste Karle; han kunde arbejde for To, og naar Arbejdet var endt, var han lige munter. Ingen Bjergknab var

saa høj, at han jo paa den naaede Eljen og Reensdyret, thi hans Rifle slog ham ikke Fejl, og hans Mage til at gaae paa Skie var ikke i Bygden. Bjørnen maatte ogsaa ofte holde fore, og ikke var han bange for, uden Camerad at give sig i Kast med den. Med alt dette yppede han aldrig Klammerie; men naar han blev overfalden, vidste han godt at forsvare sig. Uagtet alle disse gode Egenskaber, havde han Intet tilbedste.

Sigri var en rig Mands eneste Datter, rød og blomstrende som Rosen: hendes kjæreste Arbejde var at rygte Qvæget, som trivedes godt imellem hendes Hænder, og i Vævning var hun saa virksom, at hun af det Bradsbergske Amts Opmuntrings-Selskab blev hædret med et Sølvstøb. Dog det, som meest anprisede hende, var Gavmildhed; thi naar Faderen kom hjem fra Byen, og havde faaet vel Lige for sit Smør og Ost, var han altid vant at give hende Noget til Stads: dette deelte hun ofte med de Trængende.

Det var umuligt at disse To kunde kjende hinanden, uden at de og maatte elske hinanden. Ejner kunde ikke skjule sin Tilbøjelighed for hende, og hun heller ikke sin for ham; men Ulighed i Formue lod det blive hos Ejner alene ved Ønsker, og Sigri vilde nødig gjøre Noget imod sine Forældres Villie, som saae gjerne, at hun kunde gjøre et rigt Giftermaal. Det slog heller ikke Fejl, at der jo var nok, som meldte sig, og

tilbød hende Guld og grønne Skove; men hun var døv ved alle disse gode Tilbud, og sagde altid: at hun var for ung, og ingen Tilbøjelighed fandt til at giftes.

Det, som ikke lidet forøgede hendes Kjærlighed til Ejner, var følgende Tildragelse: Sigri gjætede Qvæget i Marken, og den glubske Ulv kom og adsplittede Faareflokken. Den kastede sig først paa et Lam, som var hendes kjæreste Lam, og som hun altid kaldte sit. Hun gav sig da til at skrige af fulde Kræfter. Dette hørte Ejner, som ikke var langt borte for at hugge. Med Øxen nærmede han sig til Dyret, gav det et dygtigt Hug i Hovedet, og fik derved revet Lammet af dets Strube: siden gav han af alle Kræfter paa Skrubben, der var falden i Svime, og dræbte den.

Med Triumph kom de hjem, og Sigri var lige saa stolt af Ejners Manddoms-Stykke, som glad over sit Lams Frelse. Hun bar det paa Armene, og han slæbte Ulven efter sig. Den Berømmelse, hun derfor gav ham, skeede med saadan Heftighed, at man let kunde gjætte, at Ejner laa hende mere paa Hjertet, end Lammet. Faderen, som ikke kunde andet end rose hans Kjækhed, tog op nogle Drikkepenge for at give ham; men han vægrede sig ved at modtage dem, da han syntes at være nok belønnet med Skindet.

Sigris Kjærlighed vorede nu for Ejner. Han stod hende altid for Øjne. Han fulgte hende altid i Tankerne, naar hun med Fæet klavrede i Dalene og paa Bjergaasene, og det kjære lille Lam talte altid hans Sag til Fordeel. Med den skarpe Luur udtrillede hun hans Navn, og var glad ved at høre, at Klipperne gav Gjenlyd af Ejner. Han blev hende Intet skyldig, greb og sin Luur, og alle Fjeldene raabte Sigri efter ham. Ofte mødte Lurenes Lyd hinanden, og Troskab og Kjærlighed var Enden paa Visen.

Faderen mærkede let den gode Forstaaelse, som var imellem disse Elskende, og skjønt han vel kunde lide Ejner, vilde han dog ikke have ham til Svigerson, da saamange af de rigeste Bønderkarle havde meldt sig. Han tog da paa en alvorlig Maade Sigri for sig, at hun skulde bekjende, om ikke Kjærlighed til Ejner var Aarsag i, at hun gav alle de Andre Afslag. Sigri, som var Ærligheden selv, aabnede sit ganske Hjerte for Faderen, og sagde, at hun heller vilde boe i en Huusmandsplads med Ejner, end paa den bedste Gaard med enhver Anden. Faderen, som var en lemfældig Mand, og elskede hende, forestillede: at det var Elskovs Raserie, og ej fornuftig Kjærlighed, som talede af hendes Mund.

Ejner turde nu ikke mere komme paa Gaarden; men Kjærlighed finder altid Udveje til

Sammenkomst. Hvor højt han elskede hende, vilde han heller give Slip paa denne Lykke, end paadrage Pigen Faderens Vrede. Han besluttede da at begive sig ud af Bygden, og hentæres af en skjult Lue, der brændte i hans Hjerte; men Sigri sagde: at hun vilde følge ham indtil Verdens Ende.

Hun overgav sig nu til sin Sorg, og omvandrede med Qvæget i øde Dale og langtbortliggende Klipper. Hun satte sig ved Bredden af Fjeldaaen, saae Øreden lystig at spille i Vandet, Fuglene at trille over hendes Hoved, og sig selv at qvæles af Sorgen. Hun greb som sædvanligt til Luren for at fordrive Tankerne. Ejner gik efter denne Lyd, listede sig sagte til hende, og hørte hendes Beklagelser.

Nu kom de i saa fortrolig Tale, at Buskaben kom dem af Øje, men hist henne kom Bjørnens Brølen dem for Øre. De var ikke sene, før de sprang op, og saae den med sin tunge Krop at kaste sig paa Koen. Sigri sprang til, og var dristig nok til at give den et Slag med Luren over Hovedet, men dette var nær bleven hendes sidste Slag. Bjørnen slap nu Koen, og fattede Pigen imellem sine Labber: nær havde den kvstet hende tildøde, om Ejner ikke strax havde lagt an, og fældet den med et lykkeligt Skud imellem Ørene. Med grueligt Brøl opgav den Aanden, og anspændte de sidste Kræfter. Denne

Kryftning troede Ejner skulde forvolde Pigens Død; men da han besad ualmindelige Kræfter, rettede han de krumsluttede Labber ud, og udrev sin bedste Ven af dette Dødsens Favnetag, dog ganske aandeløs og forklemt. Ejner oprejste hende, og bragte hende tilrette. Med afbrudte Ord velsignede hun sin Befrier, og svor ham ny Troskab: Ejner syntes nu at have Ret til hende fremfor nogen Anden.

Den forskræmte Buskab fik han nu samlet, og lod Pigen gaae hjem for at fortælle, hvad som havde tildraget sig. Faderen, forskrækket over at see hende komme hjem for Tiden, troede, at en almindelig Ødelæggelse var skeet. Hun var ikke seen, saa godt som hun kunde, at fortælle den hele Tildragelse; let kan man forestille sig, at hun ikke glemte at ophøje Ejners Manddoms-Stykke, og at hun kaldte ham sit Livs Frelser. Aldrig vilde hun glemme at kalde ham saa.

Faderen takkede Gud, der havde frelst hans Datter. Hvor er Ejner? sagde han, lad ham komme hid — lad mig skjenke ham den bedste Belønning, han attraaer; — han fortjente, om det var mere. Hun vilde selv løbe, hvor mat hun var, for at forkynde ham denne Glæde, men Faderen, som saae, at hun ikke formaaede at gaae Vejen, sendte en Anden.

Han kom, og med et mildt men tillige kjækt Øje betragtede den reddede Pige. Tag hende,

sagde Faderen, tag hende med Gaard og Grund, med Alt, hvad jeg ejer: Alt skal være dit. Nu seer jeg, at det har været Guds Villie, at I skulde have hverandre.— Gladere Ord havde ikke Ejner hørt sin Livstid.

Bjørnen blev flaaet, og Faderen vilde, at Skindet skulde udspiles og opslaaes paa Væggen i Stuen, for at man altid skulde erindre sig Guds Beskjermelse over hans Datter.

Efter fuldendt Brøllup opgav Faderen Gaarden til de Unge, og betingede sig en vis Folloug (Føderaad), hvoraf han dog Intet tog, da han gik til samme Bord med dem. Ejner, som nu fik Gaarden under Raadighed, mærkede strax, at den betydelig kunde forbedres. Inden faa Aar bragte han det saavidt, at den blev een Gang saameget værd som før. Især udmærkede han sig ved et nyt Møllebrugs Oprettelse; og ved at bygge Damme i Fjeldmarken fik han saameget Vand, at han og kunde opsætte en Bygde-Sav, og da han selv var en god Tømmermand, skeede det med maadelig Bekostning.

Ved disse Anlæg fik Gaarden en Indtægt, som overgik Alt, hvad den tilforn havde indbragt. Den Gamle, som indsaae Nytten deraf, troede nu, at hans Datter var mere lykkelig med den fattige og vindskibelige Ejner, end med den rigeste Mands Søn i Bygden.— Aldrig har en Bjørns Favnetag udrettet mere Godt. Den

Gamle levede i mange Aar glad og lykkelig iblandt disse kjærlige Børn, og tilsidst blev samlet med sine Fædre.

Gode og onde Mennesker overalt i Verden.

Tvende Huusmands-Sønner Hans og Ole vare fra Barnsbeen som eet Liv og som een Sjel. De legede sammen, da de vare smaa; gik paa Skie og Skejser, da de bleve større. Aldrig hørte man et ondt Ord imellem dem; hvad den Ene vilde, vilde og den Anden. Da de havde fattige, men tillige brave og skikkelige Forældre, bleve de bestandig holdte til Lydighed imod disse deres Forældre: dertil vare de blevne saa vante, at endog, da de vare blevne voxne, foretoge de sig Intet, uden med deres Forældres Vidende.

De gjetede sammen i deres Barndom: de saae tit Bjørnen, og lovede at skyde ham paa Pelsen, naar de bleve store: de holdt og deres Løfte, thi de bleve begge gode Bjørneskyttere.

Da den Enes Forældre vare lidt mere formuende end den Andens, havde de Raad til at lægge noget overflødigere og bedre Niste i

Skræppen til deres Søn; men dette var fælleds Gode, og den Ene deelte kjærlig med den Anden.

Da de vare blevne voxne, indtraf et ufrugtbart Aar. De lagde da over med hinanden, i fremmede Bygder at søge Arbejde, og for deres Fortjeneste at kjøbe Korn til deres Forældre, som vare hjemme. Lad os lære af Svensken, sagde de, som kommer ind i Landet til os for at tjene Penge og rejse hjem med god Gevinst; har ikke vi Arme, ligesaavel som han?

De begave sig nu paa Vejen med Øxen paa Nakken og Spaden under Armen. Undervejs kom de ind paa en Lensmands-Gaard, hvor der var tillige Værtshuus, og vilde kjøbe sig en Pot Øl. Da de kom ind i Stuen, saae de en arm Synder i Krogen sidde i Bolt og Jern, der skulede og vendte Øjnene fra dem. Af Folket fik de vide: at han havde dræbt med et Knivstik en Mand fra Nummedal. De betragtede dette Menneske noget nøjere, og syntes at drage Kjendsel paa ham. Aslak! sagde den Ene, er det ikke Dig, som vi finde i denne elendige Tilstand? Hvad har bragt Dig i den? — Han svarede med et Suk. Herre Gud! sagde han, skal jeg finde Eder her! — De vare Bygdefolk, og havde kjendt hinanden fra Ungdommen.

Hvad er Aarsag til, at Du sidder her? sagde de. — Den første Aarsag, svarede han, er Ulydighed imod mine Forældre. Jeg vorede

op i Ulydighed og Raadstivhed: de gave mig gode Formaninger, men jeg agtede dem ikke. De fik mig ikke til at lære min Christendom, men jeg slog mig til Drik og Spil, og raasede med andre ugudelige Camerader: til Arbejde havde jeg ingen Lyst, men vilde tjene Brødet med Spil og unyttig Handel. Hestebytterie blev mit daglige Haandverk, og istedenfor at vinde derpaa, blev jeg saa arm, at jeg ikke kunde være længer i Bygden for Gjeld. Jeg søgte til alle Markeder for at spille og stjæle, indtil jeg afvigte Høst kom paa Moe-Marked: der gav jeg mig i Spil med en Valders, som vandt nogle Penge fra mig. Vi bleve ueens: det ene Ord tog det andet, saa jeg gav ham et Stik i Brystet, hvoraf han døde. Ak mine stakkels Forældre! hvilken Hjerteforg har jeg ikke forvoldet dem! — Hans og Ole toge op nogle Skillinger og gave ham, takkede Gud tillige, at de havde været lydige imod deres Forældre.

Vi følge dem nu paa Vejen. Den, som farer meget, seer meget, lyder Ordsproget: saaledes gik det og dem. De kom til en Gaard, hvor der udenfor stod en Deel sultne og forfrosne Heste, der nok havde staaet den hele Nat, uden at faae Noget. Lad os gaae ind, sagde den Ene, at vi kan faae Lidt til Ophold. Da de traadte ind, saae de en heel Deel Spillebrødre sidde om et Bord, hvor de tillige bandede og drak.

Iblandt disse saae de et Menneske, af hvis Miner og Øjne man ret kunde læse Fortvivlelsen; han havde først tabt Hest og Læs, siden var han udsejet lige til Skjorten. Nu var han i Begreb med at løse Tørklædet af Halsen, som han satte paa Kortet, og tabte. Da han nu Intet havde meer, fik han et Liv fuldt af Prygl, og blev kastet paa Døren.

Hans og Ole bleve nu indbudne til at spille med, men de undskyldte sig dermed, at de ikke forstode Spillet. — I skal snart lære, sagde Spillerne. — Vi har heller ingen Penge. — I har jo Øxer og Spader, Skræpper og skikkelige Klæder; vi ere ærlige Folk, der spille meest for Tidsfordriv. — Han skal ikke rose sig af Tidsfordriven, sagde Hans, den Karl, som blev kastet paa Døren. — Hvad gaaer det Dig an, sagde Spilleren, med Dig skal jeg hastig blive færdig, og i det samme greb han ham i Brystet. Hans og Ole bad om Fred, men det hjalp ikke. Nu grebe de til deres Spader, og forsikrede, at den, som overfaldt dem, skulde dyrt faae betale det. Disse Ord, udtalte i en alvorlig Tone af raske føre Karle, der hver kunde fælde tre af disse udtærede Brændeviins-Kroppe, stillede deres Hidsighed, saa de lode dem blive i Fred.

Jo længere vi rejse, jo mere Ondt see vi, sagde Hans. — Det kommer deraf, svarede den Anden, at vi nærme os til Kjøbstæderne, hvor

alle Spillere og ryggesløse Mennesker samle sig. Saa meget Ondt seer man, Gud skee Lov! ikke hos os.

Paa denne deres Vandring kom de ind til en Amtmand, for at høre om Arbejde, hvor de strax bleve antagne. Inden føje Tid gjorde de sig ved Flittighed og godt Forhold saaledes elskede af Amtmanden, at han betroede dem det, som han ikke turde betroe sine egne Tjenere. Han tilbød dem begge Huusmandsplads, for at kunne bruge dem til Gaardens Drift. De vare de første oppe om Morgenen, og toge deres Hvilestund meget kort. De vare og fornøjede med den Mad, som blev sat for dem, da de andre Tjenere vidste ikke selv hvad de vilde æde, men vragede den forsvarligste Kost. Disse Fremmede lastede de Andres Opførsel, og forestillede dem, at mange Fattige sukkede efter det, de slængte fra sig; de talede om Barkebrød, og om den Hunger, som herskede paa andre Steder. Denne Præken kunde de Andre ikke fordrage; derfor fik de Fremmede og Navn af Øjentjenere.

Amtmanden var en meget god Jordbruger. Han tog Diger op, lod udgrave gamle Kæmpehøje, og kjørte Sanden paa Myrene. Da de en Dag var ifærd med dette Arbejde, og vare komne nogle Alen ned i Jorden, mødte dem noget Haardt: strax øjnede de et Kæmpesværd, derefter en Stridsøxe, og endelig en Brynjeskjorte.

Den Karl, som har baaret denne Rustning, sagde Ole, maa have havt andre Kræfter, end vi. Hvo veed, om vi ikke finde Penge, — og i det samme stødte de paa en Potte. Her er Skatten, sagde de, og den var der og. Her fandt man massive Guldringe, Haandled af Guld og en Deel gamle Guldmynter. De skjulte ikke hvad de havde fundet, men førte det altsammen til Amtmanden, og haabede alene at faae en Drikkepenge.

I har fundet en stor Skat, sagde Amtmanden, og I kan vente en god Belønning. Han sendte det Alt ned til Kongens Konstkammer, og til begge Opdagerne blev beordret at udbetales en god Sum Penge. Det er let at formode, at Skattegraverne bleve inderlig glade over denne uventede Fordeel, især da de nu kunde sende en betydelig Hjælp hjem til deres fattige Forældre, men Resten bade de Amtmanden vilde forvare til deres Afrejse. Er det ej billigt, sagde den Ene til den Anden, at vi betænke de Fattige i Bygden med Noget? og strax bleve de enige om at sende Præsten nogle Daler til Uddeling.

Da de havde fuldført deres Arbejde, toge de Afsked med Amtmanden, og lovede næste Aar at komme igjen. Om Aftenen toge de Natteleje i et lidet Huus ved Vejen, og da de kom ind, forefandt de et Taterpak, som sad om Skorstenen og hilsede dem venlig. Disse gav sig strax i

Snak med de Indkomne, og tilbøde sig at ville spaae dem i Hænderne. De maatte da række Haanden ud, og en af Qvinderne udbrød: o min Søn! Du har fundet en stor Skat, og vil snart finde en større. Ganske forundrede bleve disse troskyldige Folk over, at denne Qvinde kunde sige dem deres Hændelse, og troede, at hun og kunde sige sandt i Henseende til deres tilkommende Lykke. Hun begjærede nu en liden Erkjendtlighed for denne gode Spaadom, som de gave, for at skilles fra hende paa en god Maade.

De lagde sig nu til Hvile paa Gulvet, hvor der var udbredt Halm, og sov trygt ind; men da de om Morgenen opvaagnede, havde Selskabet taget Flugten, og der var Ingen uden Husets Folk. Da Hans skulde gribe i Lommen, for at betale for sig, mærkede han, at alle hans Penge vare ham frastjaalne. I en ulykkelig Tid ere vi komne ind i dette Huus. Gid jeg havde sendt alle mine Penge til mine Forældre. Der er dog aldrig nogen Lykke uden ved det, som man ved sin Sved og sit Arbejde fortjener. — Slaae Dig til Rolighed, sagde den Anden, Intet er billigere, end at vi dele Skaden.

De besluttede nu at begive sig til Amtmanden, for at begjære Rettens Hjælp til at opdage Tyvene. Det varede ikke længe, før de bleve grebne i næste Sogn, og derved kom Hans paa nogle Daler nær til sine Penge.

Lad os forføje os hjem, sagde Ole; saa onde Mennesker gives ikke i vor Bygd. — Folk er lige gode og lige onde paa alle Steder, sagde den Anden. Naar man kommer paa Vej til Ondskab, kan de Bedste blive onde. Naar disse Tatere ikke vare opfødte iblandt Tatere, og fra Ungdommen af havde lært at stjæle og bedrage, skulde Du ikke være bleven bestjaalen; derfor maa vi takke Gud, at vi ere opfødte af Christelige Forældre, der har lært os det, hvorved vi paa en ærlig Maade kan tjene Brødet.

Da de nu vare saa nær Byen, besluttede de at begive sig derhen, for at kjøbe det Korn, de vilde bringe deres Forældre. Nu kommer det an paa at passe sine Penge, sagde Hans; i Byen, har jeg hørt, gives der mange slette Mennesker. — Der er vel og nogle gode, sagde den Anden. De begave sig paa et Dansk Fartøj, og bleve enige med Skipperen om Prisen, men af Uagtsomhed havde de udgivet en Femrigsdalers-Seddel for en Eenrigsdalers. De forlode Fartøjet med deres Korn, men strax kom en Kahytdreng løbende til dem, for at ombytte Seddelen. Seer Du nu, sagde Ole, at der og gives gode Folk i Byen.

Paa Hjemvejen havde de en stor Fjord at fare over, som i stormende Vejr var meget farlig, da der ikke var Land at faae formedelst stejle

og uklyvelige Bjerge. Da de kom en halv Miil fra Land, begyndte en heftig Storm at rase. Bølgerne sloge ind i Baaden, som formedelst Vandet og Kornets Tyngde begyndte at synke. De saae nu den visse Død for deres Øjne. Hans greb til Aarerne, for dermed at holde sig oppe. Ole, som Intet havde, gik tilgrunde, men kom strax op igjen med Hovedet. Hvilket svagt Redningsmiddel end Aarerne var for den Første, og i hvor dødelig Angest han end befandt sig, tænkte han dog paa sin Ven. Han styrede til ham med overspændte Kræfter, og overlod ham den ene Aare, hvori han strax greb. Skjønt han meget vel indsaae, hvor utilstrækkelig denne Hjælp var, vilde han dog hellere dele Døden med den Anden, end see sig frelst alene.

Men Gud vilde ikke, at de gamle Forældre skulde miste disse deres Alderdoms-Støtter. Der kom Hjælp fra Landet: nogle menneskekjærlige Bønder havde seet Ulykken fra Landet af, satte en Baad ud, og med Livsfare arbejdede sig frem til deres Redning, saa de halvdøde bleve dragne op af Vandet. — Hvem ere I? Guds Engle maa I være, som har vovet Eders eget Liv for at frelse vort. See her, sagde de Reddede, her er vor hele Formue, idet de toge op alle deres Penge, tager dem allesammen, vi skylde Eder endnu mere. Nej, sagde en gammel Mand iblandt dem, vi vove ikke vort Liv for Penge;

disse kan man stjæle fra os, men Ingen kan berøve os den Glæde, vi føle, ved at have frelst to Menneskers Liv; men nu vil vi fortjene en Skilling af Eder. Vi vil see, om det er muligt, naar Stormen lægger sig, at opfiske det Korn, som ligger paa Bunden; her er ikke fuldt to Favne Vand. Vi skal hente Kroge og Reb, hvormed vi har optaget det, som endnu laa dybere paa Bunden.

Nu brugte de al deres Konst og Flid, og fik Kornet reddet; derover bleve de Andre saa glade, at de toge op fem Rigsdaler og vilde give dem. Nej, lad det blive ved een, sagde den Gamle, vi vil ikke berige ved Andres Skade — farer i Guds Navn — vor Herre ledsage Eder! — Ak, gid vi kunde boe iblandt Eder, sagde Hans og Ole, at vi hver Dag kunde sige Eder, at I vare vort Livs Befriere; imidlertid, naar vi hver Dag takke Gud for denne Frelse, skal vi ikke glemme at bede ham velsigne Eder. Farvel, Farvel! — Seer Du nu, sagde Hans, at der gives gode Mennesker overalt.

Med sand Glæde bleve de modtagne af deres Forældre, som takkede Gud, der havde forundt dem Børn med Hjerter til at gjøre dem Godt. Da de nu begge vare forlovede med hinandens Søstre Olou og Ingeborg, blev Venskabet endnu mere bestyrket. De kjøbte sig da tvende smaae

Gaarde, og ved Flittighed og Skikkelighed vandt det daglige Brød, ja vare elskede og agtede af alle retskafne Folk i Bygden.

Fævogterne.

Paa de højeste Fjelde, 8 à 10 Mile fra Folk, drives det Fæe til at græsse, som om Høsten sælges til Slagt, og jo højere det kommer, jo federe ere Græsgangene. Ikke længe ligges paa eet Sted, men skiftes fra et til et andet, paadet der altid skal være ny og overflødig Havn. To Mandfolk, som man gemeenlig kalder Fæhodder, lejes til denne Vogtning, og disse tjene suurt det Lidet, de faae for deres Vogtning. Det siger sig selv, at de ikke Meget kan medbringe til deres Underholdning, da det er en idelig Flytning. Lidt Meel og Salt, en Gryde, og et Plag til at brede over sig, udgjør alt deres Forraad og Bohave. Oftest maa de aldeles undvære Brød og Meel, men i dets Sted lade de Mælken sammenløbe, saa den bliver saa tyk som en Ost, og dette med frisk Mælk udgjør deres sædvanlige Føde. Undertiden træffe de dog Fjeldvand, hvori de fiske Ørreder, saa fede som Lax; da gjør de sig

saa godt Maaltid, som det er muligt at gjøre sig det uden Brød.

Saadanne Fævogtere vare Jon og Gulik, hvis Sæder vare ligesaa simple og uskyldige, som deres Næringsvej: de havde aldrig været i Byen, derfor var de ej heller anstukne af Ryggesløsheds Smitte. De vare Naturens gode Mennesker, opfyldte de Pligter, der paalaa dem, og elskede hinanden. Da de ingen Smag havde faaet paa Vellyst og Umaadelighed, nøde de den simple Kost, uden at attraae nogen anden, med taknemmeligt Hjerte; for denne takkede de Gud mere oprigtig, end Andre for de herligste Retter.

Engang førte de deres Qvæg ind i en trang afsides Dal under et højt Bjerg, hvor det forekom dem, som en Røg opstod ved Foden af en Klippe. Dette Syn indjog dem Skræk, da de befrygtede, at en Tyvebande (af dem, der gaae omkring for at stjæle paa Sætrene) havde her sit Ophold. I dette Fald troede de, at Flugten med Creaturene kunde lidet nytte, og at forlade det, som var dem betroet, stred imod deres Samvittighed. Lad os gaae ligetil, sagde Jon, vi vove mindre ved Frimodighed, end ved at ytre Frygt. Strax saae de tvende Børn paa tre til fire Aar med Skræk løbe ud af en Buske, og skrigende ile til Stedet, hvor Røgen opstod. Disse Børn havde noget Vildt i deres Ojekast.

Ved Skrigen af Børnene krøb en pjaltet Qvinde-ud fra en Bjerghelle, og ved Synet af de to Fremmede ytrede ikke mindre Skræk end Børnene. Strax fremkom en Mand med langt Skjæg, og Klæder sammenrapsede af Reensdyrskind. Der var noget skrækkende og fortvivlet i hans Øjesyn. Gullik begyndte strax sin Tale med et "Guds-Fred!" — Er dit Fredsønske oprigtigt, sagde Manden, saa give vi Dig samme gode Ønske igjen; men tænker I at forfølge en stakkels Rømningsmand, og at opdage ham, da skyder jeg en af Eder strax, og da er der Mand imod Mand. —

Det er saa langt fra, at vi ere komne for at opsøge Dig i denne din Eenlighed, at det blot er af en Hændelse, vi ere komne her. Vi vil snarere hjælpe Dig, om Du skulde behøve vor Hjælp. — Ved dette Svar opklaredes hans Ansigt. See her, sagde han, i det han oplukkede en liden Dør, som gik ind til en Bjergkløft, har vi i tre Aar havt vort Ophold. — En Afdeling, fyldt med Mos, var deres Seng, og naar man undtog en Gryde og et Plag til Overbredsel, fandtes Intet i denne elendige Bolig. De satte sig Alle ned, og strax gav Manden Vink til Konen, at hun skulde bringe et Stykke spæget Reensdyrkjød, hvoraf han aad selv, og gav Vogterne.

Sig os, sagde de, hvad som har bevæget Dig til at udvælge dette eenlige Sted, hvor Du

er blottet for alt det, som kan gjøre Menneskets Livet taaleligt, til din Bolig. Vort Kald er og at leve en stor Deel af vort Liv i Ørkener; men vi glæde os ved Vinterens Komme, da vi igjen kan begynde at leve iblandt Mennesker. —

Han og Huustroe droge et dybt Suk, og han begyndte sin Tale saaledes: det er ej med min gode Villie, at jeg boer her, men jeg har udvalgt dette øde Sted, for at være i Sikkerhed for Menneskers Efterstræbelse. Jeg er en Rømningsmand, og har været nødsaget at blive det, fordi jeg har begaaet et Mord, og tør ikke komme for Menneskers Øjne. Ak! der ligger en tung Steen paa mit Hjerte, som Ingen kan afvælte. Her maa jeg boe i denne Eenlighed, for at overlades desmere til Samvittighedens Engstelse, og Intet qvæler mig mere, end at disse smaae Uskyldige, og min Kone, der er ligesaa uskyldig, som de, skal dele denne Kummer med mig. Ak Gud! jeg har været en stor Synder; men hvad har Disse gjort, at de og skal være elendige? De leve her som vilde Dyr, blive reent afvante fra Mennesker, lære ingen Christendom, eller Noget, hvorved de kan blive nyttige Mennesker for Andre. Gid de kom iblandt skikkelige Folk, der kunde anbringe dem til noget Godt!

Sig os, sagde Vogterne, med hvad I kan nære Livet paa dette øde Sted? — Jeg fanger Fugle, skyder undertiden et Reensdyr; jeg fisker

stundom. Min Kone lader jeg gaae ned i Bygden for at betle, og Pengene anvendes til at kjøbe Krudt og Blye; men det Meste gives os af Bygdens Folk af Medynk: de vide, at jeg opholder mig i Fjeldene, og Ingen føler Drift til at opsøge mig. Med den simple Kost ere vi dog friske og sunde, og veed af ingen Sygdom at sige. Jeg bar paa et langt skrøbeligere Legeme, da jeg var iblandt Mennesker, thi da følede jeg mig i Brændeviin og Laster.

En Skaal med Mælk turde være Eder velkommen, sagde Vogterne, og strax mælkede En af dem, og uddeelte den baade til Forældre og Børn. Hvor smagte ikke denne Mælk dem herlig, især de Unge, som endnu havde ikke nydt uden Moderens. Herved bleve de Smaae noget tamme, og ved Forældrenes Forsikring, at Vogterne vare gode Folk, og intet Ondt vilde gjøre dem, gik de nær til dem, rørte ved dem, og vare glade ved deres Komme.

Der blev nu et sluttet Selskab imellem dem, og da der var dejlig Græsgang paa samme Sted, opholdte Vogterne sig der i otte Dage. De betragtede hinanden, som een Familie, og viste lige Iver i at vogte og opsøge Qvæget. De smaae Børn fulgte dem med Glæde, og Gederne og Faarene bleve deres kjæreste Selskab.

Det er Tid, sagde Vogterne, at vi forlade Eder, da Høvnen tager af for vort Fæe, og vi

kan ikke forsvare for Ejeren, at vi lade det mangle for godt Selskabs Skyld. Disse Ord var ret et Tordenslag for de stakkels Flygtninge. Disse otte Dage, sagde de, har været os de gladeste, vi har hendraget i denne Eenlighed. Hvorledes skal vi nu kunne undvære den fede Mælk, som I saa kjærlig har meddeelt os? Ja, hvorledes skal vi kunne undvære Eder selv, som Gud har sendt for at trøste os? — Leve vi til næste Aar, svarede Vogterne, skal vi komme igjen, og da skal vi..... Da Børnene hørte, at de skulde rejse, begyndte de at græde, klyngede sig til dem, og sagde: vi vil følge Eder, og Lammene, og den røde Koe, som gav os den gode Mælk.

Den ene af Vogterne tog den anden til Side, og sagde: var det ikke en god Gjerning, om vi toge med os disse tvende Børn, at de kunde blive oplærte i Christendoms Kundskab, og anbragte til at lære det, hvorved de kan blive nyttige Mennesker. Vor Præst vil vist sørge for dem, og sætte dem til brave Folk, der tage sig dem an.

Forældrene gjorde ingen Indsigelse, men vare hjertelig glade over dette Forslag, — Moderen især, som sagde: hvor smerteligt det end maa være for mit Hjerte, at overgive disse smaae Uskyldige til Fremmede, som jeg ikke kjender, saa vil jeg ej sætte mig imod dette

gode Tilbud, der sigter til Børnenes Bedste i Tiden. Retskafne Folk maa I være, da I tage saa megen Deel i vor Elendighed, og nu vil sørge for det, som er os det Kjæreste i Verden. Tager dem i Guds Navn, og gid de maa blive lykkeligere end deres Forældre!

De Smaae rejste gjerne med de Fremmede, som havde været saa gode imod dem. De bleve strax bragte til Stedets Præst, som roste Vogternes Menneskekjærlighed, og glædede sig ved, at kunne rive Børnene ud af den vilde og ynkværdige Tilstand, hvori de havde været. Selv tog han Drengen til sig, og Søndagen efter opmuntrede han Menigheden til at følge hans Exempel med det andet Barn, brugende Christi Ord: Hvo som annammer een af Disse, annammer mig. Denne Opmuntring virkede saa godt paa Tilhørernes Hjerter, at der kom tre Mænd efter Prædiken, der tilbøde sig at ville tage Pigen.

Drengen, som var hos Præsten, artede sig vel, og tog brav til i Læsning. Undertiden, naar han blev tugtet, turde han vel sige: "at han vilde hjem igjen til Fa'r og Mo'r," men denne Barnagtighed rettede sig med Aarenes Tiltagelse. Præsten lod ham gaae i Skole med sine egne Børn, ikke for at lære Latin, men for at skrive og regne, for i Tiden at kunne bruge ham til Skolemester i Sognet. Han blev dog ikke spared for almindeligt Bondearbejde, men hærdet til at

taale Frost og ondt Vejr. Præsten brugte ham meget i sin Have, gav ham gode Havebøger i Hænderne, og selv var hans Læremester. Han saae god Frugt af denne Oplærelse, thi Drengen blev ikke alene selv en god Urtegaardsmand, men gav og Bønderne god Anviisning, ja var villig at anlægge mange Haver for dem, saa de selv lærte at indsee Nytten af denne Næringsgreen, som de før havde forsømt. Nu bleve Frugt- og Kjøkkenhaver almindelige i Sognet.

Den gamle Klokker i Sognet døde, og Præsten hjalp ham nu til dette Levebrød. Han giftede sig strax med en formuende Bondedatter, havde godt Udkomme, og levede lykkelig i mange Aar. Faderen døde, imedens han var Skoleholder, i sin Hule; derfor tog han Moderen til sig, og opfyldte alle en Søns Pligter imod hende, saa hun i Alderdommen var ligesaa lykkelig, som hun før havde været ulykkelig.

Den oplyste Bonde.

Svenov Lindebye, en af Bygdens meest oplyste Bønder, havde erhvervet sig gode Kundskaber, deels ved god Brug af sund Fornuft, deels ved gode Bøgers Læsning. Han prøvede alle Ting, men beholdt det Gode; thi han hang

hverken saaledes ved gamle Vaner, at han forkastede det Nye, som var bedre, eller antog alt Nyt, før han indsaae dets Fortrin for det Gamle. Det slog da ikke Fejl, da han ikke vilde følge Bygdens gamle Slendrian, at man beloe ham, som den, der vilde være klogere end Forfædrene, og at man drev Gjæk med mange Ting, han foretog sig.

Enhver kjender vankundige Folks Uagtsomhed Omgang med dem, som ligge i hidsige smitsomme Sygdomme. Man tillukker omhyggelig Vinduer og Døre, tilpakker de Syge med Klæder, lader den forgiftede Luft blive i Stuen, uden at fordrive den med Røgelse; man overvælder den Syge med Mad og Brændeviin. Da det er de Vankundiges almindelige Fordom, at den, som er laget at døe, skal døe, foragte de alle Forebygningsmidler, som kunde forekomme Smitten. De ligge hos den Syge, æde og drikke af samme Kop, sætte deres Mælk og andre Madvarer over Sengen, hvor den Syge ligger. Naar nu Dødsfald indtræffer, samle de en heel Hob Mennesker, der holde Gjæstebud i Stuen, hvor Liget ligger, og derved har man saa mange Exempler, at Smitten har øjensynlig udbredet sig og gjort stor Ødelæggelse.

Disse vrange Meninger ere saa dybt indgroede hos dem, at de med Latter afvise Enhver, som vil oplyse dem om deres Vildfarelse. Om

end Præsten gjør sig Umage derfor, saa ere dog de Fordomme, de med Moders-Mælken har indsuget, saa rodfæstede, at alle Prækener derimod lidet nytte.

Hvo skulde troe, at en simpel Bonde skulde søge at bestride disse vrange Meninger, ja endog give Andre Exempler derimod! Dog, denne Mand var Svenov. En smitsom Sygdom, som længe havde gaaet i Bygden, og bortrevet mange Mennesker, anfaldt to af hans Tjenestefolk; men langtfra at følge de gamle Vaner, lod han frisk Luft komme ind til de Syge, lod Stuen daglig røge med Enebær, lod dem skifte reent Linned, og lod ingen Mad være i Sygestuen. Han lod heller Ingen komme ind, uden dem, der havde Tobak, Angelica eller Ingefær i Munden. Han lod de Syge drikke tynd Valle, og nødede dem aldrig til at nyde Noget, uden at de selv begjærede det. Naar vise Qvinder eller Qvaksalvere gave Raad, blev intet af Saadant brugt, men han henvendte sig altid til den beskikkede Læge, da han tit sagde: skulde man ikke troe, at saadan Mand har bedre Kundskaber, som har anvendt det meste af sin Levetid paa at kjende Menneskets Natur, som omgaaes med saa mange Syge, har læst saa mange gode Bøger, og kjender alle Urter og deres Kraft: skulde man ej troe, at saadan Mand forstaaer bedre at læge Sygdomme, end disse omløbende Bedragere, som Intet har

lært, men gribe til det Første det Bedste. Det er dog en jammerlig Ting, at Folk heller vil bedrages, end behandles oprigtig.

Tit hørte man ham laste Folks Uagtsomhed i at forebygge Sygdoms Smitte. Hvorfor har Gud, sagde han, givet os Fornuft og Sandser, uden at vi dermed skal afværge alt det, som er os skadeligt. Man seer Ild og Vand, og man løber jo ikke i Ild og Vand med sin gode Villie: hvorfor skulde vi da ikke vogte os for at besænges af Smitten? Naar Eders Heste har Skab, saa lade I jo ikke de friske komme til dem: skulde I da være mindre forsigtige imod Eder selv? Seer I ikke, at naar eet Barn faaer Kopperne, da gaae de rundt? Kan det ej have samme Beskaffenhed med andre Sygdomme, som med Kopperne? Jeg forbyder ikke de Friske, at have Omgang med de Syge; thi det vilde være en utilgivelig Ubarmhjertighed, at overlade Disse hjælpeløse til sig selv; det er i saadan Fald de meest trænge til vor Hjælp: men derfor bør ikke andre Uvedkommende bestorme Huset, som almindelig Skik er; derfor kan jo gjerne Husets Folk bruge tjenlige Forebygningsmidler. Men disse vanvittige Folk ansaae hans Ord som Gudsbespottelse; og da begge Svenovs Tjenestefolk efter et Par Uger opstode af den Sygdom, som bortrev mange af Naboerne, sagde de: at

hans Folk ikke vare blevne friske, om det ej saa var laget.

I Henseende til Jord- og Agerbrug var han og af andre Tanker end de Øvrige. De Fleste arbejdede alene til Skovens Ødelæggelse, og forsømte Jordbruget, som ikke bragte dem saa hastige Penge. Naar Svenovs Skov aarlig blev større, da han hug med Klogskab og Sparsommelighed, saa blev de Andres hvert Aar mindre; og skjønt de hug en større Mængde, fik de dog ikke saameget for deres Last, som Svenov fik for sin, der var kommen til den fulde Modenhed. Da han nu ikke hug saameget som de Andre, der hele Aaret igjennem laa i Skoven, havde han Tid nok at anvende paa Jordbruget. Ingen ubrugbar Myr fandtes paa Gaarden, uden at den var udtappet, oppløjet og bar Korn; men dette skeede ikke uden foregaaende Paakjørsel af Sand, Mergel og andre Jordarter. Ingen tør Houg gaves, uden derpaa var kjørt Myrjord, der en Tid havde ligget sammenblandet med Gjødsel. De af Engene opbrudte Stene bleve brugte til Steengjærder; og naar han dertil skulde bruge Skoven, betjente han sig alene af Granens Grene, som hans Naboer lode ligge i Skoven og raadne. Paa tørre og stenede Houge plantede han Rogne-, Aspe- og Almetræer; derved skaffede han sig skjønt Løv til Smaacreaturene,

som deraf for det meste bleve fødede, og trivedes vel.

Gjødselens Formerelse var hans Hovedsag: aldrig kjørte han den paa Ageren, uden den var blandet med Tuer, affalden Løv, Granbar og andet Affald af Gaarden og Skoven. Dette lod han raadne sammen i to Aar, og saae herlig Frugt deraf paa Ageren.

Hans Sognefolk kunde ikke finde sig i denne hans Omgangsmaade. Skulde vel han, sagde de, lære os at dyrke vor Jord? Har ikke vore Forfædre vidst at avle baade Høe og Korn, før han var til? Nu faae vi see, om han gjør det bedre. — Jo, tilvisse gjorde han det bedre. Disse, som før havde spottet ham, maatte nu tilstaae, at Ingens Ager og Eng stod bedre i Bygden. Især fik de Bjnene opladte, da han solgte Korn af Gaarden, hvor man før havde kjøbt, og da de selv hvert Aar maatte kjøbe.

Men det, som endnu mere satte ham i Anseelse hos hans Bygdefolk, dertil gav følgende Tildragelse Anledning: en fattig Enke, der boede ved Vandet og ikke langt fra hans Gaard, saae sin eneste Søn falde af en Tømmerflaade, og Strømmen at tage ham med sig. Folk løb til, og satte deres Baad ud for at redde den Druknede. De fik ham og op af Vandet, men uden alt Tegn til Liv. Moderen, ganske trøstesløs, nærmede sig til Svenov, ikke i den Tanke, at han skulde

bringe Liv i ham igjen, men for at klage sin Nød og søge Trøst.

Svenov, som havde læst adskillige Bøger om at bringe Liv i Druknede, troede, at det var en Menneskelighedspligt at forsøge Noget til hans Frelse, og bad dem bringe den Druknede ind i Stuen, da han vilde forsøge Noget, som han havde læst, paa den formeente Døde. De Tilstedeværende brøde ud i Latter. Nu gaaer Svenov, sagde de, ganske fra Forstanden, nu vil han opvække de Døde, nu vil han gjøre det, som Ingen uden Gud kan gjøre. Hvilken Formastelse af et Menneske, som kan henfalde til saadan Daarlighed.

Svenov lod dem tale, og lagde den Druknede paa et Bord, begyndte at gnide ham med Klæder, aabnede en Aare paa ham, og blæste Luft ind i Halsen med et Rør. Han mærkede nu, at den naturlige Varme indfandt sig, og en Bevægelse i Legemet, der viste Livstegn. Mennesket begyndte at gispe. Ingen tvivlede nu mere om, at der jo virkelig var Liv. Han begyndte nu at give en uforstaaelig Lyd fra sig, som siden blev forstaaelig. Hvorledes er jeg kommen hid? sagde han. Hvad gjør I ved mig? Gud! hvad betyder alt dette. — Erindringen af det Forbigangne var ganske borte, og han vilde ikke troe,

at han havde været i Vandet, men ansaae Alting som en Drøm.

Moderen, ganske bestyrtset, raabte af alle Kræfter: min Søn, min Søn lever! — Gud har givet mig ham igjen — Gud har hørt mine Bønner, han har givet denne Mand Kraft til at gjøre dette Underverk, — hvorpaa hun kastede sig ned og omfavnede hans Knæe.

Den Syge vilde knap troe, hvorledes det var tilgaaet; men da det af Moderen og de Andre blev forsikret, at denne Mand havde bragt ham tillive igjen, raabte han: Du er en Guds-Udsending; thi med Guds Kraft har Du gjort denne Gjerning. Næst Gud skal jeg altid takke Dig for mit Liv.

Aldrig havde Svenov været gladere sit hele Liv: han faldt paa sine Knæe og takkede Gud. Aldrig mødte Moderen og Sønnen ham, uden at velsigne ham.

Rygtet herom kom strax ud, og et Selskab af Menneskevenner troede, at denne Gjerning burde udmærkes med en Belønning; men Svenov vilde ingen Penge have, han ansaae sig meer end nok belønnet med den Frelstes Velsignelser, og med den Glæde, den gode Gjerning gav hans Hjerte; desuden var han formuende og ikke trængte dertil. Han bad dem give den fattige Enke det, de havde tiltænkt ham. Dette gjorde de og, men de lode det ikke blive derved. De

lode et Sølvbæger bestille hos Guldsmeden, hvorpaa var udgravet disse Ord: "Skjenket den gode Bonde, som bragte den Druknede tillive."

Nu blev Svenov betragtet med langt andre Øjne af sine Bygdefolk, end tilforn. Ja, de gik forvidt i deres Formening om ham. Naar Noget var bortstjaalen, kom de til ham, og begjærede, at han skulde vise igjen, og opdage Tyven. Nogle vilde vide deres Skjæbne forud, om de snart skulde giftes eller døe; men disse bebrejdede han deres Overtroe, og sagde dem, at ingen ærlig Mand befattede sig med Sligt, men alene Bedragere, som vilde narre Folk deres Penge fra. De kom og til ham for at søge Raad for Syge, og naar Sygdommen var af den Beskaffenhed, at den kunde afhjælpes med et Huusraad, var han altid villig at hjælpe dem; men i andet Fald viste han dem altid hen til en ordentlig Doctor.

De begyndte og at følge hans Exempel i Agerdyrkning og Huusholdningskonst, da de saae de gode Frugter, han høstede af sit Arbejde. Dette Sogn blev derved udmærket fremfor de andre; thi saa meget Godt kan ofte et eneste Menneskes Forstand og Flid udrette. Efter hans Død levede hans Minde, formedelst det meget Gode, han iverksatte til sine Medmenneskers Bedste, og især ved den Druknedes Frelse.

De forligte Bønder.

Gjermund og Ellef, der vare Naboer, laa i en bestandig Strid med hinanden baade om Jordvej og Skov. Det er ikke let at forebygge imellem Naboer, at den Enes Creature kan bryde ind i den Andens Eng og Agre; men naar saa skeede, var Forbitrelsen saa stor, som om deres hele Velfærd var gaaet i Løbet. De mødte ofte for Forligelses-Commissionen, men om de end bleve forligte, varede det ikke længe, før nye Stridigheder opkom. Gjermund var dog den trættekjæreste; thi skjønt han saae forud, at han ikke kunde vinde Sagen, saa blev han dog ved at procedere, for at ødelægge sin Contrapart, da han troede, at denne ikke kunde holde det saalænge ud, som han, men maatte komme saa paa Knæene, at han ej kunde døje det længere.

De havde to betydelige Processer for Højesteret, der vare af den Vigtighed, at om den Ene tabte begge, var han i Bund og Grund ødelagt; men Dommen blev, at de vandt og tabte hver sin Sag. Ingen af dem blev aldeles ødelagt, de kunde endnu finde Udveje til at begynde paa en ny Sag; men det varede ikke længe, før de begge bleve saa udarmede, at de maatte sælge deres Odelsgaarde, og betinge sig hver en Plads af Gaarden. Tungt maatte det være dem, at

forlade disse Gaarde, hvor Søn efter Fader havde boet henved to hundrede Aar. At see disse i fremmede Hænder, at see Andre høste den Ager, som de selv havde opryddet, at være fornedret til Huusmænd, var Frugten af deres Trættekjærhed, og som maatte skære dem i Hjertet.

Af Skade bliver man klog, men ikke rig: saaledes gik det og dem. De forbandede nu deres Trættelyst; men det, som var gjort, stod ikke til at ændre.

Det skeede af en Hændelse, at disse To mødte hinanden, da de skulde gaae til Kirken. De sloge Øjnene ned for hinanden, og vare ganske skamfulde. For Skams Skyld kunde de ikke andet end hilse hinanden. De kom og til Ords, og efter at have talt om Vejr og Vind, begyndte de at aabne deres Hjerter for hinanden, beklagede hver sin Daarlighed, uden at den Ene bebrejdede den Anden hans. — De gave hinanden Hænder til Forligelse, lovede at glemme alt gammelt Nag, og herefter at leve som Venner. Den Ene bød den Anden til sig, gjorde hinanden fælleds Hjælp, og lige saa uenige de før levede som Gaardmænd, saa fredelige levede de nu som Huusmænd. De tænkte nu ved sig selv: hvorfor levede vi ikke før paa den Fod, saa havde vi ikke gaaet fra Gaard og Grund.

Gjermund havde en Datter, og Ellef en Søn, en frisk og rask Karl, som forstod at drive en Gaard til Nytte. Disse Tvende havde fra Barnsbeen havt Kjærlighed for hinanden, men Forældrenes idelige Strid forvoldte, at de nærede denne Kjærlighed hemmelig hos sig selv, og at den ikke blev kundbar, før de Gamle bleve forenede, thi da saae de med Glæde denne Forbindelse.

Sønnen, der var en djærv og uforsagt Karl, besluttede nu at indløse Gaarden for den Sum, den var solgt for til den Fremmede; men hvor skulde han tage Penge? Kunde han alene faae dem laant, haabede han ved Flid og Arbejde at kunne efterhaanden komme ud af Gjelden. Gjermund vidste hertil Raad. Hans forrige Gaard, som var Datterens Odel, maatte paarales, just ikke i den Tanke at indløse den, men for at faae Penge, som han vidste den Kjøbende gjerne gav for at beholde den. Dette skeede og virkelig. Faderen lod sig, paa Datterens Vegne, forlige med Kjøberen paa den Maade, at han skulde give Datteren nogle hundrede Daler. Denne Sum blev en god Hjælp for Ellefs Søn til at indløse Gaarden med. Begge Fædrene bleve enige om at afhænde de to Pladse, de havde forbeholdt sig. Disse Penge bleve og en Hjælp til Gaardens Indløsning. Paa den Maade blev ikke Gjelden paa Gaarden større, end at den ved Brugerens

Flittighed og god Huusholdning om nogle Aar kunde betales.

Gaarden blev nu antagen af Ole, og derpaa indgik han Ægteskab med Pigen. De gamle Fædre, som begge vare Enkemænd, flyttede ind til de Unge, hvor de skulde have Ophold til deres Død. Alle arbejdede, Unge og Gamle vare virksomme til eet Maal. Det varede heller ikke længe, før Gjelden var betalt, og Ole ejede Gaarden heel og holden.

De Gamle, som før laa i bestandig Strid med hinanden, vare nu eet Liv og een Sjel. De aad af eet Fad, og sov i een Seng. De fulgte hinanden til Kirke, de, som før ikke kunde gaae paa een Vej sammen. Naar den Ene var syg og skrøbelig, hjalp den Anden ham af og i Sengen.

Aldrig hørte man de Unge at bebrejde de Gamle deres forrige Daarlighed; nej, Gaarden var en bestandig Freds- og Lyksaligheds-Bolig. Gjermund og Ellef tilstode tit, at saalænge de levede sammen i Uenighed, havde de aldrig et glad og fornøjet Øjeblik; nu derimod var der Glæde og Rolighed i Hjertet: saa vist er det, at ingen Lyksalighed gives, hvor der ej er Fred, og at denne er i Stand til at forsøde de øvrige Livets Bitterheder, der følge os her i Verden.

Testamentet.

To gamle Folk uden Børn havde ved Flittighed og Sparsommelighed erhvervet sig en temmelig Formue; med alt dette vare de ikke ubarmhjertige imod Fattige, som ej ved Ladhed og Liderlighed vare selv Skyld i deres Armod. De gjorde meget godt imod Fattige, som gjerne vilde arbejde, mod Syge og Gamle, mod Børn og Faderløse, som baade bleve fødede og klædede.

Den nærmeste Slægtning var en Broder-Søn, som de vel havde tiltænkt Noget, men ikke deres hele Formue. Denne var opfødet i deres Huus, og skjønt han hos dem ikke havde seet eller hørt uden det, som var godt, saa mærkede man dog, der var en slem Art i ham, som tiltog med Aarene. Han havde ikke Lyst til Arbejde, men foer om i Bygden med Kram, hvorpaa han tabte mere end han vandt; og fortjente han Noget, blev det nedlagt i Brændeviinshusene. Han gik fuldt og fast i den Tanke, at han skulde blive eneste Arving, og da troede han at faae nok til at drikke og raase med, uden at arbejde. Ofte tog han op hos Kjøbmanden i Byen paa de Gamles Regning, som de maatte betale; thi han listede deres Regnskabsbog til sig, paa hvilken han blev betroet saa meget, han ønskede. Dette bleve de nødsagede at forekomme,

ved offentlig at bekjendtgjøre, at Ingen maatte borges Noget i deres Navn.

Nu kunde de ikke længere drages med ham i Huset, men bød ham at forføje sig bort. De besluttede nu at oprette et Testament, hvori han ganske skulde udelukkes, og at det Meste af deres Midler skulde anvendes til det almindelige Bedste. Med Øvrighedens og Præstens Raadføring lode de oprette et Korn-Magazin med godt Forraad, hvoraf hvert Foraar skulde udlaanes Sædekorn til Fattige i Sognet. Denne Oprettelse skulde skee, medens de levede, for at nyde den Glæde, at kunne see Mange hjulpne derved, som ellers i Mangel af Korn maatte lade deres Agre ligge usaaede. Med alt dette havde de dog bestemt en Capital af nogle hundrede Daler, som skulde falde i Broder-Sønnens Lod, om han i Tiden vilde forbedre sin Levemaade.

Da denne blev underrettet om dette Testamente, blev han som rasende, lurede sig om Natten ind i Stuen, hvor de Gamle laa, satte dem Kniven for Struben, og truede dem til at levere fra sig deres Sølv og rede Penge, saa de bleve satte i saadan dødelig Angest, som de ikke kunde forvinde, saalænge de levede. Let kan man tænke, at han derefter aldeles blev udelukt af Testamentet.

Han tog nu Flugten over Fjeldet; men alle Bønderne, som vare opbragte over denne onde

Gjerning, satte efter ham, grebe ham og lode ham sætte i Forvaring hos Lensmanden. Der sad han nogle Uger; men omsider fik han Lejlighed til at tilsnige sig en Fiil, hvormed han filede Jernet af sig, og gav sig paa Flugten. Han troede nu, at det ikke var sikkert at blive i Landet, og tog derfor over Grændserne til Sverrig. Snart gav han sig i Selskab med en Tyvebande, som stjal i Norge, og afhændede i Sverrig. Omsider giftede han sig med et liderligt Qvindemenneske i Banden, og blev snart en af de dristigste og bedst udlærte Tyve. Nu sparede han hverken Kirker eller Huse. Alt blev efter deres Love stjaalen til fælleds Bedste, og siden uddeelt.

Endelig blev denne Bande opdaget: man sendte en stærk Commando af Soldater, der omringede Huset, da alle Tyvene vare i fuld Lystighed med at drikke og dandse; men nu maatte de dandse en anden Vej: de bleve førte til Fæstningen, hvor det ikke var saa let at bortrømme. Man optog Forhør over dem, og de bleve Alle dømte: Mændene til Slaveriet, og Qvinderne til Tugthuset, dog først at pidskes og brændemærkes. — Længe var han ikke i dette Slaverie; thi da han vilde engang undløbe, skød Slave-Profossen ham med en Kugle i Hovedet, hvoraf han strax døde. Konen kom endelig ud af Tugthuset, og da hun blev forviist fra Sverrig, tog

hun over igjen til Norge, og nærede sig og tvende Børn ved at bede. —

Imidlertid var Magazinet bleven afnyt opbygget og forsynet med Korn. Præsten holdt en Tale i Kirken, hvori han gav denne gode Gjerning dens tilbørlige Priis, og opmuntrede andre Formuende til at gjøre noget Godt til Andres Nytte. Hele Menigheden velsignede disse menneskekjærlige Folk, og bad Gud længe spare dem til de Trængendes Hjælp. Aldrig er nogen god Gjerning bleven bedre lønnet. De Gamle kunde knap udholde Heftigheden af den Glæde, de følte; de listede sig ud af Kirken, før den øvrige Menighed gik ud, og mere fornøjede har de aldrig gaaet hjem til deres Huus.

De lode det ikke blive ved denne gode Gjerning; nej, deres hele Liv var en bestandig Velgjørenhed; thi da ingen Fattig gik hjælpeløs fra dem, strømmede der en stor Mængde til dem fra alle Kanter, især i dyre Aaringer, for at faae Hjælp.

En Dag kom en fremmed Tiggerkone til Gaarden, som begjærede Mad, og bragte to usle og pjaltede Børn med sig. De Gamle spurgte: hvor hun havde hjemme? — Gud bedre mig, svarede hun, jeg har ingensteds hjemme. Jeg har været gift med en Norsk Mand, som er død i Sverrig. Gud være hans Sjel naadig! Han kom ikke saa vel af Verden; thi da han

vilde rømme af Slaveriet, skød Vagten ham ihjel. Han sagde tit til mig, at han havde formuende Slægtninge her i Landet, som havde slaaet Haanden af ham, da han begik nogle Ungdoms Daarligheder. Gid jeg kunde opdage disse Folk! maaskee de vilde forbarme sig over disse stakkels Børn, som ere nøgne og færdige at døe af Sult. — Hvad var Mandens Navn? spurgte de Gamle. — Han hedte Halvor Enersen. — Ak, er det muligt! Halvor Enersen! hvordan saae han ud? — Han var en høj Karl med kruset guult Haar. Hun fortalte og mange andre Ting om ham, saa de ikke mere tvivlede om, at han jo var deres forlorne Broderson.

Jo, vi ere de Venner, som han sagde skulde have slaaet Haanden af ham; men desværre for ham, han slog Haanden af os; thi da vi havde fast besluttet, at unde ham en god Deel af vor Formue, faldt han hen til Liderlighed, og foretog sig saadanne Ting, som vi ej kan fortælle uden en Skræk, vi aldrig vil forvinde. — Ja dette, sagde Qvinden, dette lignede ham vel. Gid han ikke maa ophente alt det Onde, han har gjort mig!

Hun var ikke kommen ind, før hun begyndte ynkelig at klage sig, at hun var syg over hele Kroppen, og bad tillige om lidt Halm at kunne lægge sig paa. De lode hende strax faae Noget at ligge paa, og at vederqvæge sig,

med; men Sygdommen forøgedes mærkelig, indtil hun efter to Dages Forløb opgav Aanden, med tilsyneladende Anger over hendes forrige Levnet, og Beklagelse, at hun i de unge Aar var kommen paa Vildfarelsens Vej.

Børnene lode de opklæde, og sendte dem hver Dag til Skolen, da de vare ganske raae og vankundige. Det varede længe, før de bleve afvante fra at bande og tale liderlig Snak, som ikke var vanskelig at lære i det Selskab, de havde været. De Gamle bestemte en klækkelig Sum til deres Opdragelse og videre Lykkes Befordring. Vil de blive skikkelige og stræbsomme Folk, sagde de, kan de i disse Penge finde god Hjælp og Understøtning; men blive de onde, som Forældrene, har vi givet dem altfor meget.

De Gamle mærkede af deres tiltagende Skrøbelighed, at deres Levedage kunde ikke blive mange; derfor fastsatte de, at det Øvrige af deres Midler skulde anvendes deels til fattige Børns Opdragelse og Skolegang, deels til Understøtning for gamle Folk og Enker, som ikke kunde arbejde. Gud lagde dem begge paa Sygeseng, og man saae det ganske Nabolag at skiftes til at opvarte dem i Sygdommen. De syntes Alle at have arvet efter dem, og at det var deres Pligt. Manden døde først, og nogle Dage derefter Konen: denne betragtede det som

en stor Velgjerning af Gud, at han saa hastig kaldte hende til sig efter Mandens Død, og ikke lod hende længe blive en forladt Enke. Deres Hengang var mild og rolig, ligesom deres Liv. Alle begræd dem, thi den hele Bygd syntes at have faaet Sorg: Alle saae sig indsluttede i deres Testamente. Da de bleve førte til Jorden, fandt man en stor Deel af Menigheden paa Kirkegaarden, der vædede deres Grav med Taarer. Alle raabte: deres Støv hvile i Fred!

Den gamle Gunnild.

Enken, den gamle Gunnild, var i Bygden bekjendt for at forstaae noget mere end sit Fadervor. Man søgte til hende, som til en viis Qvinde. Naar Noget var stjaalen, troede man, at hun kunde vise igjen. Var et Creatur beskadiget, saa vidste hun at læse over det. Naar man ikke kunde faae Smør, hviskede hun nogle Ord i Kjernen. Paa denne Maade var hun i stor Anseelse i Sognet; ja Mange frygtede for hende, at hun skulde forhexe deres Creature: de turde altsaa ikke negte hende Noget, men deres Madbod stod altid aaben for hende, og daglig trængte hun ogsaa til Hjælp.

En oplyst Bonde i Sognet, Kittil, var den eneste, som foragtede hendes Koglerier: med alt dette vilde han dog ikke, at hun skulde komme ind i hans Fæhuus; thi han ansaae hende altid som et slet Menneske, der paa en meget naturlig Maade kunde gjøre Fæet Skade. For at hævne sig paa ham, da han ved alle Lejligheder søgte at indprente Andre Ringeagt for hende, saae man hende tit ved Fæhuusdøren om Natten, men den var altid vel lukket.

En Dag, da hans Drenge havde kjørt i Skoven, og Hesten havde forvredet det ene Been, begjærede de, at man skulde hente gamle Gunnild for at læse over den. — Pigen meldte og, at den bedste Koe stod styrtefærdig, og vilde, at hun ved samme Lejlighed skulde signe den. — Kittil blev meget opbragt over denne Begjæring. — Nej, før skal de crepere begge to, sagde han, før jeg sender Bud til gamle Gunnild. Hvad siger vel alle hendes Konster uden lutter Bedragerie? hvor kan I være saa taabelige? seer I ikke, at hun øver alle disse for at fortjene Noget? forstod hun saa meget, som hun foregiver, kunde hun jo here sig selv rig; men I see jo, at hun lever for det meste af Tiggerie. — Men Folkene lode sig ikke saa let afsnakke, eller betage de høje Tanker om Gunnilds Videnskab.

Kittil havde selv, ved gode Bøgers Læsning og ved Erfaring, erhvervet sig Kundskab om Creaturenes Sygdomme og deres Lægemidler. Han befalede dem da at bage Hestens Been med varm Humleloug, og smøre det siden med Enerolie: han gav og Koen nogle Lægemidler ind, og strax derefter blev baade Hesten og Koen friske. Seer I nu, sagde han, havde vi hentet gamle Gunnild, og ladet hende øve sit Koglerie, da havde hun faaet Æren derfor, og I vare blevne bestyrkede i Eders daarlige Tanke om hendes store Klogskab. Det skulde fortryde mig, om jeg ej ved gode Midler skulde udrette mere, end hun med alle sine Konster.

Da hans Naboe om Natten havde mistet en Væv, som laa paa Blegen, strax blev Gunnild søgt, som den, der skulde vise den igjen. Hun gav sig nu lærde Miner, gjorde nogle Besværinger med en Sigte og en Sax. Hun spurgte Manden, om han vilde see Tyven, saa skulde denne selv komme og bringe Væven igjen; men hun sagde tillige: at kom han selv, var det ene Øje udslaaet paa ham, og da vilde Ejeren af Væven ikke have stor Lykke i Huset derefter. Men Manden, som det var mere om at faae sin Væv igjen, end at see Tyven eensøjet, attraaede Intet, uden at faae Sit igjen. Om Morgenen laa Væven efter Løfte udenfor Døren.

Nu blev Gunnilds Konst løftet op til Skyerne; hun kom til Manden og spurgte med en stolt Mine: om Væven endnu ikke var kommen. Aldrig, sagde hun, har jeg maattet bruge saa mange Besværinger, som for denne Væv; men dette var let at begribe, thi Konen havde ikke korset Væven før den blev rendt. — Jo, tilvisse, svarede Manden, er Væven kommen. Den laa udenfor Døren i Dag tidlig. — Nu gad jeg nok vide, sagde Gunnild, hvad den kloge Kittil vil sige herom; hvor skamfuld vil han ikke blive, naar han seer Syn for Sag.

Nogle Dage derefter kom samme Mand til hende, og klagede, at et Sølvstøb var stjaalen fra ham.— Er ikke Tyven født en Torsdag, skal Du være ligesaa vis paa dit Støb, som paa din Væv; men dette siger jeg Dig forud: er Tyven født en Torsdag, saa hjælper al Videnskab og Konster intet. Min Bedstemo'r, som var klogere end jeg, sagde tit: det er Pokker med de Tyve, som ere fødte en Torsdag, ikke Lucifer med al sin Konst kan faae Bugt med dem; imidlertid vil vi dog prøve paa Noget. Nu stod hun ganske stille en Stund, ligesom i dybe Tanker; endelig udbrød hun: imorgen skal Støbet staae i dit Skab, men en Ring vil være borte af det, thi Guldsmeden, da Sølvet var i Ilden, forglemte Korset, og dette var en stor

Fejl af ham. Manden blev ganske henrykt over denne Viisdom, og beundrede Gunnilds store Gave; men det gjorde ham dog ondt for Ringen, thi denne vilde han og gjerne have.

Tidlig stod han op og ilede til Skabet, i fuldt Haab at finde Støbet, men intet Støb var der: han biede i syv lange og syv brede, og intet Støb kom. Der blev strax sendt Bud til Gunnild, som kom. Da Manden beklagede sig, "at det endnu ikke var kommen," — svarede hun: "sagde jeg Dig ikke forud, at Tyven var født en Torsdag?" — Gid da aldrig nogen Tyv maa fødes paa denne Dag, sagde Manden; men enten han er født paa en Torsdag eller Fredag, saa har jeg mistet mit Støb.

Manden, som var Naboe til Kittil, kom til ham og fortalte ham disse Tildragelser. Kittil blev endnu mere end før bestyrket i sine Tanker om Gunnild. Jeg troer vist, sagde han, at Gunnild er selv den, som har taget Væven; han havde og hørt, at Nogle mumlede om, at de havde seet hende om Natten ikke langt fra Stedet, hvor Væven laa. Imidlertid, sagde han, skal vi dog have nogle Løjer med hende. Kom til mig i Nat Klokken 12, da skal ogsaa vi agere Tyve. Da Gunnild troer, at Ingen tør stjæle fra hende, sætter hun Nøglen i sin Madbod, og saa skal vi tage baade Mad og Klæder, samt Alt, hvad vi kan føre med

os. Nu maa hun vise sin Konst, og gjør hun ikke dette, da seer Du let, at hun er en Bedrager. Manden turde ikke vel følge ham, thi han frygtede for sit Øje; men Kittil lovede, at sætte ham Øjet ind igjen, om han mistede det.

De listede sig nu, da det var ganske mørkt, til Gunnilds Huus, og gik ind i Boden, som var vel forsynet med Mad og Klæder, og toge med sig saa meget, de kunde bære. Da de kom hjem, lode de det optegne og forvare under Lukke.

Om Morgenen saae Gunnild sin Bod oplukket, og Mad og Klæder bortstjaalne. Hun blev derover ligesom afsindig, græd og jamrede sig; men dog var hun tvivlraadig, enten hun skulde aabenbare dette Tyverie, eller holde det dulgt, da hun let kunde tænke, at Alle vilde drive Spot med hende; men hendes Harme var saa stor, at hun ikke kunde fortie det. Hun forføjede sig da til Kittil, der var bekjendt i Bygden som den Mand, der bedst kunde give Raad. Hvad skal jeg nu gribe an, sagde hun, for at faae det Stjaalne igjen? — Du skal vise igjen, sagde Kittil. Det er underligt, at Du, som saa klog en Kone, vil komme til mig for at faae dine Sager igjen, Du som har hjulpet saa mange Andre i lige Tilfælde. — Ja, Gud hjælpe mig, svarede hun, jeg har været saa

ulykkelig at træffe paa en Tyv, som er født en Torsdag, og da hjælper ikke alle mine Besværinger. — Er Du ikke større Mester, sagde han, saa er jeg klogere end Du, thi jeg skal bringe ham frem, paa hvad Dag han end er født. — Ak kjære! sagde hun, lad ham og miste det ene Øje. — Nej, svarede Kittil, saavidt gaaer ikke min Konst. Kom til mig i Morgen.

Hun kom tidlig, før Kittil var opstaaet. Er Du saa tidlig paafærde, sagde Kittil? Jeg har havt et svært Arbejde i denne Nat for din Skyld. Tyven kom rigtig, og bekjendte, men sagde tillige: at Ingen skulde tvinge ham til at levere igjen Tyvekosterne, da Du selv var ligesaa stor Tyv, som han. Han talede Noget om en Væv, og mange andre Sager, som maatte ligge paa din Samvittighed, og hænger det saaledes sammen med Dig, faaer Du aldrig igjen dine Sager, før Du offentlig har skriftet og tilstaaet alle dine Skjelmsstykker. — Hun begyndte nu bitterlig at græde, og vilde gjøre sig ganske reen og uskyldig. — Kan vel være, sagde han, men dette veed jeg, at Du aldrig faaer dine Sager igjen, om Du ikke gjør, hvad Tyven sagde. — Hun blev ved at græde endnu heftigere, og bad, at hun maatte faae det igjen. — Al din Graad hjælper ikke, om Du ej bekjender. Først skal Du tilstaae, om Du ej har stjaalet Ole Peersens Væv, og bragt den igjen til ham, for at indbilde

ham, at Du har viist den igjen. — Ak jo, sagde hun, jeg mærker, at Du forstaaer mere, end jeg. — Dernæst opregnede han en stor Deel andre Bedragerier, hun havde begaaet, som hun og maatte tilstaae. Nu maa Du Intet skjule af alt det Onde, Du har gjort, — og da blev der en Bekjendelse af saa mange Bedragerier, at han tilsidst sagde: at det kunde være nok. — Hun begyndte endelig at undskylde sig med sin Fattigdom, der drev hende til at betjene sig af Folks Eenfoldighed, for at faae Noget at leve af. — Godt, sagde Kittil; men det er ikke nok, at Du tilstaaer dit Bedragerie her, Du skal og bekjende det paa Tinget i alle Folks Paahør, at Alle kan vide at vogte sig for Dig. — Jeg vil gjerne tilstaae Alt, sagde hun, naar jeg alene ikke kommer paa Tugthuset. — Ja, det kan jeg ikke love Dig, svarede han, det kommer an paa Øvrigheden. —

Nu maatte hun dandse paa Tinget, og der tilstaae Alt, hvad hun før havde bekjendt. Man begyndte derfor at drive Gjæk med hende. En bad hende slaae Øjet ud paa en Tyv, En at vise igjen, en Anden at læse over en Koe, foruden andre Drillerier, de havde med hende.

Tugthuset var nu bleven hendes visse Løn, om ej alle Tingfolkene havde gaaet i Forbøn for hende, formedelst hendes Alderdom, og hun ej selv havde bedet dem Alle at tilgive hende.

Gak nu hjem, sagde Kittil, saa skal alle dine Sager findes paa Boden. Da blev der igjen en Latter paa Tinget. Siden den Tid havde Ingen mere Troe til hende, men hun blev foragtet og spottet af Alle; hun maatte derfor gribe til Betlerstaven, og tiggede saalænge hun levede.

Den troe Livvagtskarl.

En fattig Bonde havde en eneste Søn, som hedte Halvor, der var høj, smuk og velvoxen, og da der af Sognet skulde commanderes nogle unge Karle af Bygden til Livvagten, faldt Lodden paa ham. Faderen, gammel og skrøbelig, kunde nødig miste denne Søn for Gaardens Brug, men her hjalp hverken Bønner eller Graad. Havde Halvor ikke havt en gammel Fader, som han højt elskede, og behøvede hans Hjælp, da havde han ikke ugjerne forladt sit Fødested, saasom han altid havde havt Lyst at besee fremmede Steder, og at prøve sin Lykke. Han rejste da, og medtog Faderens Velsignelse. Ak gid jeg dog engang maa see Dig igjen, min kjære eneste Søn! før jeg forlader Verden, sagde han, — skjønt dette er vel ikke at haabe, da jeg er saa gammel. Rejs da i Guds Navn, og hav Gud og dine

Pligter altid for Øine; sees vi ikke mere her, saa Gud lad os sees glade i den anden Verden! Disse Ord rørte ret Sønnens Hjerte; han sled sig af Faderens Arme, og drog afsted med de Andre.

Ved hans Ankomst til Kjøbenhavn blev han fremstillet tilligemed de andre Recruter, men han blev strax udmærket ved sin smukke ranke Skabning og ædle Ansigtstræk. Man klappede ham paa Kindet, ringede sig om ham og beundrede ham. Alle Officierer lovede ham store Herligheder, naar han vilde føre sig vel op. Da han fik Mondur, saae han bedst ud ved hele Regimentet, og man kaldte ham i Byen: "den smukke Livvagt." — Da Kong Gustav var i Kjøbenhavn og saae dette Regiment, blev Halvor bemærket af Kongen, der slog ham paa Arlen, og spurgte: er der mange saa smukke Karle i Norge, som Du? Officieren traadte til og forsikrede: at han var ligesaa brav og ferm Soldat, som han var smuk og anseelig; derpaa tog Kongen op en Guldpenge, og bad ham gjemme den til Erindring om Kongen af Sverrig.

Da han blev bekjendt for sin Troskab og Skikkelighed, blev han antagen i Tjeneste hos en fornem Herre. Her vandt han sit Herskabs hele Fortrolighed. Han blev betroet at hente store Summer fra Banqven. Naar hans Herskab rejste ud paa Landet for at besee deres

Gods, var han altid med dem; der gav han sig i Selskab med Høstfolkene, arbejdede med dem, og Alle maatte tilstaae, at Høstarbejdet gik langt lettere og hurtigere paa den Norske Arbejdsmaade, end paa den Danske. Her blev han vel ligt af Bønderpigerne; der blev ham tilbuden med een af dem en god Gaard, om han vilde slaae de Norske Griller af Hovedet; ja man vilde og sige, at Fruens egen Kammerpige havde et godt Øje paa ham: men en Datter af Faderens Naboe, som hedte Signe, var hans første Kjærlighed, og hende vilde han være tro indtil Døden.

Da han ikke drak, spillede eller forødte sin Fortjeneste, kunde han lægge det Meste op i Herrens Tjeneste. Disse Penge sendte han hjem til sin gamle Fader, som dermed lønnede en anden Karl i hans Sted; ja, der blev saa meget tilovers, at han og kunde betale Noget af sine Skatter. Du er og bliver dog altid en velsignet Søn, sagde Faderen. Gud give mig den Glæde, at kunne see Dig engang igjen!

I denne Tid indfaldt den syttende Januar, denne mærkværdige Dag i de Danske Aarbøger. Livvagten skulde afskaffes, og stikkes under andre gevorbne Regimenter. Dette forbitrede disse brave og troe Karle saameget, at de gjorde Opstand, og paa ingen Maade vilde tjene ved de andre Regimenter; især da de vidste, at

denne Ordre ikke kom fra Kongen selv, men fra Andre, som havde anmasset sig Regjeringen. Man saae sig da nødsaget at give efter, da Borgerskabet og Matroserne gjorde Partie med Livvagten. Der blev dem da tilstaaet Passer, saa hver kunde rejse hjem til Sit. Endelig, da Sagerne forandrede sig, og Hovedmændene bleve satte fast, begyndte man igjen at samle disse adspredte Faar; dog stod det til Enhver, enten han vilde gaae ind i forrige Nummer, eller søge sit Hjem. Her saae man, at Halvor var en brav og tro Karl; thi hvormeget han end ønskede at se sin Fader og Signe, saa troede han dog, at det var hans Skyldighed, at opfylde sin Forpligtelse, og Dagen efter trak han paa Vagt med de andre hans Camerader.

Indtil denne Tid havde Halvor ikke vidst af Andet end Lyst og Glæde; men nu indtraf en fortrædelig Hændelse, som nær havde gjort ham ulykkelig alle hans Livsdage. Af hans Herres Skab blev en Nat bortstjaalen endeel Penge og andre Sager af Guld. Ingen havde havt sin Gang i Værelset, uden han; desuden kom man efter: at han samme Dag havde sendt nogle Penge til Norge. Herren kaldte ham for sig, og lovede: om han vilde tilstaae Tyveriet, skulde det ikke blive aabenbaret. Halvor, som vel var af ringe Herkomst, men dog havde Ære i Livet, blev saa forbitret over denne

Beskyldning, at han forglemte sig selv, og blev saa rasende, at han nær havde kløvet Herrens Hoved med sin Sabel, om han ej havde undveget. Folk løb til: Halvor blev overmandet og ført i Arrest.

Hans Sager bleve strax visiterede, og man fandt i Kisten henved hundrede Daler. Ved Forhøret, som blev holdt over ham, blev ham spurgt: hvor han, som en Soldat, kunde have erhvervet saa mange Penge, og nylig før sendt en god Deel til Norge? Han svarede kjækt, at han deels i sin Tjeneste ved Sparsommelighed havde erhvervet Noget, og at han engang havde vundet nogle Penge i Tallotteriet. Da Retten hastig fuldbyrdes ved denne Stand, blev han forhørt og dømt inden 2 Dage: "at han skulde ikke mere tjene ved Livvagten, men stikkes under et andet Regiment, som ikke var saa æreømt, og at han skulde dandse den lange Dands." — Uagtet denne gruelige Skjæbne, var han dog ved taaleligt Mod, thi han troede vist: at Gud ikke skulde forlade den Uskyldige. — Det faaer Du nok prøve i Morgen, sagde hans nye Camerader, som havde stor Lyst at øve sig paa denne stolte Livvagts Ryg.

Dagen kom, at Dommen skulde fuldføres: alle skrækfomme Tilberedelser vare gjorte, og Arrestanten blev ført for Fronten. I samme Øjeblik kom et Bud i fuldt Sprang fra Commandanten

til Majoren, at han skulde holde inde med Exsecutionen, da den rette Tyv var opdaget. Ved denne Tidende blev Halvor saa betagen, at han ikke kunde staae paa sine Been, men faldt i Afmagt, thi Glæden kunde han mindre taale end Sorgen. Han blev nu løst fra sine Lænker, og Majoren erklærede for den hele Commando, at han var uskyldig. Et Glædesskrig lod sig høre af alle Tilskuerne: Alle trængte til for at see ham, Alle havde Medynk med ham, og takkede Gud, som havde frelst den Uskyldige.

Commandanten kom strax kjørende, lod Halvor stige op i Vognen, og tog Vejen til Slotspladsen, hvor Livvagten var opstillet. Her bringer jeg Eder, sagde han, Eders gamle Camerad, som er befunden uskyldig i den Misgjerning, der er tillagt ham. Antag ham nu igjen iblandt Eder, som en altid befunden tro og brav Soldat, hvis gode Opførsel har gjort ham værdig til at vogte vor Konge. — Her blev han modtagen med samme Glæde. Alle rakte ham Haanden, og ønskede ham til Lykke. Baade Hoffolkene, hans Officierer, og mange Andre overvældede ham med Gaver. Han blev herved bekjendt i den hele Bye, og kunde gjerne have faaet et Levebrød, som havde været passende med hans Forfatning; men Længsel efter hans Venner i Norge, og den Hjemvee, som er saa almindelig hos Normænd, blev endnu

heftigere hos ham efter den seneste Fortrædelighed. Hans Tid var og ude: han begjærede derfor sin Afsked, som han og fik med et berømmeligt Pas.

Jeg vil hjem, sagde han, til denne eenlige Hytte, hvor jeg først saae Dagens Lys, og hendrog de glade og sørgesløse Barndomsdage: rolig vil jeg boe iblandt disse Fjelde, hvor jeg skød Reensdyret og Rypen; der herskr dog mere Troskyldighed, mere ærligt og oprigtigt Væsen, end i denne store Stad, hvor den Ene lurer paa den Anden, og Falskhed er skjult under Venskabs Ord. Lad mig ile til min gamle Fader, der er Ærlighed selv, til Signe, som saa inderlig længes efter mig, til disse gode Nabver, som trofast vil trykke min Haand, og byde mig et oprigtigt Velkommen!

Lykkelig kom han hjem til Faderen, hvis Glæde var ubeskrivelig ved at see ham. Signe blev strax hentet; men da Halvor, klædt paa Byviis, nærmede sig hende, traadte hun tilbage med Undseelse, thi hun troede, at det var en Officier eller en Øvrigheds-Fuldmægtig, og for disse Folk havde hun altid været bange, da hun var en eenfoldig Pige. Den Gamle maatte forsikre hende, at det var Halvor, og neppe vilde hun troe det; endog da hun ikke tvivlede mere derom, var hendes Omgang meget tilbageholden; — dog tilsidst maatte Blyheden vige for kjærlige Omfavnelser.

De samlede Penge kom ham vel tilgode; thi da Faderen var raget i nogen Gjeld, og havde været nødsaget at pantsætte Gaarden, blev den strax indløst af Halvor. Den troe Tjenestedreng, som ikke havde forladt den Gamle, havde forlovet sig med Søsteren, og nu blev han belønnet for sin troe Tjeneste ved at overdrages et godt Stykke Jord af Gaarden, og at faae Hjælp til fornødne Huses Opbyggelse.

Halvor, som nu skulde have Brøllup, kastede med Glæde de medbragte Klæder af sig, trak sin Kufte paa igjen, og løste Pidsken af Haaret. Han tilstod, at han ikke havde aandet saa frit, siden han maatte aflægge denne Dragt, og syntes nu ligesom at have faaet et nyt Liv. Ved Brølluppet underholdt han Gjæsterne med Fortællinger om Kjøbenhavn, og let kan man forestille sig, han ikke glemte den Svenske Konges Naade, og at vise dem Guldpengen, som han havde faaet, der nu gik om til alle Gjæsterne. Han levede mange Aar lykkelig med Signe: han var sin Faders Alderdomsstotte, og Guds Velsignelse fulgte ham i Alt, hvad han foretog sig.

Den overmodige Bonde.

I det uheldige Aar 1789, da den store Oversvømmelse borttog ikke alene enkelte Gaarde, men hele Kirkesogne, og gjorde Agre og Enge til Steenhobe og ufrugtbare Dynger af Sand, maatte Bonden Tollev Myrstad og prøve denne Ulykke. Fra at være den rigeste Mand i Sognet, blev han paa een Nat skilt ved Gaard, Creature, og alt hvad han ejede i Huset. Denne Mand var før denne Ulykke en af de stolte og overmodige Bønder i Sognet. Alt hvad han slog paa, lykkedes for ham. Intet Uheld indtraf paa Creaturene; især var han meget heldig med Hesteavl, saa han ofte paa Christiania-Marked kunde faae hundrede Daler for en Fole. Da han havde den bedste Sæter i Sognet, fik han overflødigt Smør og Ost, og havde den Lykke fremfor Andre, at faae sine Varer vel betalte. Ofte tilforhandlede han sig de Fattiges Sæterdrot og Fæe for ringe Priis, og derved vandt noget Anseeligt. Det slog da ikke Fejl, at han blev rig; men destoværre! hans Overmod voxede med Rigdommen, da han troede, at han havde sin Klogskab og Driftighed at takke for sin Velstand, og derfor foragtede de Fattige.

Naar han kom til Byen, kunde Enhver af hans stolte Gang og sølvknappede Trøje see, at

han var af de gjæve Karle. Til de andre Bønder talede han i en bydende Tone, saa Alle gik tilside for ham. Ingen førte saa skjønne Heste til Marked som han: derfor havde han Omgang med de bedste Folk i Byen, der vare Elskere af Heste, og Disse gjorde meget af ham, da det dog ikke var saa meget for hans, som for Hestenes Skyld, at de bade ham ind og tracterede ham. Han saae da de andre Bønder over Skulderne, og søgte ikke synderlig Omgang med dem; naar det derimod gik ud paa almindelige Byrder og Udgifter, da vilde han være slet og ret Bonde.

Han havde en eneste Datter Turi: til hende friede de rigeste Mænds Sønner i Bygden, ja endog Lensmandens Søn, som hun gjerne havde taget, om ej Faderen havde afslaaet Tilbudet med Foragt; thi han sagde: at hans Datter var alt for god for en Fjeldgut, men skulde til Byen, for at oplæres paa Byviis og blive Jomfrue; da troede han, at Officierer, Fogder og Skrivere skulde slaaes om hende. Hendes Navn Turi lod alt for meget bondeagtigt, derfor skulde hun nu kaldes Turine. Men Pigens Lyst stod ikke til Byen: hun havde mere Lyst til at omgaaes sin Faders Køer og Geder, end de fornemme Fruentimmer i Byen: hun vilde heller sidde i en god Vadmels Væv, end ved et Kaffebord med en Naal i Haanden. Hun maatte dog deran, og blev sat i en Kjøbmands Huus,

hvor hun skulde lære alt det, som Storfolk bør at vide.

Men hun gjorde slet Fremgang i disse Konster. Hendes Fingre vare alt for stive til at spille paa Harpe, og hendes Fod alt for tung til at hoppe paa Engelsk. Ak! gid jeg var hjemme, sagde hun, og kunde rage Høe, skære Korn og kjerne. Nu rejser man til Sæters hjemme, og har fuld Moroe, og her skal jeg sidde indelukket i et Kammer, og see hverken Koe eller Lam. Hun bad nu indstændig at maatte komme hjem. Glad var hun, at hun blev af med Kjøbmanden, og ikke mindre han, at han blev af med hende.

Nu kom hun hjem, som halv Jomfrue og halv Bondepige; derfor blev hun og foragtet baade af de Fornemme i Bygden og af Bønderne. Faderen var ganske misfornøjet med dette slette Udfald, og sagde tit: om han havde sendt en Koe til Byen, skulde det bedre have lykkes, end med hende. Men hun lod Faderen tale, kastede af sig al Bystadsen, tog igjen paa sig de forrige Bondeklæder, malkede sin Faders Koe, og gjorde strax en Rejse til Sæters. Gud skee Lov, sagde hun, nu er jeg kommen i mit rette Element!

Det slog ikke Fejl, at der var nogle Spottefugle iblandt hendes gamle Friere, der spurgte Faderen: "om Jomfru Turine var kommen hjem;" men det varede ikke længe, for Jomfru

Turine blev en fuldkommen Bondepige igjen, og da begyndte de gamle Friere at indfinde sig. Men Faderen blev ved at give Afslag; thi han gik endnu med de gamle Griller, at han skulde faae en Embedsmand til Svigerson, og da skulde han kjøre dygtig i Ring med de andre Bønder.

Disse store Indbildninger varede ikke længe. En ulykkelig Oversvømmelse borttog i et Øjeblik den hele Gaard, med Ager og Eng, Creature, og alt hvad han ejede. Alting blev overskyllet af Vandet, og Elven tog nu en anden Gang end før, saa intet Haab var mere, at der kunde blive Gaard igjen. Med eet Ord: man saae en bedrøvelig Ødelæggelse, som ikke stod til at overvinde. Selv med Huustroe og Folk frelste han sig med stor Møje, og, uden at faae Tid til at tage Klæder paa, tog sin Tilflugt til en Bjergknab, som strax blev omflødt af Vand. Der maatte de holde ud i to Dage uden Føde. Ynkelig skrege de om Hjælp, men Ingen turde vove sig ud til dem, uden en fattig Huusmandsson, som med Livsfare tog en liden Baad, satte over Strømmen, og reddede disse Ulykkelige.

Ak! sagde Tollev, da han var kommen over, og saae til den Side, hvor hans Gaard havde ligget, hvad siger vel al Verdens Herlighed? Denne dejlige Gaard, hvor jeg er født, og har hendraget saa mange glade Dage, al den

Velsignelse, som var paa denne, Alt er forsvunden: jeg seer ikke Stedet, hvor den har staaet. Hvad siger vel al Verdens Herlighed? Nu har jeg lært at indsee, hvad Verdens Rigdom er, og at jeg altfor meget har stolet paa disse forgængelige Ting. Jeg har desværre været altfor hovmodig af min Lykke, og givet mig selv Æren for det, jeg burde give Gud. Midt i denne Ulykke kan jeg ikke nok prise Guds Godhed, som har frelst mit og Mines Liv fra Undergang. Midt i min Fattigdom har vi alle Livet, imedens saa mange Andre ere gangne tilgrunde. Vi leve, og dette er nok. Og Du, ligesaa kjække som menneskekjærlige Karl! Du, som Gud har sendt til vor Frelse: havde jeg min forrige Velstand, da skulde jeg dele den med Dig. Alle klyngede sig om deres Befrier, Alle ydede ham deres Hjertes Tak.

Hvor agter Du Dig nu hen, sagde Karlen? — Det maa Gud vide, svarede Tollev. Jeg ejer jo ikke en Plet Jord at fæste min Fod paa. — Kom da med mig, sagde den Anden, der oppe i denne Aas boer min Fader, han tager med Glæde imod Elendige. — Vil Du endnu skaffe os et Tilflugtssted, har Du ikke gjort nok for os? — Karlen fulgte dem nu til Faderens Bolig, som laa ganske affides og omringet af Skov. Her fik de Klæder at iføre sig, og Mad blev sat frem for dem, af den bedste, de ejede.

Aldrig havde de mere oprigtig takket Gud for noget Maaltid, end for dette. Tollev tænkte nu ved sig selv: mindst havde jeg troet, at jeg skulde trænge til denne fattige Huusmands Hjælp, og at et Stykke Brød af hans Haand skulde blive mig en dyrebar Gave.

Tollev havde ikke alene mistet Gaard og Grund, men endog en stor Deel Penge, som stod i andre Gaarde, der havde prøvet samme Skjæbne, som hans egen; dog havde han et tusinde Daler i nogle Andre, som ikke vare ødelagte, og en Skov i Fjeldmarken, hvoraf han kunde sælge Last til Byen. Han havde og et godt Sæterbol og en Løkke derved, som gav ham en Deel Høe. Hvormeget jeg end har mistet, sagde han til Huusmanden, saa er dog noget af mine Midler i Behold: hvormange vilde ikke agte sig rige og lykkelige, naar de ejede det, som jeg har tilbage? — Denne gav hans Ord Magt, og sagde: at han gjerne vilde bytte Vilkaar med ham. — Ja vel, sagde Tollev, vi skal gjøre et Bytte: jeg skal give min Datter til din Søn, og Du skal give din Søn til min Datter. — Du spøger, sagde Huusmanden, saa stort Gifte har aldrig min Søn turdet tænke paa. — Jo det er mit ramme Alvor, svarede han. — Hvad siger Du dertil? Turi! Du bør og have et Ord i Retten. — Turi svarede: om jeg

ejede al Verdens Guld, vilde jeg med Ingen hellere dele det, end med denne brave Karl, som har frelst vort Liv.— Karlen stod ganske henrykt ved denne Erklæring, men syntes dog ikke, at det var et Tilbud, som var værdt at forkaste. — Den gamle Huusmand var og inderlig glad over den Lykke, hans Søn kunde gjøre. — De gave hinanden Hænderne baade Gamle og Unge, og lovede, hver paa sin Side: at det skulde staae uryggeligt.

Tollev fik nu sine Penge ind, kjøbte sig derfor en liden Gaard, og begyndte franyt af. Brølluppet blev fuldbyrdet, saasnart det var muligt, og gik af i stor Stilhed. De Unge boede hos de Gamle, som strax mærkede, at de ikke havde gjort slet Valg; thi den unge Mand var driftig, arbejdsom og føjelig imod dem. Tollev blev nu en langt anden Mand; han var bleven forbedret af Gjenvordighed, var fornøjet med Guds Villie, og skikkede sig i det Nærværende. De arbejdede tilsammen trolig, og de fik Lykke til det, de foretoge sig. — Tollev indsaae nu, at han levede mere lykkelig, end i sin forrige Velstand; thi nu havde han Intet mere at ønske, da han før derimod syntes, han aldrig var rig nok.

Bonden fornøjet med sine Kaar.

Aldrig var nogen Mand mere tilfreds med Alt, hvad som omringede ham, end Jon Højdal. Han stod op om Morgenen med Solen, og fornøjede sig inderlig ved dens Opkomst, som et dejligt Syn for Øjet. Hans Kone forundrede sig tit, hvorledes han kunde staae saa forgabet, og være glad ved det, han daglig saae for sine Øjne. — Hvad! svarede han, vi nyde jo daglig Mad og Drikke, og vi ere daglig glade ved at nyde det. Veed Du ikke, at Solen er ligesaa stor Gave af Gud, som vor Føde. Naar ikke Solen lyste for os, naar den ej varmede og frugtbargjorde vore Agre og Enge, saa kunde vi ikke leve paa Jorden. Seer Du ikke Fugle og alle Dyr paa Marken frydes, og faae et nyt Liv ved dens Opkomst. Maanen og de utallige Stjerner, som funklede paa Himlen, var ham og et behageligt Syn. Tit gik han hjem af Marken træt og mødig, men det herlige Maaneskin kom ham til at glemme sin Træthed.

Han var ikke rig, dog ej heller fattig. Han sagde tit: "den der ikke var skyldig, var rig." Han havde Guds Velsignelse og sit Arbejde at takke for sit gode Udkomme, thi Gaarden var skarp, og Kornet var somme Aaringer underkastet at bortfryse; dog var han saa fornøjet

med den, at han ikke vilde flytte derfra for en bedre. Hans største Lyst var, om Søndags-Eftermiddagene at overfare sine Agre og Enge, og han fandt deri mere sand Glæde, end hans Naboer, som paa den Tid forødede i Værtshusene, hvad de fortjente om Virkedagene. Ingens Ager, syntes han, stod bedre end hans: Ingens Creature var saa trivelige og smukke.

Om Sommeren sad han med sine Folk under Skyggen af et Lønnetræe, og med Glæde og Tak til Gud nød Landets simple Føde. Man saae ikke uden glade Ansigter om Bordet, thi Jon oplivede Selskabet. De lange Vinteraftener vare ikke lange for ham, thi han var altid beskæftiget. Baalet paa Skorstenen oplyste Stuen, og rundt omkring sadde Nogle med Haandtene, Andre med Rokke; midt imellem dem sad Jon, der gjorde tilrette sin Redskab, og Alt gik for sig med Lyst og Sang.

Hans Naboe Axel var af en anden Tænkemaade: Sol, Maane og Stjerner betragtede han som Hverdags-Ting. Han var vel mere formuende end Jon, og han havde Forraad paa Korn for to Aar, men dog frygtede han for Mangel. Han sukkede og pustede og gruede altid for Eftertiden. Det hændte engang, at begge Naboerne stode tilsammen paa Marken, og man bragte dem det Budskab, at Skrubben havde nedlagt en Koe for dem hver. Axel vred

sine Hænder, og var saa fortvivlet, som han skulde have mistet den hele Buskab.— Den Anden derimod sagde: man maa finde sig i Ondt og Godt: vore Koner kan jo paasætte to Kalve, saa har vi Køer af dem om to Aar. — Men de koste Noget før de blive Køer, sagde Axel, og Tiden er lang at bie. —

Uagtet disse to Naboer var af saa ulige Sindelag, holdte de dog godt Naboskab, og besøgte hinanden i Julen, da de prøvede hinandens Øl, og fordreve Tiden med god Samtale. Axel klagede altid over nye Byrder og Tyngder, som blev lagt paa Bonden: at Øvrigheden udsugede Almuen, at Præst og Klokker udtømmede Stolpeboderne; især var han ilde tilfreds med de nye Veje, som bleve anlagte i Sognet. Varer det længe saaledes, sagde han, saa maa en stakkels Bonde gaae fra Gaard og Grund.

Jeg tilstaaer, sagde Jon, at Byrderne tage til, og Tjenestefolkenes Løn er dobbelt imod før; med alt dette nyde vi Norske Bønder den Frihed og de Fordele, som Bønder paa andre Steder maa savne. Jeg talede forleden Dag med en Svensk Bonde, som gik om med Kram, og jeg kunde ikke høre paa de Svenske Bønders Skatter og Udgifter, uden at jeg maatte takke Gud, at jeg var en Normand. Vor Præst, som har været i Danmark, kan fortælle os, hvorledes de Danske Bønder ere

plagede. De maa arbejde mere for Herremanden, end for dem selv; ofte, naar Regn er over Hovedet, maa de forlade deres eget Korn og Høe, og see dette fordærvet, for at indhøste paa Herregaarden. De ligge under bestandig Skyds og Hoverie, og maa mere arbejde for Andre, end for sig selv. Regner Du ikke den velsignede Fred, som vi i saa mange Aar har nydt, for en stor Velgjerning af Gud? Hører Du ikke, hvor der kriges udenlands. Man maa forlade Kone, Børn, Forældre: Mark og Enge ødelægges, Huse og Kirker opbrændes, Mennesker myrdes i tusinde Tal, og i den Tid sidder Du, jeg og vore Børn i Rolighed her ved vor Skorsteen og drikke vort Øl. At vore Sønner udskrives til Soldater, bør vi ikke anse som en Byrde, thi man maa og i Fred være færdig til Krig. Er det ej enhver Undersaats Pligt at forsvare Land og Riger? Hvo vil vel ligge hjemme, naar Fienden overfalder os? Skulde vi bøje Hoved under fremmed Aag, og vanslægte fra vore Forfædre, de gamle Birkebener, som ikke vare bange for at vove en Dyst imod Fienden?

Denne Præken var ikke efter Arels Sind, thi Klage og Misfornøjelse var ham ligesom medfødt; han troede, at han var meget ulykkelig, og da han troede det, var han det og virkelig.

En Morgen i Kornkjørselen, da man længe havde havt ustadigt Vejr, saae man Regnen nærme sig. De havde begge deres bedste Korn ude, som var nær ved at fordærves. Axel tog til sit gamle Sprog, vred sine Hænder og lamenterede, løb ud og ind for at see, om ikke Regnen vilde gaae over. Af Jons Mund hørte man ingen Jammerklage, men i dets Sted løb han strax og hentede sine Heste, og reddede det meste af Kornet, før Axel havde spændt sine Heste fore, og derved led denne en betydelig Skade.

Jon var og en meget god Jordbruger, men den Anden turde ikke forbedre sin Gaard, af Frygt for man skulde lægge Gaarden i større Skyld; thi han troede, at Præmierne, som Landhusholdningsselskabet uddeelte, skeede i den Hensigt. Da nu Jon engang vandt et Sølvbæger for Flid i Agerdyrkning, sagde den Anden: jeg misunder Dig ikke din Præmie: det vil blive Dig et dyrt Bæger. — Jon søgte at betage ham denne daarlige Tanke, men forgjæves, han blev ved sin Troe. — Hvad skulde bevæge Folk, sagde han, som hverken kjende Dig eller mig, at betale os, fordi vi dyrke vor Jord? hvad Nytte har de vel deraf? de blive jo hverken rigere eller fattigere derved? —

Skal vi da ikke arbejde uden for os selv, sagde Jon? Det var ikke godt, at Andre vare som Du; naar Du var mæt, gav Du ikke et

Suk, om Andre døde af Hunger. Bør vi ikke skjønne paa disse brave Mænds Gavmildhed, som af Kjærlighed til Fædrelandet opmuntre os til det, der tjener til vort eget og Landets Bedste? De glæde sig over vort Vel. I det samme skjenkede han Brændeviin i Sølvbægeret, og tildrak Axel: dette skal være disse brave Mænds Skaal, som ønske, at det maa gaae hver Mand vel i Landet! — Axel drak og sagde: hver bliver ved sin Troe.

Axel var af de Mennesker, som Intet uden en betydelig Modgang kunde bringe til bedre Tænkemaade. Hans Mismod og Unøjsomhed tog til med hans Velstand; men nu fik han Noget at puste over: en ulykkelig Ildebrand, der opkom om Natten, fortærede hans Huusvaaning: knap kunde Folkene redde sig selv. Da de vare blottede for Klæder, toge de deres Tilflugt til Jon, der var deres nærmeste Naboe, som ikke alene kjærlig tog imod dem, men, da han var en rask og uforfærdet Mand, samlede sine Folk og ilede til Branden, i Haab at faae Noget reddet. Vaaningshusene stode i fuld Lue, saa der var ikke at tænke paa Redning; men endnu havde ikke Ilden anstukket Udhusene, som dog strax maatte have gaaet i Løbet med de andre. Jon forekom denne Ulykke, da han ved Vand fik slukket, hvor det havde begyndt at brænde, saa disse tilligemed Creaturene bleve reddede.

Man skulde nu troe, at Axel ganske havde fortvivlet, og grædmet sig tildøde over denne Ulykke; men den gjorde en ganske modsat Virkning paa hans Sindsforfatning. Han lærte at indsee sin forrige Daarlighed: at ikke have skjønnet paa Guds Velgjerninger, men plaget sig selv med Mismod og Næringssorg midt i Overflødighed. Han betragtede denne Ulykke som et Middel, Gud brugte til at forbedre ham, og indsaae, at han havde forsyndet sig ved sin Utaknemmelighed og Mistillid til Guds Forsyn. Nu vil jeg takke Gud baade i Medgang og Modgang, sagde han til Jon, som nu ret var bleven hans Ven, — og for ham tilstod han tit, at han var mere glad og rolig om Hjertet i sine ringere Kaar, end da han havde alle sine Kar fulde, og saae Forraad for mange Aar.

Snigmordet.

De som vil vorde rige, falde i mange Fristelser: paa denne Sandhed var Bjørn Ulvestad et Exempel. Hos ham fandtes en umættelig Begjerlighed efter at forøge sin Rigdom, der gav ham hverken Ro Nat eller Dag: altid gik han frugtsommelig med saadanne Anlæg, der

sigtede til at formere hans Velstand. Ikke fornøjet med en betydelig Gaard, og mange Penge, som han havde faaet med sin Kone, var hans Begjerlighed henvendt til Svigerfaderens Gaard, som laa nær ved hans egen; men dertil var ingen Udveje, da der var en Søn Tosten, som den medrette tilkom. Kunde han alene faae ryddet denne af Vejen, maatte Gaarden ufejlbar tilfalde ham; men dette ansaae han som et Foretagende, der var altfor farligt for hans eget Liv, og Samvittigheden, denne Dommer i Hjertet, raabte højt imod dette Mord, og kom ham til at vakle. Der var da en bestandig Strid i hans Hjerte imellem hans Begjerlighed og Samvittighed, saa han tæredes op, gik altid i dybe Tanker, besluttede en Dag, og forandrede en anden. Mange søvnløse Nætter maatte han udholde, da Gud ved denne indvortes Plage vilde hindre ham i denne gruelige Beslutning.

Da han selv ikke havde Mod nok til at udføre denne onde Gjerning, saae han sig om efter en Person, som vilde laane sig dertil. Han fandt og En efter sit Ønske, en nær ved boende Huusmand Torger, der havde et fælt Opsyn, og altid gik og skulede. Denne havde Ord paa sig tilforn, at have ihjelslaaet en Slagtebonde i Fjeldet, og frataget ham alle hans Penge. For denne aabnede han sit Anliggende, gjorde store Løfter, og var villig til at betale ham forud

endeel Penge. Denne Huusmand studsede vel noget ved dette Forslag, bad Gud bevare sig derfor, og vilde ikke ret til i Begyndelsen. Det slog ikke Fejl, at jo ogsaa Samvittigheden hviskede ham nogle Ord i Ørene, men hos ham vandt og Begjerligheden Sejer: han slog til, lovede at udføre Gjerningen, og fik en god Deel Penge paa Haanden.

Nu skulde Mordet iverksættes, men Lejlighed tilbød sig ikke strax. Ofte med en Øxe i Haanden nærmede han sig Gaarden, naar det var mørkt, i Tanke at træffe Tosten udenfor Gaarden. Han traf ham og engang, men blev overfalden af saadan Angest, at Øxen faldt ham af Haanden, og da han blev spurgt, hvorfor han var saa silde ude, blev han ganske forsjamset, og vidste ikke, hvad han skulde svare. Endelig tilbød Lejligheden sig af sig selv: der var en stor Broe over en styrtende Fos; Huusmanden saae sit Offer paa den ene Side af Broen, og da de mødtes, gav han sig i venlig Samtale med ham, og i det samme tog Tiden saa vel i Agt, at han skød ham ud. Han stred vel en Stund med Bølgerne, talte nogle afbrudte Ord: "at han skulde møde ham for Guds Dom," men blev strax borte i en Hvirvel.

Morderen ilede nu til Bjørn: han er ikke mere! sagde han, med Fortvivlelse malet i Øjnene. Gud forlade Dig, som forførte mig til

denne Gjerning! jeg faaer ikke mere et roligt Øjeblik i mit Liv. — Vi ere begge lige skyldige, sagde den Anden; her forestaaer os begge et svært Regnskab. O! gid denne onde Tanke aldrig var falden mig ind! Jeg kan dog aldrig nyde denne Gaard med nogen Ro. Naar jeg kaster mine Øjne imod den, synes jeg den raaber Forbandelse imod mig. O, du fordærvelige Begjerlighed, som forvolder saa meget Ondt i Verden! — Husmanden svarede: det burde Du have betænkt før, nu er det forsilde at holde denne Klagepræken. Lad mig nu faae de Penge, som staae tilbage. — Har jeg ikke Pine nok, svarede Bjørn, at Du endnu vil have flere Penge af mig? — Mand er Mand, og Ord er Ord, sagde den Anden. Opfylder Du ikke dit Løfte, saa klover jeg din Pande med denne Øxe; et Mord mere eller mindre kommer mig ud paa eet. — Disse Ord, udtalte med en rasende Bisterhed, bevægede den Anden til at give godt Kjøb, og at udtælle hvad han havde lovet.

Ikke længe derefter blev den Dræbtes Legeme funden; Nogle troede: at han vilde have sat over, hvor Elven var smallest, og at Strømmen havde faaet Magt over ham, men de Fleste formodede: at Mordet var foranstaltet ved Bjørn; og det som meest bestyrkede dem i denne Tanke, var, at Bjørn, som var buden til Ligfærden, foregav sig at være syg, og at Alle

mærkede hos ham paa nogen Tid en ængstende Urolighed, saa han ikke kunde tage Hænderne til at forrette Noget. Strax derefter blev baade Stifteren og Gjerningsmanden kundbar for Alle. Den Sidste gik engang alene tilskovs for at fælde Tømmer, og i det samme gav sig et Hug paa et farligt Sted af Foden, saa at han ej kunde komme hjem. Blodet tog nu saaledes overhaand, at det ikke stod til at standse. Han skreg af alle Kræfter, om Ingen skulde være i Nærheden, som kunde hjælpe ham, og skjønt Røsten blev mere og mere mat, blev han dog hørt af nogle Julinger, der løb efter Lyden og kom til ham. I kommer for seent til at hjælpe mig, sagde han, nu er det snart gjort — Guds Hævn er kommen — jeg er en Morder — der er ingen Naade for mig — jeg har begaaet to Mord: et paa Slagtebonden og det andet paa Tosten. — Gud forlade Bjørn, som lokkede mig med Penge til dette Mord! — Nu kunde han ikke mere tale, men i rasende Fortvivlelse opgav Aanden.

Dette Rygte blev strax udbredt: der var nu ingen Tvivl mere tilbage, at Bjørn var Hovedmanden for Mordet; men da intet lovligt Beviis havde Sted, blev han ej antastet uden af sin egen onde Samvittighed. Med Skræk og Afskye blev han anseet af Alle, og let kunde han læse af Alles Øjne, hvad de tænkte om ham

i Hjertet. Gaarden, for hvilken Mordet skeede, tilfaldt ham nu virkelig efter Svigerfaderens Død, men han overlod den til sin ældste Søn, da han altid fandt en Modstand hos sig, at bruge den selv. Denne Søn var en liderlig Svirebroder, som satte sig hvert Aar i Gjeld, og paa det sidste maatte afhænde den til en Anden. Bjørn havde da den Krænkelse, at see den Gaard, han havde tilvendt sig ved et Mord, at falde i fremmede Hænder. Selv tæredes han hen af egne Smerter, var bange for alle Mennesker, ja for hvert Løv, der bevægede sig. Da han af Sindsuroligheid lidet eller intet kunde arbejde, tog hans Velstand af, istedenfor at formeres, men tilsidst maatte han bugne under Byrden, der laa paa Hjertet. Han tabte reent Forstandens Brug, ja blev saa affindig, at han undertiden maatte bindes. Man hørte ikke andre Ord af ham end Selvbebrejdelser: Mord— Dommen — Evighed —, og i denne qvalfulde Tilstand opgav han Aanden.

Rømningsmanden.

Højt oppe i Fjeldmarken, en Miil fra Folk, boede en Mand og Kone, der havde opryddet en Plads i denne Eenlighed, hvor to Køer og

nogle Geder udgjorde deres hele Selskab. Ved Flid og god Agerdyrkning havde de bragt det saavidt, at Pladsen gav dem rigeligt Korn, og Græs fandt de nok for sig imellem Fjeldene, saa de gjerne kunde føde flere Creature, end dem, de ejede; men de syntes, de behøvede ikke Mere, thi skjønt de før med Kummer maatte lede efter Brødet, havde de nu Korn og Mælk i Overflødighed, og et Par Geder, som de slagtede om Høsten, gav dem Kjød paa deres Bord to Gange om Ugen. Nogle Ryper og andet Vildt, som de fulgte i Bygden, gav dem en Skilling til Salt, Tobak og lidet Brændevin, hvormed de paa en sparsom Maade gjorde sig tilgode; men det bedste Kryderie paa Maden var den Kjærlighed og Enighed, der herskede imellem dem, og som fordrev al Kjedsommelighed paa dette ellers eenlige Sted.

Det varede ikke længe, før denne deres rolige Lykke blev forstyrret, da en Bande Tyve og Rømningsmænd, der løb om paa Sæterne for at stjæle, satte dem i Frygt og Urolighed, fordi de boede saa langt afsides fra Mennesker. En Aften, da de sadde ved deres Skorsteen, kom to Mænd ind med et barsk Aasyn, tilligemed to Qvinder og Børn, som begjerede Natteleje. De Gamle turde ikke negte dem Noget, men frembare Mælk, Smør og Brød, som de satte paa Bordet, og bade dem æde. Det var længe

siden de bleve saa vel modtagne, som her. Frygter ikke, I Gamle! sagde de: det er ej saadanne Folk vi stjæle fra, men fra rige Bønder, som ikke see stort Savn deri, om de og miste et Pund Smør og nogle Brødlever. — Men var det ikke bedre, at I og lode de Rige være ubestjaalne, og at I fandt paa Noget, hvorved I redelig kunde nære Eder; det er dog en god Ting, at kunne æde sit eget Brød. — Troer Du da, sagde den ene Mand, at vi af Lyst stjæle, røve og plyndre? Ingen ønsker mere end vi, at vi paa en redelig Maade kunde nære os; men hvad skal man gjøre? Af to onde Ting, enten at sulte ihjel eller at stjæle, udvælge vi heller det sidste, og hvo vil fortænke os derudi? — Men hvorfor kan I ikke leve uden at stjæle, sagde Værten, I ere jo friske føre Folk, som kan arbejde for Eders Brød. — Manden drog et Suk, og sagde: Gud hjælpe den, der er kommen paa en gal Vej; da er det ej saa let at komme paa den rette. Hvor vi komme, ere vi landflygtige: ingensteds tør vi opholde os, man jager os fra en Bygd til en anden. Vi ere ligesom vilde Dyr, som Alle forfølge. Ungdoms Daarlighed er Skyld i, at vi ere komne paa denne ulykkelige Vej. — Fortæl mig da, sagde den Gamle, hvorledes I ere komne paa den. —

Dette Qvindemenneske, som Du der seer, er en stor Mands Datter i Sverrig: om jeg

sagde Dig, hvem hendes Fader var, vilde Du ikke troe det. Nok, jeg var Tjener i hendes Faders Huus, og var paa den Tid ej meer end 16 Aar gammel. Vi fattede Kjærlighed for hverandre, men da Faderen fik Nys derom, satte han mig paa Tugthuset, og lod hende indspærre; men for Kjærlighed, som man veed, staae ingen Laase. Jeg fandt Lejlighed til at rømme af Tugthuset, og fik Frøk — Pigen vil jeg sige, ud af Arresten. Nu lagde vi over at tage Flugten, og toge med os af Faderens Huus saa meget Sølv, Guld og Ædelstene, som vi kunde bringe afsted. Vi vare nu allerede komne paa den gale Vej. I Sverrig var ikke for os at blive; vi maatte da tage Vejen til Norge, og opholdte os en Tid paa Frederikshald. Der levede vi vel af det vi havde ført med os, men dette kunde ikke vare længe: da der var Ende paa vort Rov, og vi havde ikke mere at leve af, bleve vi forviste Byen. Hvor skulde vi nu tage vor Tilflugt hen? Intet havde jeg lært til at føde mig med, og mindre hun. Da vi nu fik intet Sted at blive paa, og vare nær ved at dø af Sult, var der Intet for os at gjøre, uden at stjæle. Vi brød da ind i adskillige Huse paa Vejen, og da man satte stærkt efter os, maatte vi søge Fjeldene: der stjal vi om Sommeren, saa vi kunde have Noget at leve af om Vinteren. Vi har oprejst

os en liden Jordhytte ved en Bjerghald, hvor vi leve et elendigt Liv. Dom nu, om det er saa let for os at komme paa den rette Vej. —

Har I da Lyst at komme paa den, sagde den Gamle? — Ja vi kræve Gud til Vidne, at vi Intet hellere ønske; gid saa sandt nogen Udvej vilde aabne sig for os, — og i det samme græd de. Den Gamle ynkedes hjertelig over deres Tilstand, og hans Kone græd med dem. Hør nu hvad jeg vil sige Eder: da vi begyndte at rydde Plads i denne Alminding, vare vi ikke stort rigere end I ere, men ved Guds Velsignelse og Arbejde har vi nu bragt det saavidt, at vi kan leve utrængte. Enhver, som her vil rydde og bygge, har Frihed dertil; ja Kongen har været saa god, at han tilstaaer alle Nyryddere en Understøttelse til at begynde med. Her er dyrkelig Jord i Overflødighed, og imellem Bjergene vil I finde Hø nok at slaae. Jeg er forsikret, at naar I anføgte Øvrigheden, og forklarede Eders elendige Tilstand, og Eders Lyst til at arbejde, istedenfor at stjæle, I da skulde faae al Hjælp til at begynde med. Jeg skal gaae ned i Bygden, og tale Eders Sag baade hos Præsten og Fogden, og de vil nok hjælpe Eder tilrette. — Man kunde vel have Grund til at frygte, at de vilde løbe bort, naar de havde faaet Understøttelsen, men den Gamle, som var Ærligheden selv, troede og, at Disse vilde være oprigtige.

Strax søgte han Præsten og Fogden, og da disse kjendte ham for en ærlig og sandru Mand, tog de ikke i Betænkning at hjælpe de Fremmede tilrette. Hele Bygden blev opmuntret til at række dem Haanden. De fik ikke alene Penge, men Korn, Huusgeraad, Redskaber, hvormed de kunde begynde deres Huusholdning.

De byggede nu en liden Hytte, med den Gamles Hjælp, der og stod dem bi i at oprydde en Ager. Han tog sig dem an, som de skulde være hans Egne, især Børnene, som han baade fødede og klædede; og da han mærkede deres Flittighed, arbejdede han mere for dem, end for sig selv. Inden nogle Aar befandt de sig i god Tilstand, de avlede tilstrækkeligt Korn, og havde Lykke baade med Kjøerne og Smaacreaturene. Den Gamle glædede sig over, at have bragt dem fra den vildfarende Vej paa den gode, og nu udgjorde de een Familie. I ledige Timer besøgte de hinanden, og den Gamle fandt Fornøjelse i at høre fortælle, hvad der havde mødt dem. Børnene forsynede han med Bøger, og lærte dem at læse. Om Søndagene holdt de deres liden Gudstjeneste sammen, naar de ikke kunde komme til Kirken. De takkede inderlig Gud, og den Gamle, at de vare komne paa den rette Vej. Nu kan vi, sagde de, staae op med et frit Mod og lægge os med samme: før vidste vi ingen Fred og Rolighed af i vore Hjerter, men

vandrede under en bestandig Frygt baade for Gud og Mennesker; nu leve vi rolige og fornøjede.

I denne deres huuslige Lykkalighed, som de før aldrig havde smagt, døde Konens Forældre i Sverrig, der havde udsat en Capital til den forlorne Datter, om hun nogentid kunde opsøges. Dette blev bekjendtgjort i Aviserne, men hvorlænge varede det ikke, før denne Efterretning kom til dem. Den kom endelig ved Præsten. Lyst at rejse tilbage til deres Fædreland var ikke ganske uddød hos dem, og hvor nødig de end vilde skilles ved de gamle Folk, som havde revet dem ud af Fordærvelsen, tænkte de dog paa at forlade deres rolige Hytte. Rejs i Guds Navn, sagde den Gamle, hvor nødig jeg end vil miste Eder. Det er Guds Villie; denne maa I følge. De vilde nu give deres Huus og Plads til deres gamle Velgjørere, men disse svarede: "vi ere fornøjede med det vi har, vi behøve og attraae ikke mere; men overlad det til et Par nygifte Folk, som ingen Lejlighed har, derved gjøre I disse lykkelige og medtage deres Velsignelse." — Dette Raad fulgte de, og forlode de Gamle med Taarer, som kom fra Hjertet. Gid I maa blive lykkelige, sagde de, men aldrig blive I det mere, end I var det her. De forsynede sig med et godt Skudsmaal baade fra Øvrigheden og Præsten, og saasnart de vare

komne hjem og havde taget Pengene i Besiddelse, sendte de en Sum Penge, som de bade deres Velgjørere vilde modtage til en Hjælp, om de skulde blive syge og skrøbelige, og til en Erindring af dem, som de havde hjulpet paa den rette Vej.

Drankeren.

Guro Knudsdatter var en af Bygdens raskeste Piger; hun skar sine to Maal om Dagen, og bredte Høe efter fire Slaattekarle. Det slog da ikke Fejl, at Mange bejlede til hende, især en rig Bondekarl Hans Evensen; men da denne var en stor Drukkenbolt og et rasende Menneske, vilde hun hellere tage enhver Anden, end ham. Disse hans Laster hindrede dog ikke Faderen i at give ham Løfte paa Guro, og da hun søgte at unddrage sig fra denne Forbindelse, talede Faderen hende paa denne Maade: "Hans er en stor Drukkenbolt, det veed Gud og hver Mand; men han kan ved en brav Kones Omgang forbedre sig, og lad ham endog blive ved at drikke, saa ejer han dog en af de bedste Gaarde i Sognet, og han skal drikke længe, før han drikker op den. Hans Fa'r og Fa'rfa'r drak ligesaa vel som han, men har dog bevaret

Gaarden for sin Afkom. Det er ikke med Hans, som med en fattig Gaardmand; ham vilde jeg ikke raade at drikke — men Hans seer nok hvad han gjør." —

Denne Tale stod ikke Pigen an. Hun svarede: at større Rigdomme og bedre Gaarde vare opdrukne, end Hanses: desuden var det hende, som skulde leve med ham, og meest maatte lide ved hans daglige Drukkenskab og Ryggesløshed; — men her hjalp hverken Bøn eller Graad, hun maatte deran. Brøllupsdagen kom, og denne var hende ret en Sorgefest: hun saae for sine Øjne et bedrøveligt Ægteskab, og betragtede sig selv som et Offer for Faderens Pengebegjerlighed. Nu skulde man ikke troet, at denne Dag, som burde være ham en Hædersdag, skulde blive ham en Skjændselsdag, og dette blev den dog virkelig. Naturen gik over Opdragelsen: han tog lystig Skaaler til sig, og var allerede saa beruset, da hun blev ført til ham, at han ikke kunde staae paa sine Been. Det er let at formode, hvor fortvivlet hun blev ved dette Syn. Tiden kom, at de skulde til Kirken, men Hans kunde ikke komme afsted, uden en Mand maatte ride ved hver Side for at støtte ham; og da Gjæsterne saae, at Brudgommen saaledes var overlæsset, toge de heller ikke i Betænkning at gjøre god Besked.

Da Præsten kom, og saae ham i denne Tilstand, paalagde han ham at rejse hjem for at

sove ud, og at komme igjen den anden Dag. Dette havde da været en stor Skam, som aldrig var bleven glemt i Sognet. Bruden anfaldt Præsten med Bøn og Graad, at dem ikke maatte vederfares denne Skam, og beklagede sig, at hun af Faderen var tvungen til dette Ægteskab. Præsten, som ynkedes over hendes Tilstand, og vidste Faderens Urimelighed, lovede hende at gjøre Forretningen, naar Hans havde noget udsovet. Han blev endelig i den Stand, at han kunde komme frem, men fik tillige saadan Brudevielse, at han ikke skulde lyste at lade den trykke.

Af Brøllupsdagene, som gik hen med Sviir og ryggesløst Levnet, spaaede Bruden sig Intet uden et ulykkeligt Liv for Eftertiden. Hun haabede, ved at tilstaae ham nogle Dramme om Dagen, at holde ham inden visse Grændser; men disse maatte daglig forøges, indtil hun paa det sidste saae sig nødsaget at give ham frit Raaderum over Øl og Brændeviin efter Behag.

Ved dette idelige Fylderie blev hans Arbejde forsømt, thi Tjenerne raadede sig selv og drak ofte med Huusbonden. Aldrig kom han hjem, uden med Skrig og Bulder; ikke sjelden hændte det, at Hesten kom hjem før Manden, og man fandt Denne liggende paa Vejen. Det skaaer da ikke Fejl, at hans Velstand tog mærkelig af, thi daglig kom Regninger fra Byen for Brændeviin, som maatte betales. Naar der skulde

ploges, stode Hestene af Mangel paa Rygt og Tilsyn ufærdige; naar Korn og Høe skulde indkjøres, laa han og sov Rusen ud.

Ved idelige Byrejser, som han foretog sig, spandt han heller ikke Silke; nogle Gange kom han hjem uden Hest og Slæde. Almindelig havde han gjort slet Handel, og Pengene vare stjaalne fra ham; ofte yppede han Klammerie undervejs, og kom forslaaet hjem. Især kom han ilde deran, da han gjorde en Rejse til Kongsberg, hvor han var inde i en Krambod og slog Vinduerne ud: her maatte han ikke alene betale Skaden, men og Voldsbøder; thi da man vidste, han havde Noget at holde sig til, slap man ikke Taget saa let. Ikke bedre førte han sig op paa Tinget, hvor han for sit ryggesløse Liv maatte betale til Fattigcassen; ja han undsaae sig ikke for at komme beskjenket i Kirken, som heller ikke gik af uden Bøder.

Konen græd hvergang han drog af Huset, og ofte, naar han kom hjem, maatte hun tilligemed Børnene skjule sig for ham. Undertiden truede han dem til at drikke Brændevin, og sagde: at de deraf skulde vore og blive stærke. Tit slog han og mishandlede dem, saa de løb i Skjul for ham, istedenfor at Andres Børn møde Forældrene med Glæde og Omfavnelser.

Man kunde nu ikke længere taale, at han saaledes ødelagde sig selv og Sine, og længe havde han fortjent at indsættes paa Tugthuset. Det kom og dertil, at der blev tagen Tugthusdom over ham, og det manglede ikke paa Vidner, da den hele Tingalmue bekræftede hans uordentlige Liv. Denne Skam knækkede hans Mod, saa han anholdt hos sin Kone om at gjøre Forbøn for ham, men Øvrigheden var ubevægelig, da man kjendte ham vel. Her blev da Graad og Lamentering, og Skylden faldt paa onde Mennesker, som havde udvirket dette af Fiendskab. Ak hvilken Skam! sagde han, da Lensmanden kom for at afhente ham, at jeg som den bedste Mand i Sognet skal blive en Tugthuuslem. Nu blev han som rasende og gjorde Modstand, men man førte ham med Magt. Konen besvimede, og de smaae Børn klyngede sig om hende med Skrig.

Paa Vejen til Tugthuset rejste han igjennem Byen, hvor han mødte mange af sine gamle Camerader. Hvor agter Du Dig hen, Hans! sagde de? Vil Du ikke ind og spendere en Dram paa os? Lensmanden svarede, at Tiden ikke tillod det, da Hans skulde paa Tugthuset. Skal Du paa Tugthuset, svarede de? der har Du længe siden fortjent at komme. Skal Du paa Tugthuset, saa ønske vi Dig Lykke paa Rejsen. Hans sad i Slæden, slog Øjnene

ned, og svarede ikke et Ord, men det krænkede ham i inderste Hjerte.

Han blev da overleveret til Forstanderen for Tugthuset, og strax sat i Arbejde, og naar ikke dette var fuldført til vis Tid, blev han bunden til Pælen. Du kunde havt det bedre, tænkte han ved sig selv. Her kom han i Selskab med Affkummet af alle Bygder, og lærte mange Liderligheder, som han før ikke kjendte. Alle gjorde sig bekjendt med ham, da de troede, at han, som en Nykommen, skulde have Penge; men da disse vare fortærede, lode de ham gaae uden at agte ham.

Fra Tugthuset skrev han et ynkeligt Brev til sin Kone, hvori han lovede Forbedring, og bad, at hun vilde gaae i Forbøn for ham. Efter nogle Maaneders Forløb kom han og virkelig hjem, men ganske nedslagen og skamfuld: han turde ikke see paa Nogen, men skjulede sig, naar Fremmede kom ind.

Denne Undseelse forgik snart, da han begyndte paa forrige Levemaade. Han gav sig i Lag med de gamle Drikkebrødre, der ofte skjældte ham ud for et Tugthuuslem, hvilket gav Anledning til mange blodige Slagsmaal. Han viste nu Øvrigheden, hvor lidet denne Straf havde virket paa ham, drak værre end før, og mishandlede Kone og Børn, saa de maatte romme af Huset.

Nogle af de omvandrende Lærere opholdte sig paa den Tid i Sognet: de troede, at det var deres Kald, at omvende dette forhærdede Menneske, og ansaae det for en meget let Sag: de kom ind til ham, og en stor Flok af Mennesker efter dem. Neppe havde de begyndt deres Præken, før Hans faldt dem ind i Talen: hvad! indbilde I Eder at omvende mig, som hverken Biisp eller Præster har faaet Bugt med? Jeg har kjendt mange af Eders Camerader i Tugthuset; lad dem der prædke, der har de Syndere nok for sig. Gak hjem, hvor I ere komne fra, vi har Dagdrivere nok her i Bygden. De pakkede sig og strax bort, og vilde ikke have med dette Menneske at bestille, der ikke stod til Redning.

Ligesom hans Velstand ved hans Drukkenskab daglig aftog, saaledes ogsaa hans Legemskræfter. Den megen Drik gjorde hans Lemmer rystende, han gik hen og tæredes bort, og saae ud som en Svindsottig, saa man troede, han ikke længe kunde holde det ud. Et andet ulykkeligt Tilfælde, der var Følge af hans Drukkenskab, endede dog hans Dage. Han skulde kjøre over en Jis en Dag, da det var en klingende Kulde, og undervejs havde han været inde i et Værtshuus, hvor han havde taget meget Brændeviin til sig. Paa Slæden faldt han i Søvn, frøs ihjel, og saaledes sov ind i Evigheden. Hesten gik Vejen lige hjem med ham, og da man

vilde hjælpe ham af Slæden, fandt man ham død og stiv.

Det er let at tænke, hvilket bedrøveligt Syn dette var for den stakkels Kone og Børn. Hendes Fader blev hentet, og da han kom, var han ligesaa trøstesløs, som de Andre. Datteren kastede et Øje til Faderen, dog uden Bebrejdelse, og dette skar ham i Hjertet. Han saae nu, hvor ulykkelig han havde gjort hende, ved at paanøde hende en Mand, som havde forbitret hendes Liv. Synet af den ihjelfrosne Mand stod ham altid for Øine. Han lærte nu at indsee: at det ej er Guld eller Sølv, som gjør Mennesket lykkelig, men et dydigt og skikkeligt Forhold.

Hun sad nogle Aar Enke, og ved Flittighed og god Huusholdning betalte meget af den Gjeld, som hendes Mand havde gjort. Endelig meldte sig en af hendes gamle Friere, en ædruelig og brav Karl, hvis Tilbud hun modtog. Ved Ordentlighed og Arbejde bragte han Velstand igjen i Huset. De hendroge et lykkeligt Liv med hinanden, og da de ingen Børn fik, antog han sig Stifbørnene, som det skulde været hans egne. De onde Exempler, som dem før vare givne, bleve nu udslettede ved et skikkeligt Forhold og gode Formaninger.

Den blinde Mand med Hunden.

En blind Mand, der lod sig lede af en Hund med et Baand om Halsen, kom engang silde om Aftenen til en rig Bonde, og bad om Huuslye. Han blev vel modtagen, fik Mad, og Hunden fik og Noget. Bonden hørte strax af hans Tale, at han ikke var nogen almindelig Tigger, men en Mand, der ved et eller andet Ulykkestilfælde var bragt i denne trængende Forfatning. Sig mig, sagde Bonden, før Du forlader mig, hvad som har bragt Dig i denne Tilstand, thi jeg mærker grant af dine Sukke, at ej Blindhed og Fattigdom er det Eneste, som trykker Dig, men at der maa være en hemmelig Sorg, som ligger Dig paa Hjertet.

Gjerne vil jeg fortælle Dig min Kummer, svarede han; men ved denne Fortælling nødes jeg at aabenbare mine Borns Haardhed og Ugudelighed. Jeg har været en formuende Bonde, som ejede en skjøn Gaard baade af Skov og Mark, tilligemed et herligt Fiskevand: jeg havde kun een Søn og een Datter, — Gud hjælpe dem for Ansvar der ligger paa dem! mine Sukke og Taarer vil vist møde dem. Da jeg drog paa Alder, og jeg let indsaae, at ved at overdrage Gaarden til min Søn, vilde et godt Giftermaal desto før staae aaben for ham, tog

jeg ikke i Betænkning at overgive den; men jeg var tillige saa daarlig, at jeg ikke betingede mig nogen vis Folloug af Gaarden. Jeg lod min Skjæbne for Eftertiden komme an paa ham, vilde gaae til hans Bord, og ingen Huusholdning selv føre; thi hvo skulde vel troe, at en Søn, som havde faaet saa meget Godt af Faderen, skulde drive sin Haardhed saavidt, som han? Jeg forbeholdt mig alene nogle hundrede Daler, hvis Renter jeg vilde bruge til en Haandpenge, og ikke vilde gaae til ham for hver Skilling, jeg behøvede. Disse Penge vare bestemte til en lige Deling imellem min Søn og Datter, naar jeg ved Døden afgik.

Bestandig hyklede denne Søn for mig, og lovede mig en rolig og lykkelig Alderdom, naar jeg vilde give Gaarden op; men ikke saasnart havde han opnaaet sit Ønske, før han viste sig hvem han var. Altid fik jeg høre, at jeg ikke havde drevet Gaarden ret, at den var vanbrugt, og at jeg ikke var bleven saa rig, som jeg kunde være bleven, om jeg havde været en mere driftig Mand. Dog brød ikke hans Ondskab ud, saalænge jeg havde denne Sum Penge tilbage. Disse vilde han og have i sine Kløer, og søgte at overtale mig til at uddele dem i levende Live; men jeg troede, at naar han havde faaet disse, og der ikke var mere at vente for ham, da fik jeg dyrt betale min Villighed.

Imidlertid hændte det, at den Mand, hos hvilken mine Penge stod, blev forarmet ved et ulykkeligt Tilfælde, og da jeg ikke havde forsikret mig Pant for Pengene, men havde alene simpelt Beviis, kom Andre mig i Forvejen, og jeg tabte den hele Sum.

Dette forbitrede saaledes min Søn, at hans skjulte Ondskab brød aabenbare ud. Nu fik jeg høre de skammeligste Spotterier af ham, at jeg før havde betroet mine Penge til en Prakker og Bedrager, end til ham, som en ærlig Mand. Nu sagde han mig i Øjnene: at jeg aad Naadsensbrød, og at dette skulde blive smalt nok. Det som endnu gjorde mine Kaar elendigere, var en Øjensvaghed, jeg længe havde havt, og som nu faldt ud til en fuldkommen Blindhed. Jeg var derved saa meget ulykkeligere, da jeg ikke alene havde mistet Dagens Lys, men nu, som en blind Mand, var ganske overladt til denne Ugudelige, der kunde gjøre ved mig hvad han lystede. Maden blev nu kummerlig uddeelt, og under Maaltidet fik jeg tit høre, at jeg levede af hans Naade. Til Skorstenen maatte jeg ikke komme, men var færdig at fryse ihjel. Naar jeg vilde til Kirken, fik jeg ikke Hest, skjønt jeg selv havde kjøbt den; derfor har jeg afrettet denne Hund til at lede mig, og denne er den Eneste, der ikke sviger mig i min Elendighed.

Ved disse Ord saae Hunden op til ham, og lo-rede, ligesom den kunde skjønne, hvad han sagde til dens Ros.

Da jeg nu var bleven blind, maatte jeg ret døje megen Krænkelse, og fik hver Dag høre, at jeg var ham en Byrde, som han ikke længere kunde bære. Han gik da til Præsten og begjæ-rede, at jeg maatte lægges paa Lægd, men Præsten skammede ham ud, og sagde, at jeg havde overdraget ham saa betydelig en Gaard, og at han baade havde Synd og Skam deraf, om han vægrede sig ved at give mig mit forsvarlige Ophold.

Det faldt mig nu ind, at gaae til min Dat-ter, for at bede hende tage mig i sit Huus, imod at min Søn erlagde Noget aarlig til hende for min Underholdning, men her fandt jeg og døve Øren. Hun svarede, at hendes Broder havde faaet al Gaarden og Herligheden, og hun der-imod havde faaet lidt Udstyr og nogle faa Penge, og at den, som havde faaet Herligheden, maatte og bære Byrden. Desuden havde jeg ladet alle mine Penge narre fra mig, saa der intet Mere var for hende at vente; følgelig havde hun ikke mere med mig end Goddag og Farvel.

Jeg besluttede nu før at betle mit Brød, og at gaae for hver Mands Dør, end at taale saa megen Forhaanelse og Haardhed af mine egne Børn. Dette er, hvad jeg har at fortælle

Dig om min Gjenvordighed. Gud være lovet, det hælder mod Aftenen, og mit Livs Dage kan ikke være mange. Gud gjøre snart Ende paa min Elendighed, om det er hans Villie!

Bonden kaldte sin Kone udenfor Døren, og efterat have talt med hende en Stund, kom han tilbage, og sagde: jeg ynkes meget over, at Du paa din gamle Alder blind og Krøbelig skal omvandre. Nu vil jeg gjøre for Dig, hvad dine egne Børn ikke vil gjøre. Gud være lovet, som har velsignet mig med rigeligt Udkomme, saa jeg ikke vil see stort Savn, om jeg giver Dig dit Ophold, saa at Du uden Kummer kan henleve de faa Dage, Du endnu kan have tilovers. Jeg skal føde baade Dig og din Hund, som Du vel nødig vil skilles ved, da den er Dig saa tro. Du skal faae en god Seng, og aldrig skal Du høre, at jeg vil angre, hvad jeg har besluttet til dit Bedste.

Man kan let forestille sig, hvorledes den Blinde blev tilmode ved at høre denne Godgjørenhed. Hans Taarer strømmede ham af Øjnene. Kan Du, som en fremmed og ubekjendt Mand, ynkes over min Elendighed, da mine egne Børn ere saa haarde og ubarmhjertige? Hvor maa de ikke skammes, naar de faae høre, hvad Du vil gjøre. Jeg overlader mig ganske til

Dig og din Omsorg. Jeg troer, at Gud har bøjet dit Hjerte, og at Du ikke skal forlade mig.

Dette blev da Enden paa hans Vandringskab: snart blev han huusvant, og nød af disse gode Folk Alt, hvad som kunde lette hans Alderdom, og komme ham til at forglemme hans udstandne Gjenvordighed. Han gik tilbords med Husets Folk, og blev ofte vederqvæget med noget Bedre, end de. — Aldrig fortrød de Andre denne gode Gjerning, men vare glade ved at have gjort den.

Denne kjærlige Modtagelse rygtedes snart, og kom for Sønnens Øren. Han maatte da høre ilde af Alle, og blev ansect som et Uhyre af en Søn; derfor kunde han ikke komme iblandt Folk, uden at blive beskæmmet. Øvrigheden tog sig og den Gamles Sag an, og paalagde Sønnen at erlægge saameget af Gaarden, at Faderen paa et andet Sted kunde nyde forsvarlig Underholdning. Sønnen kom nu til Gaarden, hvor Faderen var, for at afhente ham; men han nød ikke den Glæde, at kunne oprette sin Ubarmhjertighed, og maaskee han var glad ved at slippe for denne Pligt. — Den velgjørende Bonde svarede: det Du nu vil gjøre, burde Du have gjort før, nu trænger ej din Fader meer til din Omsorg — her skal han blive, og mindst hos Dig — jeg skal ikke derfor blive fattigere —

Guds Velsignelse gjør rig. — Gak hjem, og lad Skjændsel tære dit Hjerte! —

Den Gamle blev til sin Død hos disse uforlignelige Folk, der omsider lukkede hans Øjne. Lige til sidste Aandedræt hørte de Velsignelser af hans Mund, og saae sig derved rigelig belønnede for deres Kjærlighed.

Da Gud ikke sjelden gjengjelder baade Menneskers gode og onde Gjerninger endog i denne Verden, saa maatte og denne ugudelige Søn tjene til et Exempel herpaa. Hans Børn, i hvis Hjerter aldrig Barmhjertighed var indprentet, men som daglig saae for deres Øjne Faderens Haardhed og Ufølsomhed, voxede op uden nogen Rørelse af fremmed Elendighed. Men dette faldt tilbage paa ham selv; thi da han blev gammel og skrøbelig, lode de ham ogsaa høre, at han var dem til Byrde. Han kjendte Ordene igjen, og sukkede, men var saa meget mere ulykkelig end Faderen, da Ingen tog sig ham an, eller havde Medynk med ham.

Den barmhjertige Bonde.

Paa en Tid, da omløbende Tyvepak opholdt sig om Dagen i Skoven, og om Natten kom ned i Bygden for at stjæle, blev der oplyst paa

Kirkebakken, at Ingen maatte huse saadanne Omløbere, men heller opbringe dem og føre dem til Lensmanden. Det hændte sig da, at en Bonde saae udenfor sin Dør et pjaltet Qvindemenneske, der bad om noget Mad til Aftenen; saasom han aldrig lod nogen Fattig gaae hungrig fra sig, bad han hende gaae ind, og gav hende at æde, men paalagde hende tillige hastig at forføje sig af Sognet, da der var Befaling at optage alle fremmede Omløbere.

Med Graad og Bøn anfaldt hun Manden, og bad ham for Guds Skyld have Medlidenhed med hende, og give hende Nattelye, hvis hun ikke skulde ligge under aaben Himmel og crepere af Kulde. Hans Kone, der ikke var haardhjertet, bad ham dog, ikke at tilstæde det, da de derover kunde komme i Fortræd. Manden var og tvivlraadig, hvad han skulde gjøre. I det samme begyndte den fremmede Qvinde at skrige ynkelig, og sagde, at hun havde Barneondt; det viste sig og, at hun var ganske frugtsommelig.

Seer Du, sagde Konen, hvad vi nu vove ved at tage imod hende: nu bliver det sidste værre end det første, vi faae baade Moder og Barn paa Halsen. Imidlertid blev den Fremmede ved at skrige, og bad dem have Medlidenhed med hende. Det er just i saadant Tilfælde, sagde Dugen, at der maa vises Barmhjertighed; om det er nok saa strengelig forbuden, saa

tillader ikke min Samvittighed, at see baade Moder og Barn omkomme, uden at række dem Hjælp,— der maa flyde af hvad der vil. Han bød dem da at tillave en Seng, hvorpaa den Fremmede lagde sig, og fødte strax et dejligt Drengebarn. Anden Dagen derefter blev hun saaledes betagen, at der intet Livshaab var for hende, men hun døde, da hun nylig før havde indstændig bedet dem, at antage sig det uskyldige Barn.

Ougens Kone blev nu ganske utaalmodig. Nu har Du gjort det herligt, sagde hun, nu faae vi Barnet paa Halsen, som Ingen vil skille os ved, og faae betale Bøder ovenikjøbet. — Manden bad hende være rolig; han skulde nok føje Anstalter for Barnet, og om Ingen vilde erlægge Noget til dets Opfostring, vilde han selv sørge for det.

Før Konen døde, gjorde han adskillige Spørgsmaal til hende: hvem hun var, hvorfra hun kom, og hvem der var Fader til Barnet? — Jeg er en stor Synderinde, svarede hun: jeg tjente hos et godt Herskab, hvor jeg gik over alle Ting og var vel betroet; men jeg misbrugte deres Tillid, kom i Bekjendtskab med et liderligt Menneske, der forførte mig til at bestjæle dem, og at løbe af Huset med ham. Han lovede, at ville ægte mig, naar han kom til Nordlandene, hvor han sagde, at hans Forældre, der vare rige Folk,

boede. Han holdt gode Miner, saalænge Tyvekosterne varede, men siden drog han mig i Haaret, og løb fra mig. Der var nu intet andet Raad, end at give mig i Selskab med andre Omløbere. En Kjedelflikker tog mig først an som Kone, og denne overlod mig igjen til en Hestedoctor, og saaledes gik jeg imellem mange Hænder, saa jeg ikke vist kan sige, hvem der er Fader til dette uskyldige Barn. —

Han gik strax til Præsten, lod det døbe, og kalde efter sig selv: Ougen. Præsten beklagede ham, og lovede at formaae de andre Bønder at lægge Noget til Barnets Opdragelse; men hos dem var ingen Hjælp at faae. De loe ham ud, og sagde: at den, som havde taget imod Løbegvinden, maatte og sørge for Barnet. Dette uagtet fortrød han dog ikke paa hvad han havde gjort, men var glad ved at have opfyldt en Christendoms-Pligt.

Barnet blev da opfostret, som det skulde være deres eget, da baade Mand og Kone vare meget børnegode. Da det voxede noget til, mærkede man ingen ond Art hos det, som man dog kunde formode, da det var avlet af saa slette Forældre. Det var alene noget viltert, og voxede sig ofte paa de Steder, hvor der var farligt for Børn; men denne Overgivenhed faldt med Aarene ud til uforfærdet Mod i svært Arbejde og paa vanskelige Veje. At gjete var det første

Arbejde, man satte det til, og det var en Lyst at see dette Barn klavre op paa stejle Bjerge, og at løbe med Buskaben i Dale og Fjelde. Da det blev større, blev det sat til andre Forretninger, hvortil det havde et besynderligt Haandelag, saa man snart mærkede, at den lille Ougen vilde blive en af de dygtigste Arbejdskarle i Bygden. Aldrig blev man vaer noget Hang til Utroskab; man kunde betroe ham Guld, og Intet savnedes.

Da han blev voxen, blev han det, man havde lovet sig af ham: en tro og dygtig Tjenestekarl. Dette kom saa meget mere vel tilpas, da den Gamle tog af i Kræfter, og hans eneste Søn formedelst en Brystsygdom var ubeqvem til svært Arbejde. Han forestod da Gaardens hele Drift, som man overlod saagodtsom til ham alene. Naar den Gamle befalede Noget, blev det strax sat i Verk, og mange Ting foretog han sig paa egen Haand, som altid faldt vel ud, saa Husets Velfærd ved hans Flid og Arbejde mærkelig forøgedes.

Bør vi nu vel angre, sagde Ougen til Konen, at vi gav Løbekonen Huuslye og opfostrede Barnet? Har vi nu ikke Glæde af hvad vi har gjort? Hvor slet skulde det ej have gaaet med Gaardens Drift i min Søns og min egen svage Forfatning, om jeg ej havde saa trofast en Tjenestekarl.

Sønnens Brystsygdom tog alt mere og mere til, saa man let kunde dømme, at der ikke var Haab til langt Liv. Han tæredes daglig hen, og omsider døde til stor Hjertesorg for Forældrene. Den unge Ougen tog og stor Deel i dette Dødsfald, da de havde været gamle Legecamerader og usvigelige Venner lige fra Barnsbeen. Et Aar derefter mistede de deres eneste Datter, og ved dette dobbelte Dødsfald saae sig børnløse. Faderen tog sig saameget af dette Tab, at han aldrig var den, han tilforn havde været.

Vil Du og forlade mig, Ougen! sagde han, da begge mine Børn har forladt mig? — Nej aldrig, svarede Ougen, saalænge der er Liv i mig og jeg kan arbejde. Det skulde være slet at skjønne paa din Godhed imod mig, da Du har opfødt mig, lært mig meget Godt, og befriet mig fra at blive et ulykkeligt og forloren Menneske. Slaae Dig kun til Rolighed, Du er en gammel Mand, Du formaaer nu næsten ikke at arbejde, lad mig arbejde, som er ung; naar saae Du, at jeg qviede mig for at gjøre Gavn?

Ærlig opfyldte han sit Løfte. Den Gamle tog sig nu Verden let; den unge Ougen var den Første og Sidste. Aldrig kunde nogen Søn være mere omhyggelig for en Fader; ofte bar han ham paa sine Arme over Bække og Aaer. Man mærkede heller ikke, at det var Fordeel i Tiden,

som drev ham; tværtimod, han var meget sorgesløs for sig selv, og lod sig nøje med maadelig Løn. Naar den Gamle sagde: det er Tid, at Du tænker noget paa Dig selv, og seer Dig om en Huusmandsplads; Du kan dog ikke gaae hos mig din hele Livstid, — svarede Ougen som før: han vilde ikke forlade ham saalænge han levede.

Han gjorde det heller ikke, men blev ved at tjene lige til den Gamles Død. Denne blev alt mere og mere affældig, og saae selv, at det ikke længe vilde vare med ham. Da nu Alting med hans Kone var afgjort i Henseende til deres sidste Villie, kaldte han den unge Ougen til sig, og udbrød: jeg tvivler ikke paa, at jo min Død gaaer Dig til Hjerte, men nu fortryder Du vel, at Du saalænge har arbejdet for mig, og Intet udrettet for Dig selv, da dine unge og bedste Dage ere forløbne i min Tjeneste. Dog dette skal Du ikke angre: vi har gjort vort Testamente, og naar min gamle Kone døer, som vel ikke længe kan leve efter mig, skal vort Boe deles i tre lige Dele. De to skal henfalde til mine og min Kones Brødreborn; men veed Du, hvem der skal have den tredie Deel? — den skal tilfalde Dig! Nu seer Du, at jeg ikke har glemt Dig for din troe Tjeneste. Bliv nu ved at sørge for min gamle Kone — nu kan jeg rolig døe! — og efter nogle Dage gik han ud af Verden.

Ungen var ligesom udenfor sig selv, da han hørte denne uventede Lykke: han stammede, og kunde ikke fremføre sin Tak, men gik bort og græd. Lige til Konens Død vedblev han sin Tjeneste, og fortsatte sin Flid og Paapasselighed. Da Konen endelig døde, tog han sin Andeel i Arven i Besiddelse, gjorde et godt Giftermaal, og blev en af Bygdens braveste og vittigste Bønder.

Visemageren.

En Pige, som vi vil kalde Siri, havde erhvervet sig stor Færdighed i at digte Viser om Andre, og at meddele dem latterlige Øgenavne. Friede en Dreng til en Pige, begik En eller Anden en Skrøbelighed, eller noget Ualmindeligt hændte i Sognet, var hun strax færdig med en Vise. Hun lod Øjnene altid løbe om i Kirken, om hun kunde iagttage Noget, som kunde give hende Anledning til Efterſnak og Spotterie. Ingen gik fri, Ingen blev nævnt af hende med sit rette Navn, men altid med et Øgenavn.

Uagtet dette slette Rygte, hun stod i, havde hun dog endeel Friere, da man kunde vente Noget med hende, men de bleve Alle affærdigede

med en Vise eller et Øgenavn. Ole Opgaarden var den Eneste, som hun kunde lide, og som undgik hendes Spotterie.

Da hun nu havde forfattet en Vise, hvori hele Sognet, Mænd og Qvinder vare indsluttede, bleve de Alle saaledes opbragte imod hende, at de besluttede at tage saadan Hævn over hende, at hun offentlig skulde blive beskæmmet. Der gaves og Lejlighed til at udføre denne, da et stort Brøllup skulde gaae for sig, hvor de Fleste i Bygden vare indbudne, og ligeledes Siri. De lagde da over med hinanden, at alle Gjæsterne, som een Mand, skulde betyde Brudefolkene, at enten skulde de paalægge hende at forføje sig fra Brølluppet, eller og vilde de Alle forlade det. Hvor nødig de Nygifte vilde, bleve de dog tvungne dertil, for ikke at see Brudehuset tomt. Denne Beslutning gik hende haardt til Hjerte; hun maatte da bequemme sig til at forlade Laget, og for at gjøre det endnu mere smerteligt for hende, blev hun fulgt af Gaarden af Store og Smaae med forhaanende Skrig, og dette var en Skam, som aldrig var overgaaet Nogen i Bygden.

En anden Gang var hun buden til Fadder, men da man havde overlagt, at Ingen burde staae med hende, maatte hun overlade sin Plads til en Anden, og dette krænkede hende ikke mindre.

Ved at see sig saaledes foragtet og tilsidesat, blev hun højlig forbitret, og da hun især havde en Mand i Sognet, ved Navn Halvor, mistænkt for disse Optog, gik hun længe og betænkte sig, hvorledes hun skulde udføre sin Hævn. Hun vidste, at denne Mand levede et kjærligt Ægteskab med sin Kone, og denne Enighed søgte hun at forstyrre, ved at gjøre Konens Troskab mistænkt hos Manden. Dette foretog hun paa følgende Maade.

Hun søgte at møde ham paa Vejen fra Sæteren, og efter at de havde snakket om Vejr og Vind, brast hun bitterlig i at græde, og beklagede sig over det Had og Foragt, hun havde paadraget sig ved sin Opførsel, saa Alle skyede hendes Omgang. Hun negtede heller ikke, at hun selv havde givet Folk Anledning dertil ved sin Uforsigtighed, bad Manden for Guds Skyld tilgive hende, om hun havde fornærmet ham, og lovede for Fremtiden at føre sig bedre op.

Manden, som var troskyldig, blev rørt over denne Bodfærdighed, og troede, at Meget kunde henregnes til Ungdoms Daarlighed; han lovede at tilgive hende, og at bringe Andre paa bedre Tanker. — I tiltroer vel mig, blev hun ved, at have digtet den Vise, som gaaer i Bygden om Jeres Kone og Tjenestekarlen, og i det samme tog hun til at forbande sig, at hun aldrig

havde vidst af den, før hun paa Tinget hørte den synge af nogle Drenge, men hun vidste vel, at den der var skyldig i Et, blev altid tillagt et Andet.

Manden, der aldrig havde hørt tale om en Vise, som aldrig havde været til, blev ikke lidet bestyrtset, men lod som det ikke anfegtede ham meget. Ikke heller kunde han troe, at Siris Ondskab gik saavidt, at hun havde opdigtet Historien, for at sætte Splid imellem ham og Konen. Han sagde endelig: at han havde saa mange Prøver paa sin Kones Troskab, at han ikke kunde lægge Saadant paa Hjerte. Nu bad hun for Guds Skyld, at hun ej maatte blive nævnet som den, der først havde kundgjort det, og lagde mange Berømmelser paa Konen, om hvis Uskyldighed hun ikke tvivlede.

Denne Fortælling drog stærkt efter med Manden, og da han meget elskede sin Kone, blev Skinsygen og Forbitrelsen saameget større. Han vilde dog holde gode Miner og have Syn for Sag, derfor tvang han sig til at være som sædvanlig, og gjorde ligesom Vold paa sig, at Konen ingen Forandring skulde mærke paa ham.

Han besluttede da at give nøje Agt paa Konen, om han ikke skulde mærke Noget, der røbede god Forstaaelse med Tjenestekarlen, og da det gemeenlig skeer, at den som gjerne vil see, faaer see, syntes han at blive vaer sikre Tegn til

Sammenhold i den uskyldigste Omgang. Strax jagede han Tjenestekarlen af Huset, og af nogle Ord, han lod falde imod Konen, mærkede hun strax, hvad Klokken var slagen. Med stor Sagtmodighed spurgte hun Manden, hvad som havde givet ham Anledning til denne Mistanke, bad ham for Guds Skyld Intet at holde hemmeligt for hende, og med Bøn og Graad faldt ham om Halsen.

Nu kunde han ikke længere binde for fuld Sæk, men sagde reent ud, at hendes Omgang med Peer var saa bekjendt i Bygden, at man havde digtet Viser om dem, som vare sjungne paa Tinget. — Konen blev ligesom maalløs, bevidnede dyrt sin Uskyldighed, og spurgte, hvem der havde hørt denne Vise synge? — Længe var det, før Manden vilde ud med, hvem der havde forebragt dette; men da han omsider nævnede Siri, slog Konen Hænderne sammen. — Er det Siri, dette Ulykkesmenneske, som har opspundet denne skammelige Løgn? Kjender Du ikke dette Menneskes Ondskab? Veed Du ikke, at hun er vor aabenbare Fiende, og har lovet at hævne sig paa os, som dem, der var Skyld i, at hun med Skamme maatte forlade Brølluppet? — Manden drog disse Ord til Eftertanke, og begyndte at blive undseelig over sin Lettroenhed. Det er vist, sagde han, at Siri er et ondskabsfuldt Menneske; men hvorledes kunde hun have ophittet

alt Dette? Det er hendes mindste Konst, sagde Konen; gjør Dig nu Umage for at efterspørge, om Nogen har hørt denne Vise synges. Da det skal være skeet paa saa offentligt Sted, som Tinget, slaaer det ikke Fejl, at jo Nogen maa have hørt den. —

Ingen havde hørt om Visen, og Alle troede, at om den var til, var Ingen Forfatteren, uden Siri selv. Manden kom da til sig selv, bad Konen om Forladelse, og haabede at faae Siris egen Tilstaaelse om Usandheden af dette Forebringende. Det varede heller ikke længe, før han kom til Vished i denne Sag, og nu gik det med Siri, som man siger: naar Æblet er modent, falder det. Man havde faaet nogle sikre Vidner paa hendes ærerørige Ord og Viser, hun blev indstævnet at møde for Retten, og da kom saa Meget imod hende, at om Sagen havde faaet Fremgang, havde hun maattet bøde sine tre Mark.

Saa fræk som hun havde været før, saa modløs blev hun nu: hun tilstod alle sine Forbrydelser, men lagde megen Skyld paa Forældrene, som ikke i Ungdommen havde straffet hende for denne Last. Halvor, som var en af de fornemste Anklagere, og paa hvilken hun meest havde øvet sin Konst, gik i Forbøn for hende: hun slap da for den Gang med at gjøre offentlig Afbigt

for alle Dem, hvis gode Navn og Rygte hun havde gaaet for nær.

Hvor maa denne Beskæmmelse have været krænkende for hende; den blev og saadan Plet, som hun aldrig kunde afvaske. Hendes gamle Frier Ole Opgaarden ansaae det for en Skam at forbinde sig med hende, og enhver af de Andre, som hun havde afviist, holdt sig for god til at begynde igjen. Hun blev da nødsaget til at tage en Huusmand, der ej var saa kræsen, som de Andre. Hun blev desuden ydmyget nok, thi hun blev afskyet og foragtet af Alle.

Den velgjørende Bonde.

Paa nogle Steder i Norge bruge velstaaende Bønder den Forsigtighed, at forsyne sig med dobbelt Forraad af Brød og Meel, at, om tvende ufrugtbare Aar skulde indtræffe, de kan være i Sikkerhed for Mangel. Man griber da ikke til samme Aars Grøde, men fortærer det forrige Aars, som ved at ligge Aaret om, bliver saameget drøjere at tære paa.

Saaledes forsynet med to Aars Forraad befandtes en veltænkende Bonde Jon Overn, da et uheldigt Aar indtraf, der truede den Fattige med en skrækkelig Hungersnød. Uden

at frygte for næstkommende Aars Ufrugtbarhed, thi dette overlod han i Guds Haand, troede han, at det nu var Tid, ikke at spare paa sit Forraad, men dermed at mætte saa mange Hungrige, der uden Hjælp vilde sætte Livet til; thi han saae grant, at det avlede Korn vilde for de fleste Huusmænd ikke række til Kyndelsmisse, og at De siden vilde mangle baade Sommerføde og Sædekorn. Da han let indsaae, at hans egen Beholdning ikke vilde være klækkelig til at afhjælpe saa Manges Trang, viste han sig ikke mindre ivrig i at overtale andre Formuende, til at understøtte med deres Forraad; men da ikke Alle var af Jons Tænkemaade, oprejste sig et andet Partie, der ikke var saa menneskekjærligt, og Hovedmanden for dette var Anun Storlie. Denne Mand traadte frem, og havde nær betaget de Villige Lyst til at overgive deres Forraad. Hvo er sikker, sagde han, at et andet Aar ej bliver ligesaa ufrugtbart, som dette, skal vi da sætte os selv i Fare for Mangel for at hjælpe Andre? Kan ikke Disse gaae om i fremmede Bygder for at faae deres Næring? Det vil styrke Folk i Dovenskab og Sørgesløshed, og opmuntre Mange, der ej har Klæderne paa Kroppen, til at løbe sammen i Ægteskab. Vi har jo nok af disse Folk, der et Aar gifte sig, og det andet Aar gaae om og tigge.

Den der ikke vil gjøre Godt, svarede Jon, finder altid Aarsager, hvorfor han ikke vil eller kan. — Ikke heller gjorde Anuns Tale synderlig Virkning paa dem, der havde fattet dette gode Forsæt. — Vi maa lade det komme an paa Guds Forsyn, sagde Jon. En god Gjerning bliver ikke forglemt af Gud. Ligeledes opmuntrede han Andre til at skaffe Dem Arbejde, som havde Lyst dertil; han lod Myrer udgrave, Stene bortrydde, hvilket forhen ikke vilde have været ham saa kostbart, som nu, da Føden sagde mere, end Arbejdspengene.

Tiden kom, at Uddelingen skulde skee. Alt blev udlaant paa Borg, og hos de Fleste var lidet Haab om Betaling i Tiden. Hos Nogle blev ikke tænkt paa at faae Noget igjen. Mange af de Uvillige bleve af Skam drevne til at række Haanden, men Anun stod fast paa sin Beslutning, og sagde, at man var sig selv nærmest. Stor Glæde maatte de Velgjørende føle, ved at modtage de Trængendes Velsignelser, og at kunne mætte saa mange Hungrige; — men Anun sagde, hvad hjælper mig al Verdens Velsignelser, naar der ej er Mad paa min Stolpebod?

Gud lod ikke den dyre Tid længe vare; næste Aar var overmaade frugtbart og velsignet, saa de velgjørende Folk fik rundelig igjen, hvad de havde meddeelt de Trængende. De takkede da Gud, og vare glade ved deres Kjærligheds-

Gjerning. Anun, der nu havde sit Forraad i Behold, saae stolt til de Andre og spottede dem; thi gjerrige Folk taale ej, at Andre gjøre Godt, da de anfee disse Velgjerninger som Bebrejdelser for deres egen Ubarmhjertighed; men han oplevede ikke den Tid, han kunde fortære sit Forraad, en hastig paakommende Sygdom gjorde Ende paa hans Dage. Nu ønskede han at have gjort, hvad de Andre gjorde; han saae nu, at han ikke havde levet uden for sig selv, da dog Gud har sat os her, at vi og skal leve for Andre.

Da han ikke havde Børn, var der en heel Deel Udarvinger, som han i Livet aldrig havde unbt noget Godt. Disse havde med stor Længsel ventet paa hans Afgang, for at dele hans Efterladenskab imellem sig. Han var ikke kommen til Jorden, før de Alle stimlede glade til, og drak lystig paa Boets Regning; og da de skulde skifte imellem sig det store Forraad af Fødevarer, som befandtes paa Stolpeboden, kom det til blodigt Slagsmaal om Mit og Dit, og i denne Tummel blev Meget spildt, hvoraf Mange kunde mættes.

Jon havde derimod en bedre Skjæbne: han havde skikkelige Børn, der ønskede ham et langt Liv, og glædede hans Alderdom. Den Ene forekom den Anden i at lette ham Alderdommens Byrder, og de Fattige syntes og at have Ret til at kaldes hans Børn, og de velsignede ham som deres Fader. Tit sagde han, at denne Glæde

vilde forlænge hans Livsdage, og lindre hans Alderdoms Skrøbeligheder. Hvo skulde da ikke gjøre Godt, da man endog her i Livet høster saa glædelige Frugter?

Med dette glade Sind forlod han Verden. Hans Hjerte var fuldt af Tak til Gud, som havde givet ham Lyst og Evne til at gjøre Godt. Kjærlige Børn omringede hans Sygeleje med Graad og Beklagelser, ja de Trængende strømmede til, bade for hans Liv, og begræd det Tab, de vilde lide ved hans Afgang. Han opmuntrede dem Alle til at sætte deres Tillid til Gud, arbejde trolig i deres Kald, og at elske Næsten. — Han døde.

Selv havde han anordnet, at hans Ligbegængelse skulde skee anstændig, men at der ikke skulde skjenkes uden til Nødtørft. Jeg seer heller, at I spare for Gjæstene, og uddele Noget til de Fattige, sagde han. Hans Villie blev og efterkommet, uagtet nogle Svirebrødre ankede derpaa, og sagde: at Jon var altfor brav Mand, og havde efterladt sine Børn altfor meget Godt, til at man skulde gaae hjem uden et godt Ruus; men Børnene viste ved kjærlig Uddelelse til de Fattige, at det ikke skeede for at spare, men for at opfylde deres Faders Begjæring, og fordi de selv holdt Fylderie uanstændigt og syndigt, især paa denne Dag.

Paa Kirkegaarden indfandt sig en stor Forsamling, baade af Fattige og Andre, som havde elsket eller modtaget Godt af ham. Hvor gjerne havde de kaldt ham tilbage med deres Bønner, om det havde været muligt. Alle ansaae sig ligesom den Afdødes Nærforvante, der havde Aarsag til at sørge. Den hule Lyd af Jorden, der blev kastet paa Kisten, blandet med Manges Hulken, gjorde Alting sørgeligt.

Ingen Trætte var imellem Børnene om Arven, de skiftede imellem sig i Mindelighed, og Enhver var fornøjet med sin Andeel. Alle velsignede deres Faders Minde. — Hans Støv hvile i Fred!

Den Misundelige.

To Bønder, Ole og Peer, vare Naboer. Den Første var formuende, og tog daglig til i Velstand, thi Alting lykkedes for ham, Creaturene trivedes vel, og intet Uheppe havde han paa sine Heste. Peer derimod gik daglig tilbage, og havde liden Lykke til det, han foretog sig. Dette opvakte Misundelse hos ham. Jeg slæber fra Morgen indtil Aften, er ude i ondt og godt Vejr, og griber enhver Lejlighed til at tjene

Penge, og dog vil det ikke fort med mig. Det er dog en Elendighed at arbejde, og ikke see Frugt af sit Arbejde. Især kunde han ikke begribe, hvorledes Oles Ager, som var af samme Jordart som hans, stod saa frugtbar, og hans egen saa slet. Den, der er slagen til en Skilling, bliver aldrig en Daler. Iblandt Andet ærgrede det ham meget, at de begge i Samejet havde rydet hver sin Næpebraate, og at alle Oles Næper vare i Behold, men hans egne bortstjaalne. Dog dette gik meget naturligt til: Ole havde sin Braate afsides, og den Anden sin lige i Vejen.

Denne Misundelse udbrød i virkelige Fornærmelser imod den Anden. Peer holdt slette Gjærder, og derved gaves Oles Heste Anledning til at bryde ind i Ager og Eng. Istedenfor at jevne dette i Mindelighed, da Saadant ikke let kan forekommes imellem Naboer, overøste Peer Naboen med Skjældsord, saa det let kunde have kommet til Slagsmaal, om den Anden ej havde været mere sindig.

Det blev ikke derved. Peer hug ind i den Andens Skov, og fældte nogle Tylter af hans bedste Tømmer. Dette var saa aabenbare Vold og Uretfærdighed, at den Anden ikke længere kunde taale det. Da nu han, som havde hugget, paastod, at det var paa hans egne Ejendele, og ikke vilde give Træerne tilbage, kunde Ole ikke længere taale denne Uret, men indstævnede ham

for Retten. Det kom nu til Sag: der blev optagen Korter paa begge Sider, og mange Penge bleve spildte. Ole tilbød ham igjen Forlig, paa samme Vilkaar som før, men den Anden svarede, han vilde først see Dom. Denne fik han og see, til liden Fordeel for ham selv. Han blev dømt, som den der havde hugget ind i en Andens Skov, maatte betale Sagens Omkostninger, og mange Bøder ovenikjøbet.

Han blev nu som rasende over dette slette Udfald af Sagen, og i Vidners Paahør undsagde Ole paa Livet. Heraf kunde flydt nye Fortrædeligheder for ham, om ej den Anden paa en kjærlig Maade havde forekommet ham. Denne besluttede da at besøge ham i hans Huus, hilsede ham venlig og gav ham Haanden. Jeg kommer her, for at forlige mig med Dig, efterat Dommen er faldt i vor Sag, da jeg ikke kunde bringe Dig dertil før. Gud veed, at det har været meget imod min Villie, at vi som Naboer skulde ligge i Strid med hinanden, og derved tabe paa begge Sider mange Penge, som kunde være bleven os og vore Børn til Bedste.

Den Anden, ganske forvirret over dette uventede Besøg og Tilbud, vidste ikke, hvad han skulde sige, men mumlede alene nogle Ord. — Jo, det er mit ramme Alvor, sagde Ole, at forlige mig med Dig, og jeg ønsker, at vi herefter maa leve som Venner og forligelige Naboer, og til

Beviis paa mit oprigtige Sindelag, vil jeg eftergive Dig de Omkostninger, som Du er dømt at erstatte mig, og som Du veed ere betydelige. —

Den Anden blev stum ved dette uventede Tilbud. Du vil forlige Dig med mig, som har fornærmet Dig, og forvoldt Dig saamange Omkostninger og Fortræd. Du vil endog eftergive mig alle Processens Omkostninger, hvorved jeg aldeles vilde være bleven forarmet. Dette er Noget, som jeg aldrig kunde have drømt om; men er det og dit Alvor? — Mit Alvor! svarede Ole, lad Andre komme ind for at høre paa mine Ord, og da skal Du erfare: at Ord er Ord, og Mand er Mand. —

Peer kaldte sin Kone frem, og fortalte hende dette kjærlige Tilbud. Hun græd af Glæde, og sagde til Manden: sagde jeg Dig ikke altid, at Ole var en god og fredelig Mand, som vi ikke burde fornærme, men Du vilde ikke høre mig, og gik din egen Vej. Om han har bedre Lykke i sin Vej, end vi, saa har vi ikke derved tabt Noget. Vi kan jo ikke Alle være lige mægtige og rige. Gud uddeler sine Gaver, som han bedst veed og vil: Enhver bør være fornøjet med den Lod, Gud har beskikket ham. —

Er det da af Misundelse over min Lykke, at Du saaledes har antastet mig, sagde Ole? — Af reen Misundelse, sagde Konen. Han syntes, han slæbede Dag og Nat, og ingen Frugt saae

af sit Arbejde, men at derimod Alting lykkedes saa vel for Dig. Dette var Noget, som han ikke kunde finde sig i. — Hør mig nu, sagde Ole, jeg vil tale reent ud med Dig: aldrig kan Du vente nogen Lykke, uden med Guds Hjælp og Bistand; men det synes, at Du gaaer Gud forbi, og vil vente Alt fra Dig selv. Man hører mere Eder og Forbandelser og ryggesløs Tale i dit Huus, end det, som tjener til Opbyggelse. Du forarger derved dine Børn og Tjenestefolk, saa de kan bande og skjælde, før de kan læse. Troe mig, der er ingen Velsignelse i et Huus, hvor al Gudsfrygt er forviist.

Dernæst maa jeg sige Dig, at der er mange Fejl i dit Gaardsbrug og Huusholdning, som ogsaa maa forandres; thi det er ej nok at arbejde, naar man ej arbejder rettelig. Ved de idelige Kjørsler og Byrejser, hvorved Du troer at fortjene Penge, sætter Du Dig mere tilbage, da Du forsømmer din Agerdyrkning, som er Kilden til al Velstand. Du maa nu holde flere Heste, end Du ellers kunde behøve, og naar en af dem er udkjørt, maa en anden dyrt kjøbes. Ved altid at ligge i Kjørsel, spildes meget Høe, og Gjødslen gaaer fra Gaarden; og naar Du nu gjør Regning ved Aarets Udgang, skal Du see, at Gevinsten bestaaer derudi, at Du har udkjørt dine Heste, saa der bliver en usel Pløjning, og følgelig en slet Høst. Skal Kornet komme ned

i rette Tid, saa maa Hestene være istand, og nogle Dages Forsinkelse i Plovtiden vil have slette Følger. Ved at forsømme Jordbruget, avler Du heller ikke saameget Korn, Du behøver, men maa tage Dansk Sædekorn fra Byen; dette bringer fremmed Ukrud i din Ager, og bliver seent modent.

Jeg synes og, Du hugger for megen Last i din Skov, som ikke er kommen til fuldkommen Modenhed, og denne betales slet. Er det ej bedre, at hugge Lidet, og hugge det stort, end Meget og slet! saa kan det Smaae vore, og med Tiden godt betales. En sparet Skov kaster hvert Aar rige Renter af sig.

Hvormegen ubrugt Jord ligger ikke inden dine Gjærder, som kunde optages og blive nyttig, da det er Nybrud, som giver den rigeste Høst; men dertil vil Gjødsel, og denne maa Du see at forskaffe Dig, ved at holde flere Køer og mindre Heste. Hvormegen Gjødsel ligger til ingen Nytte ved dit Sæterbol? Hvorfor tager Du ikke op et Stykke Eng, og udbreder den derpaa? Der vil Du med Tiden faae ypperligt Høe, som kan kjøres hjem om Vinteren, og komme til god Nytte.

For Alting læg Dig mere efter Potatos-Avlingen, og spendeer derpaa fed og løs Jord! Siden jeg begyndte at drive denne for Alvor, har jeg aldrig kjøbt Korn.

Søg og at formere Gjødselen! Naar Du vil besøge mig, skal jeg vise Dig, hvorledes Du dermed skal forfare. Man indseer vel Nytten deraf, men man beklager, at det øvrige Gaardsbrug medtager altfor megen Tid, saa at man ei kan komme overalt; men forsøm heller noget Andet! Gjødselens Formerelse er Grunden til god Jorddyrkning, og Frugten vil blive vis.

Tag disse velmeente Raad til Eftertanke, og følg dem, da skal Du vist erfare, at Du aarlig vil forbedre dine Vilkaar; men da Du nu bliver til Aars, og Kræfterne vil aftage, saa see til, at din Datter, som skal have Gaarden efter Dig, ikke tager uden en stræbsom og skikkelig Karl, som forstaaer sig godt paa Jordbrug, og kan sætte Gaarden istand. —

Ja her er nok af dem, som har meldt sig, men der er Ingen, som jeg hover, af dem. — Jeg har, svarede Ole, en dygtig Tjenestedreng, som i mange Aar har tjent mig godt, han forstaaer vist at drive et Jordbrug, thi jeg har selv lært ham op: rig er han ikke, men har dog lagt sig smilt til Bedste i Tjenesten; han har og selv arvet nogle Skillinger, Du skal vist ikke blive misholden med ham. Var en af mine Sønner saa store, skulde jeg byde din Datter ham. Da Ole vidste, at Pigen vel kunde lide Karlen, troede han det destobedre skulde lykkes.

Peer smagte paa dette, og kaldte Datteren frem, som ikke var vanskelig at overtale. Nu kan I betænke Eder paa dette, sagde Ole; jeg vil nu forlade Eder. De toge hinanden i Haand, og lovede et vedvarende Venskab.

Ole var ikke saasnart kommen hjem, før han fortalte Drengen, at han havde friet for ham, og at han nu selv kunde afgjøre Resten. Drengen blev udenfor sig selv af Glæde, da han aldrig havde ventet at komme til Gaard. Han var ikke seen, før han fik Sagen afgjort, og holdt Brøllup med Pigen. Ole gav ham i Brudegave en Koe og nogle Souver, og dette bestyrkede endnu mere Venskabet imellem de Gamle.

Peer overlod Gaardens Brug til sin Svigerson, der fulgte Oles Dyrkningsmaade. Ved sin Flid og gode Indretning bragte han Velstand i Huset. Han lod de Gamle have gode og rolige Dage. Agerdyrkningen blev hans Hovedsag, saa han med Tiden avlede saa meget Korn paa Gaarden, at han slap at kjøbe. Den Gamle indsaae nu, at hans Bestyrelse ikke havde været rigtig, og takkede Gud, at hans Datter havde faaet en Mand, der handlede klogere, end han selv.

Børne-Ombytningen.

En fremmed Kone med et Barn kom om Aftenen silde til Elling Hovland, og frembød noget ubetydeligt Kram, og da man havde kjøbt lidt deraf, bad hun om Nattelye, som blev hende tilstaaet. Jeg er en fattig Kone fra Bergens Stift, som min Mand har forladt, da han slog sig til Liderlighed; nu maa jeg med dette uskyldige Barn kummerlig lede efter Brødet. — Gud betale ham, for al den Sorg han har forvoldt mig! Hun tog derpaa Barnet, som syntes at være to Aar gammelt, gav det Mad med sig, og spurgte Folkene, om det ikke var et vakkert Barn. Vor Herre har gjort vel, sagde Elling; det var at ønske, at det blev opdragen til at lære noget Godt. Flere Ord bleve ikke talte, og de forføjede sig Alle tilsengs.

Da de vaagnede om Morgenen, forundrede de sig meget over at see Konen borte med Barnet; men da de skulde see til deres eget, fandt de dette borte, og Konens Barn lagt i dets Sted. Hele Huset blev nu sat i yderste Forskrækkelse. Moderen segnede som død ned, og Faderen havde nok med at bringe hende til sig selv. Man hørte ikke uden Graad og Jammer.

I Øjeblikket blev Folk udsendt paa alle Veje, for at indhente den bortløbne Kone. Det

ene Bud kom hjem efter det andet med den sørgelige Tidende, at Ingen havde hørt til hende; thi som man siden fik høre, havde hun taget tilskovs, for at opsøge den Bande af Røverpak, til hvilken hun hørte.

Alle Tillysninger fra Kirkebakken, og Bekjendtgjørelser i andre Sogne, vare frugtesløse, Ingen kunde give Efterretning hverken om Konen eller Barnet. Denne Ulykke gik Moderen saa nær til Hjerte, især da det var hendes første Livsfrugt, at hun tog sin Død derover. Elling, der heller aldrig kunde glemme sit Barn, blev ganske tungsindig, og aldrig den Mand, han havde været tilforn; og det som græmmede ham meest, var, at Barnet skulde overlades til Opdragelse af saadant Affskum af Mennesker, der vilde gjøre det ligesaa lastefuldt og ulykkeligt, som de selv vare.

Gjerne havde Elling beholdt det fremmede Barn i sit Huus, og opdraget det, naar det ej daglig havde erindret ham om hans eget, og vedligeholdt hans Græmmelse. Han satte det da i et Huus hos en skikkelig Mand, og betalte for det. Her blev der sørget for dets Læsning og Dannelse, men snart mærkedes, at der ingen god Art var hos det; Intet vilde det lære, derimod ytrede Stivhed og Ulydighed imod Fosterforældrene, saa de vare glade, at de kunde blive af med det. Man haabede, at Barnet skulde forbedres ved

Aarenes Tiltagelse, men nu robede det klarligt et vrangt og ildesindet Hjerte, saa man saae, hvad der vilde blive af det i Tiden. Da hun blev saa stor, at hun kunde tjene, havde hun ikke længe Stadighed paa eet Sted, men løb af en Tjeneste i en anden, og glad var Huusbonden, at han blev hende qvit. Man mærkede og Lyst til Tyverie, thi da man aabnede hendes Kiste, fandt man mange Tyvekoster, som man havde havt Andre mistænkt for. Endelig, da Ingen vilde have hende meer i Tjeneste, gik hun om som Løsgænger, lod sig besvangre af et liderligt Menneske, med ham løb hun af Bygden, og gav sig i Selskab med en Tyvebande, og siden har man ikke hørt Noget til hende.

Moderen, som havde røvet Barnet, forenede sig igjen med sit forrige Selskab, og maatte for et nyt Tyverie flygte til Sverrig. Det er let at formode, at det fremmede Barn ikke laa hende meget paa Hjerte. Hun havde heller ikke taget det, uden for ved første Lejlighed at skille sig derved. Dette skeede og, da hun en Nat lagde det næsten nøgent for en Mands Dør. Husets Folk kom ud om Morgenen, og saae det ligge i denne elendige Tilstand. De formodede, at et eller andet slet Menneske havde lagt det der, for at unddrage sig fra Moder-Pligterne, som dog ere alle saa kjære og naturlige. Ingen vilde

antage det, og derfor maatte det opfødes paa Sognets Bekostning, og blev sat til Opfostring hos skikkelige Huusmandsfolk. Disse fattige Folk fattede strax Godhed for det, og plejede det saa godt de formaaede. Da de opdagede, at der var noget Godt hos Barnet, og at det altid holdt sig til dem, ville de ikke have skilt sig ved det, om de endog skulde havt det for Intet. Det var ikke gammelt, før det kunde gjøre Gavn, og derved vandt det endnu mere deres Kjærlighed. Tilsidst kom Drengen i Tjeneste i et Huus, der var udmærket ved Huusflid i Spinden og Vævning; der fik han Datteren, en dygtig Væverske, og siden gav han sig i Selskab med andre Svenske Handelsmænd, for i Norge at sælge det, som var virket i Huset.

Han foer da omkring i mange Sogne, og tilsidst førte Skjæbnen ham til hans Faders Gaard; mindst ventede han, at denne skulde være hans Fødested, og Ejeren deraf hans Fader. Faderen blev heel forunderlig tilmode, ved at see denne unge Svenske. Blodet løb ham op i Ansigtet, og Benene vilde ikke bære ham. De gave sig i Handel sammen. Faderen saae paa Sønnen, og denne paa Faderen. Efterat Handelen var gjort, blev der frembaaren Mad og Øl til den Fremmede. Lever dine Forældre endnu, sagde Manden? — Gud veed hvor mine Forældre ere, enten de leve eller ere døde: min

Moder var saa ubarmhjertig, at hun lagde mig udenfor en fremmed Mands Dør, og Ingen hørte til hende mere; derefter har godt Folk taget sig af mig, indtil jeg er kommen til den Alder, at jeg selv kunde sørge for mig. — Ved disse Ord blev Faderen meget opmærksom, og spurgte ham, hvor gammel han vel kunde være? — Jeg mener omtrent fire og tyve Aar. — Kan Du da ikke huske noget til din Moder? — Ikke uden at hun var et stort og ført Menneske, og var mere sort end hvid i Ansigtet. — Faderen syntes ved denne Beskrivelse at see Qvinden for sine Øjne.

Men hvorfor gjør Du mig saa mange Spørgsmaal, og hvorfor forekommer Du mig saa forunderlig? Jeg synes og selv at føle Noget hos mig, som jeg ikke kan gjøre Rede for. — De stode da og stirrede paa hinanden, men endelig udbrød Faderen: "for et Snees Aar siden havde vi den store Hjertesorg, at vor ældste Søn i sin spæde Barndom blev af en fremmed omløbende Qvinde bortbyttet med et Pigebarn af lige Alder. Denne Kone saae ud ligesom Du nu beskriver din Moder. Aldrig har vi spurgt hverken til hende eller Barnet, og dette gik min Kone saaledes til Hjerte, at hun tog sin Død derover." —

Imidlertid bemærkede alle Husfolkene en besynderlig Lighed imellem Manden og den

Fremmede, da den Unge syntes at være den Gamles udtrykte Billede, og begge følte en stærk Tilbøjelighed hos sig, der drog den Ene til den Anden.

Havde Du da intet Mærke paa din Søn, spurgte den Unge, hvorved Du kunde skille ham fra Andre? — Jo, han har et Ar ved venstre Øje, og en rød Flek paa Ryggen, og derpaa, sagde min Kone altid, skulde hun stille ham iblandt tusinde Andre. — Herpaa skulde jeg troe, at jeg var din Søn, thi disse Mærker skal Du og finde paa mig. — Faderen begyndte at skjælve, og saae grant et Ar under Øjet. O Kjære! sagde han, blot dine Skuldre, lad mig see, om jeg og finder det andet Tegn paa Dig, i det Fald er Du og skal blive min Søn. Han blottede sig, og Faderen saae, hvad han ønskede.

Du er min Søn, sagde den Gamle, Du maa være det, mit Hjerte siger det, om jeg aldrig havde seet Tegnene. Han trykkede ham til sit Bryst, og var næsten udenfor sig selv. Den Unge tvivlede heller ikke om, at han jo var hans Søn, og kunde i lang Tid ikke fremføre et Ord.

Alle Naboer toge Deel i denne Glæde, Ingen tvivlede om, at det jo var den rette Søn. Nu Gud være lovet, sagde den Gamle, som har givet mig igjen mit Barn! Kom nu og tag Gaard og Huus og alt hvad jeg ejer i Besiddelse. Skynd Dig og rejs til din Hustroe, og sig:

Du har fundet din Fader! Tag hende med Dig, jeg skal med Glæde tage imod Eder, om I ikke ejede Klæderne paa Kroppen.

Han rejste og tog Faderens Velsignelse med sig. Da han kom til sit Hjem, og fortalte den hele Tildragelse, vilde Ingen troe ham; og om de ej havde kjendt ham desbedre, havde de tænkt, han var en Bedrager. Endelig lod Konen sig overtale til at følge ham. Da de kom nær til Gaarden, saa de kunde see den, sagde han: der boer min Fader, der skal Du og jeg boe; dette bliver vor Gaard. Hun blev ikke lidet forundret, men tillige glad, da hun saae en velbygget Gaard og Tegn til Velstand. Denne Gaard siger noget Andet, end min Faders, sagde hun.

Den Gamle blev hjertelig glad ved at see hende, især da hun saae frisk og godt ud, og syntes at have et anstændigt og skikkeligt Væsen. Her bringer jeg min Kone, sagde den unge Mand, jeg vil ønske, at min Fa'r maa blive ligesaa fornøjet med hende som Svigerdatter, som jeg er med hende som Kone. Der blev en almindelig Glæde. Faderen viste hende omkring i Huset, og hvor hun saae, var der Velstand og Overflødighed paa alle Ting. Angrer Du nu paa, sagde han, at Du har fulgt mig til Norge? — Hun skal med Guds Hjælp aldrig angre det, tilføjede Faderen.

Da hun var en dygtig Væverske, blev Huset en Skole for Vindskibelighed. Hun vævede ikke alene selv smukke Tøjer, men oplærte og Andre, saa Huset blev en Skole for Huusflid og Virksomhed, og Vævning blev ved hende udbredt over hele Sognet, og er en Næringsgreen endnu i denne Egn. Den Gamle var saa indtagen i sin Svigerdatter, at han takkede Gud ligesaa meget, at hun var kommen i Huset, som at han fik sin Søn igjen.

Frugthaven.

Tosten Bygland var en Mand, der forsøgte paa noget af Hvert, og da en fremmed Mand, som en Tid opholdt sig i hans Huus, og forstod sig vel paa Haveanlæg, havde beskrevet ham den Fordeel, man i Tiden kunde vente af en god Frugt- og Urtehave, havde lært ham at pode, og givet ham Begreb om Et og Andet i denne Konst, besluttede Tosten at anlægge en Have. Han udvalgte da et Stykke Jord, der laa i Lye for Nordenvind, opspadede Jorden, og i Grunden lagde Flisemøg og andet Affald af Gaarden, paadet Træernes Rødder kunde have dyb og frodig Jord. Det samme gjorde han og med Urtehaven.

Nogle Træer fik han kjøbt i Byen, men meest plantede han vilde Æbletræer, Rogn og Hæg, hvori han podede, og lod det nu komme an paa god Lykke.

Hans Naboer kunde ikke finde sig i dette Anlæg, da det var nyt og ubekjendt i Bygden; de lode ham tit høre, at han borttog et godt Stykke Jord, hvorpaa han kunde avle Høe og Korn, til en Have, hvis Frugter vare meget uvisse, men Tosten lod dem tale, og foer utrættelig fort med sit Havearbejde. Det varede heller ikke længe, før han avlede Kaal, Rødder og andet Havegrønt i Overflødighed, saa han havde ikke alene nok til sit eget Huus, men havde og Noget at overlade til Andre. De samme Naboer, som før havde agtet hans Anlæg daarligt, kom nu og begjerede Kaal tilkjøbs; men da han ikke saae saameget paa Skillingen, gav han Enhver Noget, og sagde tillige, at han vist haabede om nogle Aar at avle saa mange Æbler og Pærer, at han deraf kunde sælge, men da vilde han have god Betaling.

Træerne kom sig godt, Faa døde ud, og Andre bleve plantede i deres Sted. Haven blev nu deres kjæreste Opholdssted om Søndagene: der tog Tosten sin Hviletime, og drømte tit om de dejlige Frugter, han der skulde samle. Med Glæde saae han det første Træe at bære Frugt af en meget god Art. Ved disse faa Æbler syntes

han allerede at have sin Møje og Arbejde betalt, og da han og lod Naboerne smage deraf, begyndte de at fælde andre Domme om hans Foretagende, og besluttede fuldt og fast at gjøre samme Anlæg.

Tosten var ikke mindre god Jordbruger. Han sparede paa Skoven, derimod lagde al mulig Vind paa Jord- og Fædriften: derved forøgedes hans Velstand, saa han havde Overflødighed af Levnetsmidler paa Gaarden, og var istand til at anvende Tid og Bekostning paa andre nyttige Forsøg, som vare ubekjendte i Sognet.

Midt i dette uskyldige og vindskibelige Liv blev Glæden forstyrret, ved det at en anden Bonde Thor meldte sig som Odelsmand til Gaarden. Hverken Tosten eller Andre troede, at dette skulde have meget at betyde, i det mindste formodede man, at det var den Anden om at faae nogle Penge, og dermed at frafalde sin Paastand; men her hjalp ikke Penge, da den Anden paastod sin Ret til Gaardens Indløsning for den Sum, for hvilken den var gaaet ud fra Slægten. Det kom da til Proces; imidlertid blev Tosten ved at plante Træer og at dyrke sin Have, men endelig faldt Dommen: at han skulde afstaae Gaarden til den Anden, imod at betales en vis Sum, og at faae de Forbedringer godtgjorte, som han havde gjort paa Gaarden.

Her hjalp da hverken Bøn eller Graad, Tosten maatte fra Gaarden, og det skar ham især i Hjertet at forlade sin skjønne Have, paa en Tid, han allerede saae sit Arbejde belønnet. Nogle raadede ham, at han skulde fordærve Træerne, eller rykke dem op og plante dem paa en anden Gaard, han vilde kjøbe, men han afslog dette Raad, og sagde: jeg har anvendt altfor megen Flid derpaa, at jeg skulde fordærve mit eget Arbejde — høster ikke jeg Frugt deraf, saa høster Andre. Vi maa ikke arbejde for os selv alene; havde Ingen arbejdet for os, saa havde det seet slet ud. Om ikke Thor skjønner derpaa, saa kan der komme En efter ham, som takker mig for min Plantning.

Tiden kom, han skulde forlade Gaarden; men langt fra at misunde den Anden Frugterne af sit eget Arbejde, formanede han ham at vedligeholde det, han havde begyndt, ja gav ham gode Raad, hvorledes han skulde behandle Haven og bruge Gaarden. Konen og Børnene vare ganske trøstesløse, da de skulde rejse. Tosten alene var ved kjækt Mod; dog, ved at forlade Gaarden, saae han sig tilbage til Haven, og kunde ikke hindre, at jo et Suk udbrød.

Thors Søn Ole antog nu Gaarden, holdt Haven i god Stand, og handlede i Alting efter Tostens Forskrift. Denne Sidste havde igjen kjøbt sig en mindre Gaard, og begyndte forfra

med at plante og dyrke, men langt saae det ud, for han kunde vente at see Frugt af sit Arbejde. Ofte gik han til Ole for at faae Podeqviste, hvor han altid var velkommen, og Ros og Berømmelse for hans Arbejde var man ikke sparsom paa at meddele ham.

En Dag hændte det, at Tostens Datter Margit havde Ærinde til en af Naboerne, og gik forbi sin Faders forrige Have. Hun standsede udenfor, saae ind imellem Staketerne, drog et dybt Suk og brast i at græde. Ole, der stod indenfor og kunde see hende, uden at hun saae ham, blev saa rørt over hendes Suk og Taarer, at han maatte gjøre hende Selskab. Han følte en Medynk, der gik over til heftig Kjærlighed, saa han fra samme Øieblik besluttede at dele Have, ja alt hvad han ejede, med Margit.

Kom ind Margit, sagde han, pluk Dig nogle Ribs og Stikkelsbær, andre Frugter er endnu ikke modne; jeg har din Fader at takke for Alt, Ingen er nærmere til at smage dem, end Du. Med Møje lod hun sig nøde ind i Haven. Selv plukkede han Bær og gav hende, som hun med Undseelse modtog.

Det gjør Dig vel ondt, at see denne Gaard, som din Fader har ejet, og denne Have, som han har anlagt, i fremmede Hænder. Her har Du vel havt megen Moro, da Du var et Barn, og ofte løbet om under Træerne, saa Du ikke

glemmer den saa let. Margit drog et Suk, og stiltiende tilstod, hvad Ole havde sagt. Du seer saa sørgmodig ud, sagde han; gid jeg kunde gjøre Dig glad! Om jeg bød at dele Haven med Dig, vilde Du vel modtage Tilbudet? Hun lod som hun ikke forstod sig paa denne Snak. Hvorledes, dele den med mig, sagde hun. — Ja, svarede han, ikke alene Haven, men hele Gaarden, og alt hvad jeg ejer. — Nu kunde hun ikke længer forstille sig, men frembragte alene, at det vilde være vanskeligt, om hans Fader gav sit Samtykke dertil, da hun ikke var saa rig som han. Det lader Du blive min Sag, svarede Ole, min Fader har altid ligt Dig vel, og naar jeg tillige liger Dig, er der Intet som staaer ivejen.

Hun skyndte sig nu af Haven og fortsatte Vejen. Ole fulgte hende et Stykke paa Vejen, og ønskede hende Farvel. Hun var ikke saasnart kommen hjem, før hun kundgjorde Faderen Oles Tilbud, hvorover han hemmelig glædede sig, men lod som han ansaae det for Spøg.

Dagen efter kom Ole, og viste, at det var hans ramme Alvor; Tilbudet var heller ikke at forkaste. Om Margit var saa glad derved, som hendes Forældre, vil vi lade staae ved sit Værd, men den Gamle kunde ikke skjule Glæden, da Gud havde gjort det saa vel, at hans Afkom

kunde høste Frugt af hans Arbejde, som han aldrig havde troet, da han forlod Gaarden.

Nu er jeg ligesaa fornøjet, sagde Tosten, som om jeg virkelig sad ved Gaarden; thi hvem skulde jeg bedre unde den, end min Datter? jeg havde vel tænkt, at den skulde falde i min Søns Lod, men dette er ligemeget; jeg har nu Gaard til ham, saa han ikke skal sørge for Levebrød efter min Død.

Forældrene kom nu sammen, samtykkede Egteskabet, og gave hinanden Hænder. Thor saae gjerne dette Partie, baade fordi hans Søn fik en brav og duelig Kone, og da derved det Nag kunde udslettes, som han troede endnu boede hos Tosten, for at han maatte forlade Gaarden.

Da de Unge vare komne sammen, ilede Tosten med saadan Glæde til Gaarden, som han ikke havde følt, siden han maatte vige den; han syntes nu, at han selv ejede den, gav den unge Mand gode Raad, og takkede Gud, at han kunde see sin Afkom nyde Godt af hans Arbejde og Anlæg.

Skovvarmen.

To Bønder, Hans og Ole, mageskiftede Gaarde. Hans tænkte at vinde paa Skoven,

og Ole derimod paa Ager og Fordvej. Byttet blev gjort, og hver flyttede til sine nye Gaarde. Strax derefter indtraf nogle lykkelige Aar for Skovejerne, da Lasten overdreven blev betalt. Af denne Lejlighed betjente Hans sig, han hug nu af alle Kræfter, og lod den bedste og frodigste Skov falde for Øxen; herved vandt han en stor Sum Penge, og endda var Skov nok tilovers, naar den nogle Aar blev fredet.

Ole blev som rasende over denne Fordeel, som han selv kunde have gjort, men nu saae sig skilt ved, og naar han talede til Hans derom, blev han haanlig udleet, hvilket ærgrede ham endnu mere. Ingen Rolighed havde han hverken Nat eller Dag, og al hans Tragten gik ud paa at skade, og at hævne sig paa den Anden. Dette gik saavidt, at han fattede det gruelige Forsæt, at tage ham af Dage, og var betænkt paa at lægge sig i Vejen og lure Livet af ham. Endelig traf han ham engang i Marken, de hilsede hinanden, men da Ole havde ondt ved at forstille sig, og den Anden mærkede noget skummelt og mørkt i hans Ansigt, og han gav alle Tegn til at have noget Ondt isinde, lod han ham ikke gaae bag efter sig, men holdt altid Øje med ham, indtil der i samme Øjeblik kom en anden Rejsende, hvorved han blev sat i Sikkerhed.

Ole saae, at det vilde være alt for voveligt at anfalde ham paa Livet, fattede derfor det

Forsæt, at tilføje ham Skade paa hans Velfærd. Til den Ende besluttede han at tænde Ild paa Skoven, der var Aarsagen til hans Forbitrelse. Dette fuldførte han virkelig en Nat, da han paa mange Steder, hvor Skoven var tørrest, lagde Ild, som snart udbredte sig over den ganske Strækning, og ikke alene fortærede en stor Deel af Hansés Skov, men endog andre Naboers, saa Skaden, som derved blev anrettet, blev vurderet for nogle tusinde Daler.

For at befrie sig selv for Mistanke, lod han udsprede, at der var seet Skyttere, som gik paa Tiurleg, og som havde gjort Ild for sig i Marken for at varme sig; men Hans og de fleste i Bygden vare af andre Tanker, thi baade hans sidste lumske Møde, og nogle Ord, der vare slupne ham af Munden i Drukkenskab, vare nok for at sige Enhver, at Ingen var Gjerningsmanden uden han.

Han syntes nu at have tilføjet sin Fiende saa betydelig Skade, at han fuldkommen saae sig hævnet. Der var da en stor Steen væltet af hans Hjerte, da hans Hævnelyst var tilfredsstillet. Han foresatte sig derfor at gaae hen til Hans, ligesom i et Besøg for at beklage hans Tab, og havde meget at udsætte paa Skytternes skammelige Uforsigtighed, der saaledes spillede med Folks Velfærd. Han spurgte og, om han ikke vilde gjøre sig Umage for at

saae Gjerningsmanden opspurgt, at han kunde blive straffet. — Men Hans sagde ham lige i Øjnene, at han vel vidste, hvem som var Gjerningsmanden, og at det ingen Anden var, end ham selv, bad ham at forføje sig ud af Huset, eller han skulde blive ført paa en Maade, han ej skottede om.

For denne onde Gjerning blev Ole saaledes afskyet, at Ingen vilde have Selskab med ham, og hvor han kom, hørte han sig kalde "Skovbrænderen." Denne almindelige Foragt gik ham nær til Hjerte, saa at han, som i Begyndelsen var glad ved at have hævnet sig, blev nu ængstet af Samvittigheds-Nag, og ligesom borttæredes af indvortes Plage. Ingen Lykke havde han heller i sin Næringsvei, ganske uskikket blev han til Arbejde, thi der var ingen Stadighed eller Rolighed hos ham, hverken til at gjøre et fornuftigt Anlæg, eller til at fuldføre Arbejdet.

Det, som gjorde hans Tilstand endnu mere ulykkelig, var et Uheld, som mødte ham i Marken. Han havde en Kullemile i Skoven, som var antændt, og paa Toppen af denne gik han op for at tilstoppe med Jord nogle Steder, hvor Ilden havde faaet Luft, derfra faldt han ned lige til Bunden, og om ikke hastig Hjælp var kommen, var han ganske bleven fortæret af Ilden. En af hans Camerader fik ham med stor Møje draget op. Fødderne vare ganske forbrændte,

og det hele Legeme beskadiget. I hvilken Verk og Pine han da laa, er let at formode. Han følte ikke alene Branden over det hele Legeme, men der var og Brand i Hjertet, der sviede mere.

Folkets Had blev nu forvandlet til Medynk: endog Hans, som meest var skadet, glemte hans Ondskab: han gik selv hen til ham, ikke for at forlystes ved Synet af en ulykkelig Fiende, men for at meddele ham Trøst og indgaae Forligelse med ham, før han forlod Verden, som Enhver troede. Nu brast Hul paa Bylden, han gjorde sig ikke mere fri for den onde Gjerning, ja tilstod endog, at det havde været hans fulde Agt, at ville tage Hans af Dage. Jeg ligger her, sagde han, som en arm Synder, som Guds Hævn har forfulgt. Jeg lider mere paa Sjelen, end paa Legemet. Forlad mig for Guds Skyld, hvad jeg har gjort imod Dig! Jeg er just kommen, svarede Hans, i den Hensigt at forlige mig med Dig. Gud forlade Dig saa vist, som jeg er villig at tilgive Dig. Jeg er kommen for at sige Dig dette, da jeg ikke vil, at Du skal gaae ud af Verden med den Anke, at Du har en Fiende i mig. Kan jeg derimod lindre Dig din Smerte, saa skal det glæde mig. Her medbringer jeg Dig en skjøn Salve, som idetmindste skal stille Smerten, bestryg Dig med den.

Disse hans Ord blev en Salve for hans Hjerte, ligesom den anden var det for hans Legeme.

Du maa ufejlbarlig være en god Christen, sagde Ole, for at tænke og handle, som Du gjør; og havde jeg selv ikke været en Uchristen, kunde jeg ikke have handlet paa denne Maade imod Dig. Kom da, bedste Ven i Verden! og giv mig din Haand paa Forligelse, og i det samme udstrakte han sin forbrændte Haand til denne sin nye Ven. Gud belønne Dig rigelig; dog, Du bær altid Lønnen med Dig i dit eget Hjerte.

Efter denne bevægelige Samtale, der kom alle Nærværende til at fælde Taarer, følte Ole sig let om Hjertet, og ved Brugen af Salven bleve hans Smerter meget lindrede. Dette uagtet laa han vel en Maaned, før han kunde komme af Sengen, men aldrig forvandt han Skaden i sine Fødder, thi han maatte siden betjene sig af en Træfod; dog, hvad han tabte paa det udvortes Menneske, vandt han igjen paa det indvortes. Han blev sagtmodig, forsonlig og tilfreds med sin Forfatning. Den Gjerrigheds-Aand, som før havde gjort ham Livet pinefuldt, var nu ganske udryddet. I denne min udvortes Elendighed, sagde han tit, er jeg langt mere lykkelig, end i mine sunde og friske

Dage, da Gjerrighed og Hævnelyst ikke gav mig Ro hverken Dag eller Nat!

Lægdslemmets Frelse.

Da Jon Storlie laa med sit hele Huus i tryg Søvn, kom Ild løs i Huset ved en af Tjenestefolkenes Uforsigtighed, der med Lys havde gaaet paa Loftet. Ved Røgen bleve de opvakte, da de vare nærved at blive qvalte. I denne Bestyrtelse søgte de at redde sig saa godt de kunde, og kom ud, dog uden at faae bjerget det ringeste af deres Gods.

Midt i Forstyrrelsen erindrede de, at et gammelt Lægdslem, som blev ført om i Bygden, laa inde i en Kaave, og Ingen havde tænkt paa hende. Jon, der var en ligesaa uforsagt som menneskekjærlig Mand, besluttede at frelse hende, om han endog derved skulde vove sit eget Liv. Alle raadede ham derfra, da de sagde: det var forsilde, og Huset stod i lys Lue; men han lod sig ikke holde tilbage, vippede sig ind i et vaadgjort Lagen, gik igjennem Luen, og kom ud med den Gamle paa sine Arme. Han faldt strax paa sine Knæe, takkede Gud, som havde staaet ham bi, og sagde: at dette Menneskes

Frelse var ham kjærere, end om han havde reddet alt sit Gods.

Gud lønne Dig, sagde den Gamle, som vovede dit eget Liv, for at frelse mig gamle skrøbelige og sengeliggende Menneske, i hvis Død Verden intet Savn vilde see, men snarere en Lettelse; vær vis paa, Gud vil give Dig mere igjen, end Du har tabt! — Det varede heller ikke længe, før han ved kjærlig Hjælp af Bygdens Folk fik Huset opbygget; men det øvrige Tab var ikke saa let at forvinde.

Ikke længe derefter begyndte den Gamle at tage saaledes af, at hun saae den visse Død for sine Øine; hun lod da Jon kalde til sig og velsignede ham igjen for sin Frelse: forsikrede ham paanyt, at denne gode Gjerning skulde blive belønnet, og at han rigelig skulde faae igjen, hvad han havde mistet. Hvo veed, sagde hun, om Du ej ved mig, saa fattig og elendig som jeg her ligger, kan komme paa Fode igjen, og see dit Tab oprettet. Giv nu Agt paa mine Ord! Hun blev saaledes ved:

Denne Gaard, som Du nu beboer, sagde hun, har fra ældgamle Tider været beboet af mine Forfædre. Min Oldefader var saa rig og formuende Mand, at man kaldte ham den rige Halvor: han beboede Gaarden paa en Tid, da Svenskeu var i Landet, og da Fienden

strejfede omkring paa alle Kanter, troede han at sætte sit Sølv og Penge i Sikkerhed ved at grave det ned i en Houg. Dette havde han ikke saasnart gjort, før han døde, uden at kunne tilkjendegive Nogen Stedet. Nu er der en Houg ved Badstuen, hvor jeg altid har troet, at Skatten er begraven, thi jeg har ofte seet Lys brænde der, og dette er et vist Mærke, at noget Kostbart ligger skjult.

Jon var langtfra ikke af de overtroiske Mennesker, som fattede Troe til saadanne Syner, men søgte at betage hende disse gamle mørke Indprentelser, saavidt det var muligt. — Jeg tænker ikke at grave efter andre Skatte, end dem jeg ved Flittighed og Arbejde haaber at erhverve mig, svarede han. Hvorfor har ikke dine Forældre og Du selv gravet efter dem? — Vi gjorde det og, sagde den Gamle, men vi toge os ikke vare for at tale, og derved gik Skatten fløjten. — Atter en Overtroe, sagde Jon; hvorledes skulde Skatten forsvinde ved at tale? Han bad hende slaae disse Griller af Hovedet, og tænke paa hendes forestaaende Rejse af Verden; men den Gamle blev ligevel ved at tale om den store Houg, hvor alt Sølvet og Pengene skulde findes.

En Tid derefter hændte det, at Jon vilde med Ploven optage et Stykke Jord, ikke langt fra det Sted, hvor den Gamle havde sagt, at

Skatten var forvaret. Han hørte, at Noget gav Lyd, ligesom en Steen, der mødte mod Plovjernet, og da han bukkede sig i den Tanke, at tage den af Vejen, saae han til sin Forundring, at det var nogle løse Penge og gamle Kroner, som gav Lyden. Han tog derfor Grævet, og ved at gjøre nogle Hak, fandt han endnu flere Penge. Han raabte nu til sine Børn, og bad dem medtage en Spade: denne brugte de ikke længe, før de opdagede en stor Sølvkande, nogle Sølvstøb og Ringe, som beløb sig til mange Penge. Seer I, sagde han, at gamle Eli ikke har faret med Tant!

Ved denne Skat blev Jons Tab rigelig oprettet, men den gjorde ingen Forandring hos ham, som ellers almindelig skeer, at naar Folk uformodentlig blive rige, blive de og gjerrige; nej, han fattede strax det Forsæt, at anvende en Deel deraf til Trængendes Husvalelse, og da han ikke tvivlede, at jo dette var den Skat, hvorom den Gamle havde talt, og som havde tilhørt hendes Forfædre, tænkte han først paa hende. Han kunde ikke taale, at den gamle Stakkel skulde mere fare Bygden om, og lide Ondt i hendes høje Alderdom; han tog hende derfor i sit Huus, og gav hende god Pleje til hendes Død. Han gjorde og det Løfte, at saalænge han levede, vilde han holde to af de fattigste Børn i Skole, og forsyne dem med Mad og

Klæder. Paa denne Maade gjorde han sig elsket i Bygden, og vandt Alles Agtelse: Ingen misunde ham denne Lykke, men ønskede ham et langt Liv til Trøst og Hjælp for de Trængende.

Guldbrølluppet.

Et Par Ægtefolk, Anun og Synov, havde levet i et lykkeligt og velsignet Ægteskab over halvhundrede Aar, og saae deres Afkom i tredie Led, alle vel forsørgede, og de fleste gode og skikkelige Folk. De talede bestandig med hinanden om denne sjeldne Lykke, var Gud taknemmelige derfor af ganske Hjerte, og deres daglige Mundheld var Jakobs Ord: Jeg er ringere end al den Trofasthed og Naade, Du har beviist din Tjener!

Disse gamle Folk syntes det var billigt, at de offentlig lagde deres Glæde for Dagen, og til den Ende besluttede at indbyde deres hele Afkom til en glad Samling, lige til Barnet, der laa ved Brystet, saa at de tilhobe kunde love Gud, og udbede sig hans Velsignelse. De vilde og, at Præsten skulde komme for at opmuntre Forsamlingen til Guds Lov og Priis, og til et Christeligt og dydigt Levnet, hvoraf de kunde vente

velsignede Frugter baade her og i den tilkommende Verden.

Dette var noget Usædvanligt for de andre Naboer, og da Ingen var indbuden, uden de, som hørte til Slægten, og Gjæstebudet gik dem forbi, havde de Meget at udsætte derpaa, og sagde: at de vilde være bedre end Andre, og have Noget for sig selv, — hvilket ikke anstod Bønder. Dette kom vel de Gamle for Øren, men de agtede ikke derpaa, da deres Hensigt var reen og ædel.

Anretningen var simpel, uden al Overdaadighed: Ølet var ikke af det berusende, men velsmagende: Ingen skulde overvældes med Brændeviin, men Alting til Maadelighed: al Maden var af Gaardens egen Frembringelse, og Fisken blev dragen for deres Øine af Elven, saa de saae, den var frisk. Dagen, paa hvilken denne Højtid skulde gaae for sig, var en blid Sommerdag. Gjæstebudet skulde holdes paa fri Mark i en liden Lund ved Gaarden, og Bænke vare opsatte under Skyggen af Træerne, thi de Gamle troede, at den friske Luft, Blomsternes og Skovens qvægende Uddunstning, og Synet af disse herlige Guds Skabninger, skulde opmuntre dem desbedre til Guds Lov, og opvække glade Følelser i deres Hjerter.

Førend de nøde Guds Gaver, bleve Gjæsterne erindrede om Hensigten, hvorfor de vare

samlede, og bleve betydede, at det ikke var til et Fraadse- eller Drikke-Selskab de vare indbudne, men til en glad Takkefest for de Velsignelser, som baade de Gamle og den hele Afkom vare forundte.

Præsten begyndte denne Fest med Psalmen: I Jesu Navn skal ꝛc.; dernæst med en hjertelig Bøn til Gud, at han vilde blive ved at velsigne de Gamle og deres Afkom med alt Godt til Sjel og Legem: han takkede Gud for alle beviste Velgjerninger imod dem, anbefalede dem Alle til det guddommelige Forsyn, og opmuntrede baade Gamle og Unge til at beflitte sig paa en oprigtig Vandel for Gud og Mennesker, hvorved de tilfredsstillede deres eget Hjerte, og kunde forsikres om Guds vedvarende Naade og Velsignelse. Uden at overvælde de Gamle med overdrevne Lovtaler, glemte han dog ikke at fremstille dem som Mønstere for de Unge at efterfølge, og som levende Exempler paa Dyds og Gudfrygtigheds Belønning.

De Gamle satte sig ved Enden af Bordet, og midt imellem dem Præsten. Forsamlingen bestod af henved hundrede Sjele, som udgjorde Børn og Børneborns Børn. De smaae Børn sadde ved Forældrene, og Pattebørnene paa Mødrenes Skjød; Ingen af Slægten var borte.

Dette er den gladeste Dag i mit Liv, sagde den Gamle; endnu har vi aldrig været samlede paa eet Sted. Gid vi nu saasandt Alle maatte

samles i Guds Rige! Jeg har den Glæde at see Eder alle vel forsørgede, og Ingen af Eder lide Mangel, om I ej alle ere lige rige. Gud holde fremdeles sin Haand over Eder, at I maatte blive en velsignet Slægt iblandt Menneskene! Jeg kan ikke sige, at jeg er lige fornøjet med Eder alle, skjønt jeg elsker Eder alle lige højt; og da I alle ere mine Børn, fortryder I ikke paa, at jeg, som Eders Fader, paaminder Eder om de Fejl, En eller Anden iblandt Eder er skyldig i; thi hvilket Barn bør foragte en Faders Formaninger? Desuden er der ingen Fremmed nærværende, uden Præsten, og ham bør I og ansee som Eders Fader.

Et Par Ægtefolk, der ikke havde Ord for den bedste Forstaaelse, blev saa vel af Præsten som af den Gamle paa en kjærlig Maade formanede til Fred og Forligelighed. Et ungt Menneske, som var henfalden til Drik og Banden, blev alvorlig foreholdt, hvor ulykkelig han gjorde sig selv ved disse Laster, og hvor verdstyggelig han derved blev i Guds og Menneskers Øjne. En ung Kone blev raadet til bedre Huusflid og Sparsommelighed: nogle unge Mennesker til Lydighed imod Forældre. Alt dette skeede paa saa hjertelig og kjærlig Maade, at Ingen kunde fortryde derpaa. Den Gamle ledsagede sine Formaninger med Taarer, hvorover de Skyldige bleve saa rørte, at de Alle

tilstode deres Fejl og lovede Bedring. Gid denne Dag, sagde den Gamle, maatte ikke alene være en Takkedag, men endog en Bedringsdag, hvor glad skulde jeg da ikke forlade Verden!

Herpaa blev Maden frembaaren, og Ølskaalen gik om til Fornødenhed. Alle vare glade, og fornøjede hinanden med Gjentagelse af Ungdoms Tildragelser. En vidste at opregne Opsidderne paa Gaarden lige fra Kong Magnus, og viste hen til gamle Pergaments-Breve. En morede de Andre med Fortællinger om de gamle Krige. En Anden, der selv havde været med paa Tordenskjolds Flaade, glemte ikke at give denne Helt sin tilbørlige Berømmelse. Nogle fortalte Bjørnehistorier, og opregnede, hvormange de havde skudt. En fuldkommen Enighed og Kjærlighed gjorde Selskabet behageligt, og Intet hørtes, som kunde give Aarsag til Misfornøjelse.

Den Gamle, som gjerne vilde glæde Alle, sagde: da vi nu Alle ere forsamlede baade Forældre og Børn, maa vi søge at glæde nogle unge Folk iblandt Gjæsterne, som jeg veed bære Godhed for hinanden. Det var to Par Sødskendebørn, som gjerne hørte denne Tale. Lad os nu betragte alle Gjæsterne; jeg vædder, Enhver kan see af deres Ansigter, hvem det er. Strax sloge tvende unge Piger Øjnene ned og bleve røde. Deres Friere vare vel lidt mere djærve, men

bleve og lidt forlegne. Nu har de robet sig selv, sagde den Gamle, lad dem nu i Guds Navn komme sammen. Forældrene gave strax deres Minde dertil, og den Gamle tog en Skaal, og drak paa et lykkeligt Ægteskab.

Maaltidet blev sluttet med en Bøn af Præsten, og derpaa blev sjungen det sidste Vers af forommeldte Psalme. Alle kom nu frem, Store og Smaae, og rakte de Gamle og Præsten Haanden. Denne Sidste vilde nu forlade Selskabet, men før han rejste, bad den Gamle ham, han vilde lyse Velsignelsen over hele Skaren, hvori han og fojede ham. Man maa domme om Præsten hvad man vil, saa gjorde dog hans Fojelighed i at opfylde denne Begjæring en god Virkning paa Folket. De bleve Alle rørte, og fattede gode Forsætter, at frygte Gud og elske deres Næste. Derpaa stak den Gamle Præsten ti Daler i Haanden, som han bad ham uddele til de meest Trængende i Bygden.

De Gamle, som ikke var Fiender af uskyldig Lystighed, bade tvende af deres Børnebørn, som kunde stryge lidt paa en Fiol, at spille op for Gjæsterne. Endog de selv, for at more og glæde Familien, begyndte denne Lystighed med en sagte Dands, og gik nogle Gange om Gulvet med hinanden, til stor Fornøjelse for de Yngre. Derpaa begyndtes for Alvor, hver tog sin Mage, og holdt saa ved et godt Stykke paa Natten.

Den Gamle forlod dem, da Klokken var ti, men før han gik, havde han hentet af Skabet en Pung med gamle Specier, som længe havde ligget paa Kistebunden, men som han nu troede var den rette Tid at uddele. Enhver fik nu sin Pengelige til Pattebarnet: han bad de Ældre forvare denne til en Erindring af ham, naar han var død, og sige til de Smaae, naar de kunde skjønne, at de havde faaet den af deres Oldefader.

Han bød dem holde sig lystige til Klokken 2, og derefter at gaae hjem hver til Sit, gjorde og Anstalter, at Intet skulde mangle af Mad og Drikke, tog saa en kjærlig Afsked med Enhver, og blev ledsaget af dem Alle. Paa fastsat Tid afbrøde de Ældste Laget, og bød de Unge, som gjerne vilde bleven ved med Dandsen, at holde op. De drak nu den sidste Skaal paa de Gamles Sundhed, og gik glade hjem med det Forsæt, at efterfølge disses Fodspor.

Bondestanden — den lykkeligste Stand.

Hr. Daniel, en Præst i det forrige Aarhundrede, havde et lidet Kald og mange sunde og

raske Børn. Det var ham umuligt at holde dem til Bogen, og opdrage dem paa Stormandsviis, thi dertil strækkede ikke hans Indkomster, og da han selv var en haardfør Mand, og ikke bange for at tage Haand i Arbejdet med, naar det behøvedes, lod han dem i Ungdommen hærdes til at taale Kulde og haardt Vejr, og vænnede dem til almindelig Bondekost, saa de ikke fik Smag paa Lækkerier; med eet Ord: hans Hensigt var at opdrage dem til skikkelige og arbejdsomme Bønder. Man saae ham ved Maaltiderne, omringet af sine Børn, at tage tiltakke med Grød, Vælling, Sild, Erter, og aldrig saae man Steg og Bakkelse paa hans Bord, uden i Julen, eller naar Bispen var der. Om Morgenen, før de begyndte deres Maaltid, holdt han Bøn, hvorved det ganske Huus var tilstede, og formanede dem til Gudsfrygt, Flittighed og gode Sæder. To Dage om Ugen underviste han dem i Christendoms Kundskab, lærte dem at skrive, og lidet at regne. Han holdt flittig Øje med dem, at de ikke vænnede sig til at bande eller tale utugtig og ryggesløs Snak; thi han søgte altid at indprente dem, at det gik meget godt an at arbejde og være Bonde, og tillige at være anstændig, høflig og sædelig; derfor bleve Fremmede altid forundrede over, at see dem klædes og fødes som Bønderbørn, men i deres Væsen og Tale at vise Ærbarhed og god

Levemaade. Pligterne imod Gud, sig selv og Næsten bleve dem endog under Arbejdet indprentede, og disse hans Lærdomme ledsagede han med Exempler paa gode og dydige Handlinger, saa de kunde fatte Lyst til at udøve, hvad de hørte.

Hans Nabopræst dadlede denne Opdragelse, og holdt for, at han, dreven af Gjerrighed, tilsidesatte de Pligter, han skyldte sine Børn, men Hr. Daniel blev ved sin fattede Beslutning, og sagde: min Evne er alt for ringe til at holde dem til Bogen, eller at opdrage dem i en anden Vej, og om jeg end kunde bringe det saavidt med dem, at de bleve Studenter, saa var det dog uvist, om de nogensinde kunde høste Frugt af deres Flid og Bekostninger; maaskee de kunde mangle baade Flid og Evne til at lære det, de burde lære, og i dette Fald spørger jeg Enhver: hvo er meest agtværdig, enten en brav stræbsom Bonde, eller en halvlærd Student, og hvilken af disse er den nyttigste Mand i Staten? Naar Eders Sønner, blev han ved, maa hendrage deres bedste Aar med at lære og underholdes af Eders Pung, kan mine fra de unge Aar selv tjene baade Føde og Klæder, ja endog gavne Forældrene. Naar I gjør Eder stor Umage for at faae Eders Døtre gifte paa en anstændig Maade, som I kalde det, og det ofte ikke lykkes Eder, vil mine ikke mangle

at faae brave og arbejdsomme Bønderkarle; thi disse see ikke efter, om de kan dandse, sye i Ramme, og tale fremmede Sprog, men om de kan spinde, væve og rygte Qvæget. — Da jeg ikke anvender det Lidet, jeg kan spare af mine Indkomster, paa bekostelig Lærdom, tænker jeg ved Sparsommelighed og mine Børns Arbejde at oplægge en liden Capital, hvormed jeg baade kan sætte mine Sønner i Vej og udstyre mine Døtre. I deres bedste Aar kan de nu blive gifte, og avle Børn, som om føje Tid kan arbejde med dem, og jeg, som har den Glæde at boe midt imellem dem, kan være deres Hjælper og Raadgiver. — Godt nok, svarede Nabopræsten, men Enhver bør blive i sin Stand. — Vare vi Alle blevne i vor Stand, sagde Hr. Daniel, da havde Du og jeg været Bønder, som vor gode Fader Adam, og vi havde hverken havt Præster, Fogder eller Skrivere.

Hr. Daniel havde to Sønner, saa friske og føre som nogen Bondekarl i Bygden. Foruden almindeligt Bondearbejde forstode de og at smedde til Fornødenhed, og at bruge Høvlen, da deres Fader forsynede dem med fornødne Redskaber, og lod en Smed og Snedker vise dem de første Haandgreb.

Da Faderen ikke havde saa mange Midler, at han kunde kjøbe Gaarde til dem begge, blev til al Lykke en af de bedste Mensal-Gaarde ledig,

som han bygslede til den Ældste, og forsynede ham med fornøden Buskab og Huusgeraad, at han kunde begynde at arbejde for sig selv. Det var ham da ikke vanskeligt, at faae en brav Bondepige, som havde Noget tilbedste, thi han havde Gaard og Grund at sætte hende til, og var desuden bekjendt i Bygden for en Karl, der ved sit Smede- og Snedker-Arbejde kunde tjene en god Skilling til Hjælp.

Den anden Søn maatte ved Giftermaal see at skaffe sig Gaard, og dertil var Faderen ikke uvillig at hjælpe ham. Præstens Nabve var en velholden Bonde Thor Lysdal, som havde to Døtre, hvoraf den ældste tilfaldt Gaarden. Sønnen saavelsom Faderen havde godt Øje paa denne Pige, da hun var af et godt Gemyt, og rask i sine Hænders Gjerninger. Hr. Daniel paatog sig selv at være Sønnens Spurgsmand, og da han baade var elsket i Menigheden, og forstod vel at vinde Bonden, lykkedes det ham snart, at faae baade Faderens og Pigens Minde til Ægteskabet; desuden hjalp det ej lidet, at Thor var bekjendt for at være lidt ærekjær, saa han ansaae det for noget Hæderligt at have Præsten til Svoger.

Begge Sønnerne skulde nu paa eengang have Brollup, og dette skulde holdes i Præstegaarden; men troe ikke, at det gik anderledes til med Beværtningen, end hos en anden almindelig

Bonde; dog bleve Gjæsterne ikke skjenkede uden til Maadelighed, og Alting gik til uden Skrig og Drukkenskab. Da Skaalen gik om, og Hr. Daniel skulde drikke, kastede han en Pung med hundrede Daler paa Bordet til ethvert af Brudeparrene. Disse Penge, sagde han, udgjør den halve Deel af de Penge, jeg har oplagt i dette lille Kald: de øvrige har jeg tiltænkt mine to Døtre. Det Lidet, som bliver tilovers efter min Død, kan I dele imellem Eder, som I ere Venner til. Hans Kone kom og frem med et Sølvstøb til ethvert af dem, og deri laae ti gamle Specie-Dalere. Naar Brølluppet er endt, sagde hun, kan enhver af de unge Koner gaae i Fæhuset, og udvælge to Køer af Buskaben, som de synes bedst om.

Disse Gaver, og den Maade, hvorpaa de bleve skjenkede, gjorde stor Opsigt iblandt Bønderne; og da Hr. Daniel forstod den Konst, at pleje fortrolig Omgang med dem, uden hverken at tage Deel i deres Uordentlighed, eller at give efter af sit Embeds Værdighed, tabte han Intet af sin Agtelse som Præst, men blev desmere elsket og æret af dem alle.

Hos adskillige Bondesønner, som bivaanede Brølluppet, opvaktes stor Attraae til at kunne ægte Præstens tvende Døtre. Disse, uagtet de vare klædte og opdragne paa Bondevis,

havde dog Noget ved sig, som gjorde dem mere tækkelige og behagelige endog i Bondens Øine, end andre Bondepiger. Der meldte sig snart Nogle, og af dem bleve to udvalgte, der vel ikke vare de rigeste, men de sædeligste og skikkeligste. Brølluppet blev holdt, som de forrige, og nu havde Præsten den Glæde, at see alle sine Børn forsørgede for sin Død: alle havde han i Nærheden af sig, og alle vare de giftede til hans Fornøjelse.

Denne Glæde kunde han ikke have havt, om hans Børn paa fornem Maade havde været opdragne. Havde de end været saa lykkelige, at de havde opnaaet et Embede, eller et Giftermaal i deres Stand, saa var der dog lidet Haab, at Faderen kunde have oplevet denne Tid, da han nu drog tilalders; maaskee de vare komne saa langt bort, at han aldrig havde seet dem mere.

Nu kjendte de ikke andre Fornødenheder, end dem, de kunde tilfredsstille. — Hvad udgjør den største Plage for dem, som skal være mere end Bonde? Intet Andet, end at man skal leve som Andre leve, og ikke som man vil og burde leve. Den Ene vil ikke give den Anden Noget efter i Pragt og høj Levemaade, og derfor skal man borge, pines og have mange vaagne Nætter. Hr. Daniels Børn derimod ønskede ikke at leve anderledes, end de vare vante til. De levede vel som Bønder, og Mere attraaede de ikke. En

sød Grød og en Ret Fjeldøret smagte dem bedre, end udenlandsk Lækkerie.

Han havde nu den Lykke, at kunne gaae imellem sine Børn, da den Enes Gaard stødte til den Andens. Ingen gav ham Aarsag til Bedrøvelse, men Alle til Glæde. Den Ene efter den Anden kaldte ham op, og deres Afkom blev talrig. Denne Slægt er endnu bekjendt af det Navn: Præsteslægten, og udmærker sig ved en smuk Legems-Dannelse og en vis sædelig Anstand.

Kornpugeren.

Lars Sandgaard var en bekjendt Høe- og Korn-Puger i Sognet; han lod opbygge Huse, hvori han kunde bjerge Høe og Korn, han kjøbte i gode Tider, men solgte aldrig uden paa en Tid, naar disse Varer vare stegne til den høieste Priis.

Et Aar indtraf, som foraarsagede Lars ligesaa megen Glæde, som et godt Aar Andre. De Trængende troede da, at de hos ham kunde blive hjulpne, men da Prisen endnu ikke var stegen høit nok, viste han dem til Byen, hvor de kunde faae for bedre Kjøb, end han kunde overlade sit Korn. De skal nok bide bedre paa,

sagde han. Hos Borgeren er ikke stort Forraad, og naar der Intet er mere hos ham, skal nok Nøden drive dem at komme til mig. En fattig Enke kom til ham med Penge i Haanden, bad ham for Guds Skyld overlade en halv Tønde Korn, og bad ham tage saameget han vilde, men han svarede: at det lønnede ikke Umagen, at gaae paa Boden for saa ringe en Ting. Konen gik grædende fra ham; men disse Taarer anfegtede ham saa lidet, at han sagde: "Børn og Qvinder sælge Graad for godt Kjøb." —

Imidlertid indtraf det, at Kongen aabnede sine Magaziner, og nogle Skibe kom lykkelig hjem fra Østersøen, hvorved Priserne meget lettedes, saa Larses Haab om en stor Gevinst ganske forsvandt for dette Aar. Næste Aar blev meget frugtbart, og dette ansaae han, som en Anden betragter en stor Landeplage. Da der nu ikke var Tid for ham at afhænde Noget, fandt han det fornødent at eftersee sit Forraad, og sætte det i Sikkerhed for ikke at fordærves; men hvor blev han ikke forskrækket, da han mærkede, at hans Kornbinger vare saa formindskede, saa at det ikke kunde være skeet uden ved Tyverie, og ved nøjere Undersøgelse kom han efter, at der var boret Huller i Gulvet, og at Kornet var udtappet.

Nu var Himmel og Jord løs: han blev som rasende, og da han strax fattede Mistanke til en Huusmand i Naboskabet, lod han ham kalde til sig for at afvinge ham Tilstaaelse, — og for at faae ham des visere i Snaren, forstak han hemmelig to Vidner, som skulde høre, hvad der blev talt imellem dem.

Denne Huusmand var en huul Broder, som ikke saa let lod sig fange: han havde og faaet hemmelig Nys om de skjulte Vidner. Han kom da til Gaarden, og forstilte sig med sit hængende Hoved og nedslagne Øine, som om han var Tyven. Dette gjorde Lars endnu mere dristig, saa han beskyldte ham for Tyveriet, og bød ham bekjende reent ud, hvis ikke, lod han ham strax sætte hos Lensmanden. Huusmanden paastod ganske koldsindig, at det ikke var ham, men at Tyvene vare nærmere end han troede, og maaskee hans egne Forvandte. Dette gjorde ham saa forbitret, at han greb en Stok, og dermed gav ham nogle Drag. Nu tabte Huusmanden sin Koldsindighed, og skød Vidnerne tilskjels, som stod paa Luur. Det varede ikke længe, før Huusmanden lod ham stevne, og da Lars indsaae, at han havde forløbet sig, og høstede baade Skam og Skade, søgte han at indgaae Forlig, som, efter megen Modstand fra den anden Side, faldt saaledes ud: at Lars skulde give ham ti Tønder Korn. Da Dagen

kom, at Kornet skulde betales, var Lars ganske fortvivlet, og med dybe Suk tilmaalede ham hver Tønde. Maaler Du mange Dage saaledes ud, sagde Huusmanden, vil Du snart lense dine Binger, og i det samme slog han paa Hesten og drog afsted med Kornet.

Nu blev Lars saa urolig og frygtsom for Tyve, at han hverken gav sig Ro Nat eller Dag. Han turde ikke sove en Time, før han var ude og saae til sin Kornbod. En Nat syntes han at høre Allarm i Gaarden, derfor listede han sig sagte ud af Døren, og stod paa et Sted, hvor han kunde være i Skjul. Han saae, at to Personer kom listende med Sække og krøb under Boden; han raabte da af alle Kræfter paa Husets Folk, og især paa sine Sønner, paa hvilke han meest stolede, for at gribe Tyvene; men hvor tabte han ikke baade Maal og Mæle, da han saae, at Tyvene vare hans egne Sønner. O I ugudelige Kroppe! sagde han, som ikke skamme Eder ved at bestjæle Eders egen Fader, ja Eder selv. Naar I endelig vil være Tyve, hvorfor stjæle I da ikke fra Fremmede? Jeg arbejder og udtænker alle Veje til at kunne efterlade Eder Noget efter min Død, og I ødelægge mig før jeg kommer i Graven. Jo I lønne mig for alt mit Arbejde. Det er Eder, jeg har at takke for den Fortræd, jeg kom i med Huusmanden, som kostede mig saameget. I har altid været

nogle ryggesløse Krabater, der drikke og spille. Nu er jeg en forarmet Mand, der maa gribe til Betlestaven, og alt dette skal ligge paa Eders Samvittighed. — —

Disse Karle toge sig ikke meget af denne Præken, men sagde imellem sig selv: "Med Synden kommer, med Sorgen bortgaaer." — Man maa ikke forundre sig, at disse Sønner bleve saa forvorpne Kroppe, da de aldrig havde hørt eller seet noget Godt af Faderen, uden det, som gik ud paa at samle Syndepenge, paa Kornpugerie og Udsuelse. De saae, at Faderen var blottet for al Samvittighed; derfor troede de, at den heller ikke burde trykke dem.

Han vilde nu see til sit Forraad af Høe, da han kunde tænke, at dette og var bortstjaalen, men han saae det vel ibehold. Ved nøjere Eftersyn fandt han en stor Deel deraf ganske forraadnet, saa han med stort Arbejde maatte føre det ud paa fri Mark, men hverken kunde han nytte det selv, eller Andre vilde kjøbe det, derfor blev han nødsaget at lægge det i en Dynge, for at raadne, og siden bruge det til Gjødsel.

Hans Sønner bleve ved at rase og at ødelægge ham; han saae sig derfor nødsaget at sælge sit Forraad til samme Priis, som han havde kjøbt det for. Han maatte derved gaae daglig tilagters, hvorved hans Sind blev saa

nedslagen, at han lagde Hænderne ganske under sig, og lod Alting gaae som det kunde.

Til hans egen og Husets Lykke voxede den yngste Søn op, og tegnede sig til at blive en skikkelig og arbejdsom Karl, thi han var opdragen hos en Morbroder, hvor han havde faaet gode Formaninger, og seet gode Exempler for sine Øjne. Denne Søn udløste, ved Morbroderens Hjælp, de to andre Brødre, som gjerne toge imod Penge, for at have Noget at svire med; disse Penge bleve ikke gamle hos dem, thi nu drak og spillede de lystig. De gik siden om i Sognet som Løsgængere, og Ingen vilde have med dem at bestille. Den yngre Broder tog sig nu af Gaarden, og den Gamle gav op imod at nyde Folloug. Ved Flid og lovligt Arbejde betalte han Gjelden, og Alting lykkedes for ham.

Ende.